

Planavimo organizatorius	PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Plano pavadinimas	PLUNGĖS RAJONO TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS
Planavimo proceso etapas	RENGIMO ETAPAS
Planavimo proceso stadija	SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS
Teritorijų planavimo lygmuo	SAVIVALDYBĖS
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	KOMPLEKSNIO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS
Objekto numeris	AT-22T-1935
Bylos (segtuvo) žymuo	BP-05
TPDRIS dokumento numeris	K-RJ-68-22-16

ATESTATO NR.	PAREIGOS	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
Nr. TPV 0081	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ	
Nr. ATP 1682	PROJEKTO VADOVĖ	ANDŽELIKA KAŽIENĖ	

Plano rengėjai:	
	<p>UAB „Atamis“ Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 300564438</p> <p><i>Projekto vadovė</i> <i>Andželika Kažienė</i> <i>El. paštas: a.kaziene@atamis.lt</i> <i>Tel.: +370 68674252</i></p>

Teritorijų planavimo dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
1.	Projekto vadovė	Andželika Kažienė (ATP1682)	
2.	Projekto koordinatorė/PDV	Eleonora Grablevskienė (TPV 0081)	
3.	PDV (inžinerinė ir susisiekimo dalys)	Žilvinas Grabauskas (TPV 0034)	
	PDV (kultūros paveldo dalis)	Augis Gučas (A669)	
4.	PDV (gamtinė dalis)	Dalia Bagdonaitė	
5.	PDV (ekonominė dalis)	Artūras Makarevičius	
6.	PDV (grafinė dalis)	Nijolė Kučinskienė (TPV 0080)	

TURINYS

ĮVADAS	5	psl.
BENDROJI DALIS	5	psl.
SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMO BENDROS NUOSTATOS	9	psl.
BENDROJO PLANO GALIOJIMAS	10	psl.
1. ERDVINĖ IR FUNKCINĖ STRUKTŪRA	14	psl.
1.1. ERDVINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO SPRENDINIAI.....	14	psl.
1.2. FUNKCINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO SPRENDINIAI.....	17	psl.
1.3. URBANIZUOTŲ TERITORIJŲ PRIORITETINĖ PLĖTRA.....	21	psl.
1.4. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	21	psl.
2. GAMTINĖS APLINKOS IR KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS SPRENDINIAI	23	psl.
2.1. KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO SPRENDINIAI.....	23	psl.
2.1.1. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos.....	23	psl.
2.1.2. Siektini kraštovaizdžio bendrosios teritorinės struktūros optimalumo rodikliai.....	28	psl.
2.2. GAMTINIO KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA.....	33	psl.
2.2.1. Saugomos teritorijos.....	33	psl.
2.2.2. Biologinės įvairovės apsauga.....	40	psl.
2.3. GAMTINIO KARKASO TERITORIJŲ APSAUGOS IR TVARKYMO VYSTYMAS.....	48	psl.
2.3.1. Bendrosios nuostatos.....	48	psl.
2.3.2. Gamtinio karkaso teritorijos ir jų geoekologinis potencialas.....	49	psl.
2.3.3. Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas.....	54	psl.
2.4. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	58	psl.
3. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA	61	psl.
3.1. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SPRENDINIAI.....	61	psl.
3.2. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	67	psl.
4. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA	69	psl.
4.1. DEMOGRAFINĖ PROGNOZĖ.....	69	psl.
4.2. GYVENAMASIS FONDAS.....	69	psl.
4.3. SOCIALINĖS APLINKOS VYSTYMO SPRENDINIAI.....	72	psl.
4.4. EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO SPRENDINIAI.....	40	psl.
4.5. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	74	psl.
5. SUSISIEKIMO SISTEMA	76	psl.
5.1. SUSISIEKIMO SISTEMOS PLĖTOJIMO PRIELAIDOS.....	76	psl.
5.2. AUTOMOBILIŲ KELIAI IR GATVĖS.....	77	psl.
5.3. VIEŠASIS TRANSPORTAS.....	79	psl.

5.4.	GELEŽINKELIŲ INFRASTRUKTŪRA.....	81	psl.
5.5.	PĖSČIŲJŲ IR DVIRAČIŲ INFRASTRUKTŪRA.....	81	psl.
5.6.	KITA SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪRA.....	83	psl.
5.7.	SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	83	psl.
6.	INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA.....	85	psl.
6.1.	INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTOJOMO PRIELAIDOS.....	85	psl.
6.2.	VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS.....	86	psl.
6.3.	ELEKTROS ENERGIJOS TIEKIMAS.....	88	psl.
6.4.	ATSINAUJINATYS ENERGIJOS IŠTEKLIAI.....	88	psl.
6.5.	CENTRALIZUOTOS ŠILUMOS TIEKIMAS.....	91	psl.
6.6.	GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMAS.....	91	psl.
6.7.	RYŠIŲ INFRASTRUKTŪRA.....	92	psl.
6.8.	ATLIEKŲ TVARKYMAS.....	93	psl.
6.9.	GAISRINĖ SAUGA.....	93	psl.
6.10.	KITA INFRASTRUKTŪRA.....	93	psl.
6.11.	SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	94	psl.
7.	TURIZMAS IR REKREACIJA.....	95	psl.
7.1.	TURIZMO IR REKREACIJOS SISTEMA.....	95	psl.
7.2.	KURORTINĖ TERITORIJA.....	98	psl.
7.3.	SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	100	psl.
8.	TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI.....	102	psl.
8.1.	PAGRINDINIAI TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI.....	102	psl.
8.2.	TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO TEKSTINIAI REIKALAVIMAI.....	111	psl.

PRIEDAI**1 PRIEDAS. PRIVALOMIEJI TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI****2 PRIEDAS. NEKILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ SĄRAŠAS****BRĖŽINIAI**

- 1 Pagrindinis brėžinys M 1:50000
- 2 Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1:50000
- 3 Kraštovaizdžio tvarkymo zonų brėžinys M 1:50000
- 4 Gamtinio karkaso brėžinys M 1:50000
- 5 Rekreacijos ir turizmo brėžinys M 1:50000

ĮVADAS

BENDROJI DALIS

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas: Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas (toliau – Bendrasis planas).

Teritorijų planavimo dokumento rūšis: kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas – savivaldybės bendrasis planas.

Teritorijų planavimo dokumento rengimo pagrindas:

- 1) Plungės rajono savivaldybės tarybos 2021 m. spalio 28 d. sprendimas Nr. T1-264 „Dėl Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo pradžios ir planavimo tikslų“
- 2) Plungės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. sausio 05 d. įsakymas Nr. DE-5 „Dėl Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos patvirtinimo“.

Planavimo organizatorius: Plungės rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vytauto g. 12, LT-90123 Plungė, tel. (8 448) 73 166, el. paštas savivaldybe@plunge.lt, puslapis internete www.plunge.lt.

Plano rengėjas: UAB „Atamis“, Žirmūnų g. 139A, LT-09120 Vilnius, tel. (8 5 2728334), el. paštas: info@atamis.lt.

Planavimo tikslai:

1. Sudaryti sąlygas darniai Plungės rajono savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, teritorijų sanglaudai, kompleksškai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius ir su klimato kaitos padariniais susijusius uždavinius;
2. nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų Plungės rajono savivaldybės teritorijai svarbių socialinės, ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas;
3. sudaryti sąlygas racionaliam gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui;
4. numatyti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
5. kurti sveiką, saugią, darnią, klimato kaitos padariniams atsparią gyvenamąją aplinką ir visavertę gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
6. sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas, skatinančioms alternatyvių energijos šaltinių ir technologijų plėtrą, didinančioms energijos vartojimo efektyvumą;
7. derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
8. sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.

Planavimo uždaviniai:

1. suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
2. optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti jų atsparumo ekstremaliems klimato reiškiniams stiprinimo priemones;
3. numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, klimato kaitos poveikio švelninimo, gamtinio karkaso formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemones, optimalią kraštovaizdžio struktūrą;
4. detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius;
5. nustatyti savivaldybės ir jos urbanistinių centrų socialinės infrastruktūros sistemos vystymo reikalavimus, detalizuojant valstybės lygmens bendrųjų planų privalomąsias teritorijos naudojimo nuostatas;
6. numatyti urbanistinių struktūrų formavimo ir pertvarkymo principus;
7. numatyti savivaldybės urbanistinių centrų sistemą;
8. numatyti urbanizuotų ir/ar urbanizuojamų teritorijų prioritetinės plėtros teritorijas, pagrindžiant jų ribas urbanistinės analizės išvadomis, teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis;
9. numatyti urbanizuojamų teritorijų plotą, išdėstymą bei reglamentavimą;
10. numatyti urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų naudojimo, taip pat ir statybų jose, privalomąsias nuostatas, reikalavimus, reglamentus, nustatyti jų apsaugos prioritetus ir principus, atsižvelgiant į šių teritorijų pobūdį;
11. numatyti socialinės savivaldybės infrastruktūros bei inžinerinės savivaldybės infrastruktūros vystymo prioritetinėse plėtros teritorijose ir urbanistiniuose centruose reikalavimus, įvertinant demografinius duomenis ir jų kitimo tendencijas;
12. išanalizuoti poreikį prioritetinei savivaldybės infrastruktūrai, kuri nepatenka į nustatytas prioritetinės plėtros teritorijas, ir teritorijas, kurių vystymui ši infrastruktūra skirta;
13. numatyti neprioritetinės savivaldybės infrastruktūros vystymo reikalavimus;
14. numatyti viešųjų erdvių urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose išdėstymo principus ir reikalavimus;
15. numatyti rekreacinio pobūdžio teritorijų ir objektų naudojimo privalomąsias nuostatas, reikalavimus, reglamentus, nustatyti jų apsaugos prioritetus ir principus;
16. numatyti svarbių objektų išdėstymą ir jiems rezervuotinas teritorijas;
17. numatyti 30 m aukščio ir aukštesnių ypatingųjų inžinerinių statinių ir atsinaujinančių išteklių energetikos objektų, išskyrus Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme numatytus atvejus, išdėstymo reikalavimus, reglamentus, privalomąsias nuostatas, įvertinti esamus ir kitais teritorijų planavimo dokumentais numatomus 30 m ir aukštesnius ypatingus inžinerinius statinius;
18. numatyti tylių zonų, triukšmo prevencijos zonų išdėstymą.

Papildomi planavimo uždaviniai:

1. numatyti kraštovaizdžio, miškų, kitų ekologiškai svarbių gamtinės aplinkos objektų, saugomų teritorijų, gamtos paveldo objektų apsaugos reikalavimus ir principus, naudojimo privalomąsias nuostatas, reikalavimus ir jų įtakos aplinkinėms teritorijoms zonas, į kurias būtų reikalinga atsižvelgti, numatant aplinkinių teritorijų naudojimo privalomąsias nuostatas, reikalavimus, reglamentus;

2. nustatyti gamtinio karkaso teritorijas, apsaugos prioritetus ir principus, naudojimo privalomąsias nuostatas, reikalavimus, reglamentus;
3. nustatyti kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, vaizdingus kelių ruožus, gamtinių ir estetinių požiūriu vertingą kraštovaizdį reprezentuojančias apžvalgos vietas ir iš jų atsiveriančias panoramas, numatyti panoramų, vaizdingų kelių ruožų ir vertingų apžvelgiamų antropogeninių ir gamtinių elementų vizualinę apsaugą;
4. nustatyti kultūros paveldo vietovių, teritorijų ir objektų kraštovaizdinės įtakos aplinkinėms teritorijoms zonas, į kurias būtų reikalinga atsižvelgti, numatant teritorijų naudojimo privalomąsias nuostatas, reikalavimus, reglamentus;
5. atlikti Platielių miestelio ir susietos teritorijos analizę, vertinimą (atlikti pagal Reikalavimų kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti tvarkos aprašo reikalavimus) ir nustatyti ribas, kuriai pagal patvirtintą Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą numatytas prioritetas, siekiant kurortinės teritorijos statuso. Nustatytas ribas pažymėti bendrajame plane;
6. nustatyti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo ir formavimo kryptis, naudojimo privalomąsias nuostatas, reikalavimus, reglamentus, apsaugos prioritetus ir principus;
7. numatyti pavienių, ūkininkų sodybų ir ūkininkų ūkių pastatų ar jų nedidelių grupių neurbanizuojamose teritorijose išsidėstymo ir pagrindinės žemės naudojimo paskirties keitimo principus;
8. numatyti miško įveisimo ir naudojimo reikalavimus, miškų pritaikymą visuomenės poreikiams, įvertinti poreikį tokiose teritorijose keisti pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, esant poreikiui, numatyti teritorijas, kurios miško žemė turėtų būti paverčiama kitomis naudmenomis ir (arba) nustatyti principus, kada miško žemė paverčiama kitomis naudmenomis.

Planuojama teritorija ir plotas: Plungės rajono savivaldybė, plotas apie 110549 ha.

Planavimo sąlygos:

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.	Pastabos
1	AB "Energijos skirstymo operatorius"	REG206931 2022-01-08	-
2	Rietavo savivaldybės administracija	REG206985 2022-01-13	-
3	Valstybinė miškų tarnyba	-	Atsisakymas nagrinėti klaidingą prašymą REG207043
4	Telia Lietuva, AB	REG207090 2022-01-11	-
5	Klaipėdos rajono savivaldybės administracija	REG207159 2022-01-21	-
6	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos	REG207185 2022-01-11	-
7	Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos	REG207224 2022-01-11	-
8	Kretingos rajono savivaldybės administracija	REG207359 2022-01-12	-
9	Aplinkos apsaugos agentūra	REG207369 2022-01-12	-
10	Telšių rajono savivaldybės administracija	REG207478 2022-01-13	-
11	Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos	REG207511 2022-01-14	-

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.	Pastabos
12	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	REG207645 2022-01-13	-
13	Lietuvos transporto saugos administracija	-	Atsisakymas nagrinėti klaidingą prašymą REG207848
14	Salantų regioninio parko direkcija	REG207885 2022-01-14	-
15	Lietuvos kariuomenė	REG207940 2022-01-17	-
16	LITGRID AB	REG207995 2022-01-17	-
17	Skuodo rajono savivaldybės administracija	REG208071 2022-01-20	-
18	Valstybės įmonė Lietuvos automobilių kelių direkcija	REG208083 2022-01-17	-
19	Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos	REG208092 2022-01-17	-
20	Uždaroji akcinė bendrovė "Plungės vandenys"	REG208170 2022-01-18	-
21	Akcinė bendrovė "Lietuvos geležinkeliai"	REG208366 2022-01-19	-
22	AB "Amber Grid"	REG208388 2022-01-19	-
23	Viešoji įstaiga Transporto kompetencijų agentūra	REG208404 2022-01-19	-
24	Plungės rajono savivaldybės administracija	REG208544 2022-01-20	-
25	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	-	Pranešimas apie teritorijų planavimo sąlygų neišdavimą laiku REG208812
26	Žemaitijos nacionalinio parko direkcija	-	Pranešimas apie teritorijų planavimo sąlygų neišdavimą laiku REG208813
27	Uždaroji akcinė bendrovė "Plungės šilumos tinklai"	REG209567 2022-01-27	-
28	Žemaitijos nacionalinio parko direkcija	REG209589 2022-01-27	-
29	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	REG209899 2022-02-04	-

SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMO BENDROS NUOSTATOS

Bendros nuostatos:

1. Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje suformuota apibendrinta Plungės rajono savivaldybės teritorijos vystymo koncepcija, parengtos dvi bendrųjų sprendinių (koncepcijos) alternatyvos:
 - **I ALTERNATYVA – MAKSIMALIOS PLĖTROS**
 - **II ALTERNATYVA – OPTIMALIOS PLĖTROS**
2. Vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 (2014 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1467 redakcija) bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje parengtas plėtros alternatyvų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau -SPAV) ir pasirinkta optimaliausia plėtros alternatyva.
3. Vertinimo metu nustatyta, kad kad II-oji alternatyva, numatanti racialesnius teritorijos planinės erdvinės struktūros vystymo sprendinius, turi geresnes integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, kraštovaizdžio apsaugos, investicijų pasiūlos, plėtros reguliavimo (valdymo) nenutrūkstamas galimybes. Bendrųjų sprendinių II alternatyva yra palankesnė investicijų poreikio ir pasiūlos bei socialinių procesų reguliavimo aspektais, nes sąlygoja socioekonominių procesų stabilizavimą. Integralumo ir kompaktiškumo aspektu II alternatyva pranašesnė už pirmą. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo požiūriu II -oji alternatyva vertinama kaip pranašesnė už I-ąją alternatyvą.
4. Plungės rajono savivaldybės taryba 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T1-258 „Dėl pritarimo Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos II alternatyvai” pritarė Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos II alternatyvai.
5. Plungės rajono savivaldybės vyriausias architektas 2022 m. gruodžio 22 d. raštu Nr. AS-6762 „Dėl Plungės rajono savivaldybės bendrojo plano” pritarė bendrųjų sprendinių formavimo stadijai – Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos II alternatyvai.
6. II-osios alternatyvos pagrindu parengtas Plungės savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių konkretizavimas.
7. Bendrojo plano Bendrieji sprendiniai (koncepcija) parengti **30 metų** laikotarpiui (iki 2053 m.), sprendinių konkretizavimo sprendiniai - **10 metų** laikotarpiui (iki 2033 m.).
8. Bendrojo plano sprendinių konkretizavimą sudaro aiškinamasis raštas ir grafiniai sprendiniai brėžiniuose:
 - 1 brėžinys. Pagrindinis brėžinys M 1:50000;
 - 2 brėžinys. Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1:50000;
 - 3 brėžinys. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų brėžinys M 1:50000;
 - 4 brėžinys. Gamtinio karkaso brėžinys M 1:50000;
 - 5 brėžinys. Rekreacijos ir turizmo brėžinys M 1:50000.
9. Bendrojo plano sprendinių konkretizavimo stadijoje tikslinami ir detalizuojami bendrųjų sprendinių formavimo II-osios alternatyvos sprendiniai, nekeičiant jų esmės.

BENDROJO PLANO GALIOJIMAS

1. Teritorijų planavimo dokumentų galiojimas

1. Plungės rajono savivaldybės tarybai patvirtinus Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą nustoja galioti:
 - 1.1. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, T00079381 (2016 m.);
 - 1.2. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimas, T00082228.

2. Planuojamai teritorijai taikomi galiojančių aukštesnio ir žemesnio lygmens kompleksinių teritorijų planavimo dokumentų sprendinių reikalavimai:
 - 2.1. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789, T00087007;
 - 2.2. Plungės miesto teritorijos bendrasis planas, T00083841 (2019 m.) ir jo keitimas.
 - 2.3. Platelių miestelio teritorijos bendrasis planas, T00074601;
 - 2.4. Kulių miestelio teritorijos bendrasis planas, T00074606.

3. Planuojamai teritorijai taikomi galiojančių aukštesnio, atitinkamo ir žemesnio lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinių reikalavimai:
 - 3.1. Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. D1-703, T00077225;
 - 3.2. Telšių apskrities miškų tvarkymo schema, T00084204;
 - 3.3. Telšių apskrities (Mažeikių, Plungės, Telšių rajonų ir Rietavo savivaldybių) miškų tvarkymo schema, T00052661 (100002000317);
 - 3.4. Plungės rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00088170;
 - 3.5. Plungės rajono vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymo specialusis planas, T00065544 (000682000107);
 - 3.6. Plungės rajono savivaldybės šilumos ūkio specialiojo plano keitimas, T00087373;
 - 3.7. Magistralinio dujotiekio Klaipėda-Kuršėnai specialusis planas, T00072150;
 - 3.8. Plungės dujų skirstymo stoties sanitarinės apsaugos zonos nustatymo specialusis planas, T00033804 (000682000003);
 - 3.9. Specialusis susisiekimo komunikacijų, reikalingų sunkiasvoriams ir didžiagabaričiams bei kitiems kroviniams vežti naujos atominės elektrinės statybai, planas, T00074907;
 - 3.10. Plungės rajono savivaldybės vietinių kelių išdėstymo schema, T000682000171;
 - 3.11. Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo plano), T00073785;
 - 3.12. Žemaitijos nacionalinio parko konservacinio prioriteto zonos (Plokštinės gamtinio rezervato) ribų planas, T00053465;
 - 3.13. Žemaičių Kalvarijų statinių komplekso (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 1558) teritorijos ir apsaugos zonos ribų planas bei paveldotvarkos projektas, T00053019 (100002000359);
 - 3.14. Minijos valstybinio ichtiologinio draustinio ribų planas, T00079545;
 - 3.15. Salantų regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), T000783539;
 - 3.16. Reiskų tyro valstybinio kraštovaizdžio draustinio ribų planas, T00084750;
 - 3.17. Vainaičių tyro valstybinio telmologinio draustinio ribų planas, T00075841;

- 3.18. Tilvikų miško juodalksnio valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074479;
 - 3.19. Milašaičių miško pušies valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074382;
 - 3.20. Turizmo trasų aplink Platelių ežerą ir jų jungties iki Plungės miesto specialusis planas, T00032595 (000682000025);
 - 3.21. Plungės rajono savivaldybės kaimų ir Plungės miesto ribų pakoregavimo (nustatymo) specialusis planas, T00033427 (000682000079).
4. Bendrojo plano sprendiniai nepanaikina galiojančių detaliųjų planų sprendinių.
 5. Rengiant naujus, keičiant ar koreguojant galiojančius teritorijų planavimo dokumentus privaloma vadovautis Bendrojo plano sprendiniais.
 6. Iki Bendrojo plano keitimo patvirtinimo įsigaliojimo datos pradėti rengti žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentai ir žemės valdos projektai gali būti baigti rengti ir teikiami tvirtinti pagal iki tos datos išduotas planavimo sąlygas.
 7. Bendrojo plano sprendiniai netaikomi techniniams projektams, kurių rengimas pradėtas iki Bendrojo plano patvirtinimo. Techninio projekto rengimo pradžios data laikoma specialiųjų reikalavimų išdavimų data.
 8. Bendrojo plano sprendiniai netaikomi suprojektuotiems pastatams ir statiniams, kuriems išduotas statybą leidžiantis dokumentas.

2. Bendrojo plano įgyvendinimui privalomi parengti dokumentai

1. Teritorijos, kurioms turi būti parengti kompleksiniai ir teritorijų planavimo dokumentai:
 - 1.1. Kulių miesto teritorijos bendrojo plano koregavimas įjungiant besiribojančią teritoriją (funkcinę zoną U-7) arba Funkcinės zonos U-7 vietovės lygmens bendrasis planas M 1:2000.
 - 1.2. Alsėdžių miestelio teritorijos bendrasis planas;
 - 1.3. Platelių kurortinės teritorijos ribų nustatymo specialusis planas;
 - 1.4. Civilinių kapinių teritorijų planavimo dokumentas.
2. Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsniu, detalieji planai rengiami Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose pažymėtoms urbanizuotoms ir urbanizuojamoms teritorijoms, kai:
 - a) numatomas teritorijos vystymas, o numatomiems sprendiniams nepakanka esamos ir (ar) suprojektuotos inžinerinės ir (ar) socialinės savivaldybės infrastruktūros ir ją reikia planuoti;
 - b) numatoma keisti ar koreguoti galiojančius detaliuosius planus, keičiant juose nustatytą teritorijos naudojimo reglamentą;
 - c) juos privaloma rengti vietovės lygmens bendrojo plano, jeigu jis parengtas, sprendiniuose nurodytoms gyvenamųjų vietovių plėtrai ir (ar) gamtinio ir kultūrinio savitumo išsaugojimui reikšmingoms teritorijoms šiuose sprendiniuose nustatytais sąlygomis.
3. Detalieji planai rengiami kvartalams. Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio 7 dalimi, kvartalo, kaip planuojamos teritorijos, ribos kiekvienu konkrečiu atveju nustatomos

planavimo darbų programoje, vadovaujantis šio įstatymo 2 straipsnio 10 dalyje¹ nurodytais požymiais ir atsižvelgiant į konkrečius planavimo tikslus ir detaliojo plano uždavinius.

3. Architektūros įstatymo nuostatų įgyvendinimas

Įgyvendinant Architektūros įstatymo nuostatas, architektūriniu, urbanistiniu, valstybinio ar viešojo intereso požiūriu reikšmingiems objektams Plungės rajono savivaldybėje organizuojami architektūriniai konkursai, skiri geriausiai architektūrinei idėjai, pateikiamai projektiniuose pasiūlymuose, ir urbanistinei idėjai, pateikiamai teritorijos vystymo koncepcijoje, išreikšti. Konkursų tikslas – siekti šių objektų architektūros kokybės, optimalaus kokybės ir kainos santykio.

Konkursai rengiami ir nurodytais objektais savivaldybės tarybos sprendimu pripažįstami:

1. Negyvenamieji pastatai (administracinės, kultūros, mokslo, poilsio, sporto, gydymo ir religinės paskirties pastatai), kurių bendras plotas didesnis kaip 500 kv. m., ir kurių nauja statyba finansuojama savivaldybės ar valstybės biudžeto lėšomis;
2. Savivaldybės miestų ir miestelių plėtrai ir savitumo išsaugojimui reikšmingos viešosios erdvės: aikštės, parkai, skverai.

¹ **Kvartalas** – gyvenamosios vietovės urbanizuotos ar urbanizuojamos teritorijos struktūros elementas, kurį mažiausiai iš trijų pusių riboja inžinerinių komunikacijų koridoriai ar natūralūs barjerai – žemės reljefo formos, vandens telkiniai, želdiniai, antropogeniniai komponentai ir kt.

1. ERDVINĖ IR FUNKCINĖ STRUKTŪRA

1.1. ERDVINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO SPRENDINIAI

Lietuvos Respublikos ir savivaldybių teritorijų erdvinės struktūros vystymo kryptys nustatytos Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (T00087007), kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane detalizuojama Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane suformuota erdvinė struktūra ir Nacionaliniame kraštovaizdžio plane numatyta bendrųjų strategijų teritorijos raidos sistema socialinėje, ekonominėje ir subalansuotos urbanistinės plėtros plotmėse. Šių tikslų siekiama optimizuojant urbanistinės plėtros mastą per hierarchizuotą urbanistinių centrų, kompaktiškai užstatomų teritorijų subalansuotą plėtrą ir funkcinių ryšių ašių sistemą.

1. Plungės rajono savivaldybė yra trečia iš keturių Telšių apskrityje pagal teritorijos dydį (1105 kv.km.). Savivaldybės teritorija suskirstyta į 11 seniūnijų: Alsėdžių, Babrungo, Kulių, Nausodžio, Paukštakių, Platelių, Plungės miesto, Stalgėnų, Šateikių, Žemaičių Kalvarijos ir Žlibinų. Seniūnijų teritorinis išsidėstymas yra optimalus, todėl seniūnijų plotų optimizavimas ir seniūnijų skaičiaus mažinimas yra neaktualus.

Gyvenamųjų vietovių administracinis suskirstymas atliktas vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės kaimų ir Plungės miesto ribų pakoregavimo (nustatymo) specialiuoju planu (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 30 d. nutarimas Nr.763). Savivaldybės teritorijoje patvirtinta 201 gyvenamoji vietovė: 1 miestas – Plungė, 4 miesteliai - Alsėdžių mstl., Kulių mstl., Platelių mstl., Žemaičių Kalvarijos mstl., ir 196 kaimai.

Planuojamas Plungės miesto teritorijos išplėtimas vadovaujantis Plungės miesto teritorijos bendroju planu. Plungės miesto administracinę riba tikslinama vadovaujantis Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 (Žin., 1996, Nr. 54-1277; 2006, Nr.9-333) ir Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų nustatymo ar keitimo planų rengimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2010 m. vasario 9 d. įsakymu Nr. 1V-80 (Žin., 2010, Nr. 19-920) reikalavimais.

2. Savivaldybės teritorijoje formuojami šalies nacionaliniu, regioniniu ir savivaldybės lygmeniu veikiančios vidiniai ir išoriniai funkciniai ryšiai, kurie formuojami esamų transporto koridorių pagrindu, kuriais realizuojamas susisiekimas tarp Plungės miesto - lokalinio centro su pagrindiniais vietiniais centrais, sukuriama ryšiai tarp jų ir su regioniniu lygmeniu veikiančiais funkciniais ryšiais.

- Nacionalinių lygmeniu veikiančios funkciniai ryšiai:
 - Šiauliai – Telšiai – Plungė – Kretinga – Palanga;
- Regioniniu lygmeniu veikiančios funkciniai ryšiai:
 - Tauragė – Šilalė – Rietavas – Plungė – Skuodas;
 - Šiauliai – Telšiai – Plungė – Gargždai – Klaipėda.
- Savivaldybės lygmeniu veikiančios vidiniai funkciniai ryšiai, kurie užtikrina jungtis tarp seniūnijų centrų:
 - Kuliai – Šateikiai – Plateliai – Žemaičių Kalvarija – Alsėdžiai – Grumbliai;

- Plateliai – Plungė – Žlibinai.
 - Savivaldybės lygmeniu veikiančys išoriniai funkciniai ryšiai, kurie užtikrina jungtis su besiribojančiose savivaldybėse esančiais urbanistiniais centrais:
- Šateikiai – Rūdaičiai – Salantai – Skuodas;
- Alsėdžiai – Varniai;
- Žlibinai – Varniai;
- Kuliai – Rietavas.

3. Urbanistinių centrų sistema formuojama tęstinumo pagrindu nekeičiant Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavime (T00082228) suplanuotos urbanistinių centrų sistemos. Įvertinant neigiamą demografinę situaciją patikslinama ir optimizuojama urbanistinių centrų teritorinė plėtra.

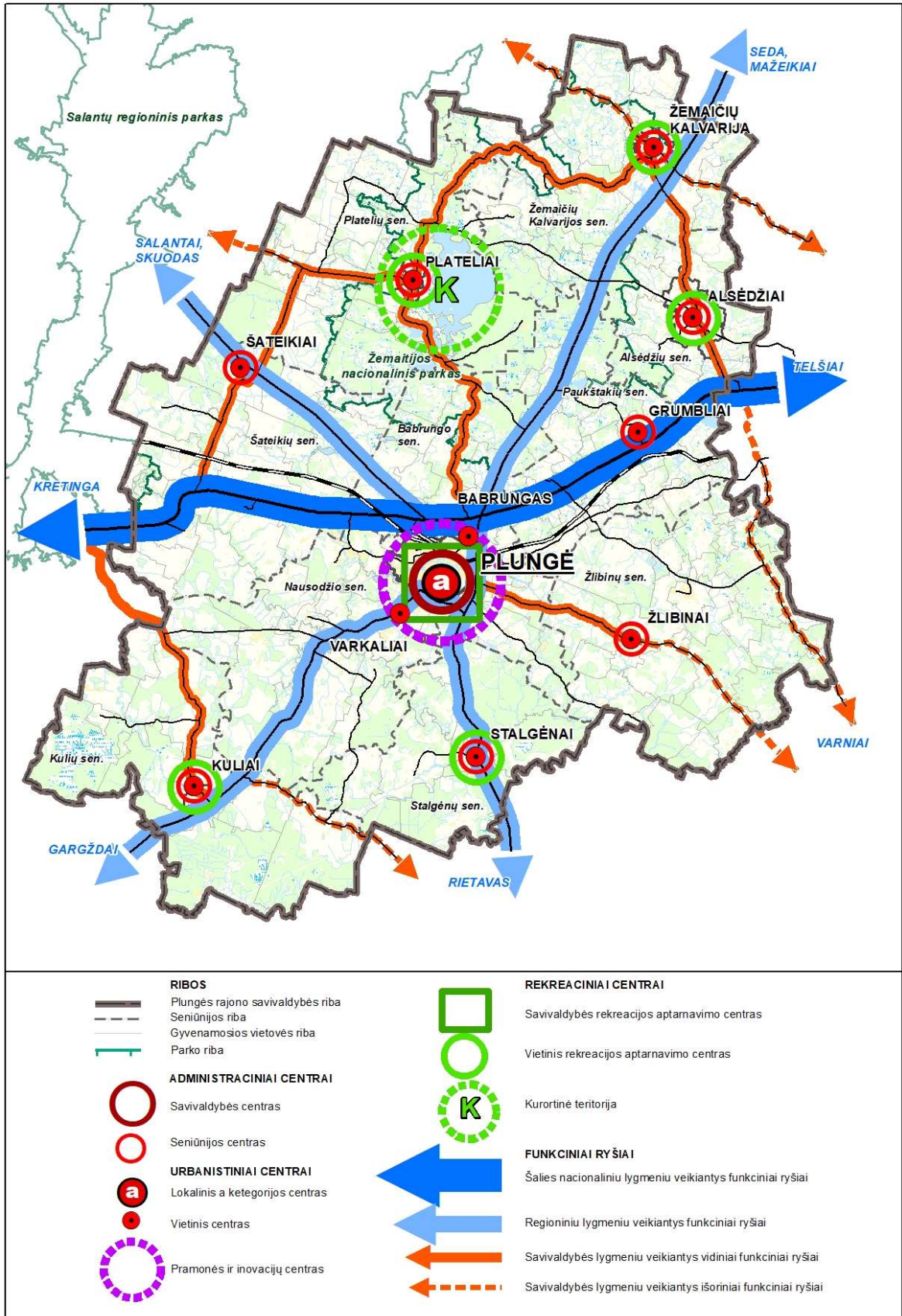
Savivaldybės teritorijoje išskiriami žemesnio lygmens palaikomojo tipo vietiniai urbanistiniai centrai, kurie kartu su Plungės miestu – savivaldybės lokaliu centru, formuoja savivaldybės urbanistinį karkasą. Urbanistinį karkasą analogiškai formuoja tolygiai savivaldybės teritorijoje pasklidę 8 urbanistiniai centrai: Plungė, Alsėdžiai, Kuliai, Plateliai, Žemaičių Kalvarija, Grumbliai, Žlibinai ir Stalgėnai.

Siekiant vientisos šalies urbanistinės struktūros ir pajūrio zonos integracijos į žemyninę Lietuvos dalį, tikslinga stiprinti funkcinis ryšius tarp urbanistinių centrų Klaipėda-Telšiai-Šiauliai, į kuriuos patenka Plungės savivaldybės teritorija ir Plungės miestas.

1.1.1 lentelė. Urbanistiniai centrai

Eil. Nr.	Pavadinimas	Administracinis statusas	Urbanistinio centro charakteristika
I.	Lokalinis centras (Paskirtis – palaikyti regiono dalių gyvybingumą veikiančiam kartu su regioniniais centrais, teikiant būtinojo, santykinai dažno poreikio paslaugas)		
1.	Plungė	Miestas; Plungės rajono savivaldybės centras; Plungės miesto seniūnijos centras	- a kategorijos plėtojamojo tipo, stipraus potencialo lokalinis centras; - pramonės ir inovacijų centras; - savivaldybės rekreacijos aptarnavimo centras; - teritorija nustatoma Plungės miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose. Aktualus miesto teritorijos plėtros poreikis. Į miesto erdvinę struktūrą įjungiamos besiribojančios Babruno ir Varkalių kaimų teritorijos.
II.	Vietiniai urbanistiniai centrai (Paskirtis – užtikrinti būtino poreikio paslaugas ir aptarnauti mažiausius teritorinius vienetų)		
1.	Alsėdžiai	Miestelis; Alsėdžių seniūnijos centras	- palaikomojo tipo vietinis centras; - vietinis rekreacijos aptarnavimo centras; - teritorijos plėtros poreikio nėra. Sumažinama anksčiau suplanuota plėtra; - rengiamas Alsėdžių miestelio teritorijos bendrasis planas.
2.	Kuliai	Miestelis; Kulių seniūnijos centras	- palaikomojo tipo vietinis centras;

			<ul style="list-style-type: none"> - teritorija nustatyta Kulių miestelio teritorijos bendrajame plane, T00074606; - rengiamas Kulių miesto teritorijos bendrojo plano koregavimas įjungiant besiribojančią teritoriją (funkcinę zoną U-7).
3.	Plateliai	Miestelis; Platelių seniūnijos centras	<ul style="list-style-type: none"> - palaikomojo tipo vietinis centras; - vietinis rekreacijos aptarnavimo centras; - kurortinės teritorijos centras; - teritorija nustatyta Platelių miestelio teritorijos bendrajame plane, T00074601. Miestelio teritorijos plėtros poreikio nėra; - rengiamas Platelių kurortinės teritorijos ribų nustatymo specialusis planas.
4.	Žemaičių Kalvarija	Miestelis; Žemaičių Kalvarijos seniūnijos centras	<ul style="list-style-type: none"> - palaikomojo tipo vietinis centras; - vietinis rekreacijos aptarnavimo centras; - teritorijos plėtros poreikio nėra. Sumažinama anksčiau suplanuota plėtra.
5.	Grumbliai	Kaimas; Paukštakių seniūnijos centras	<ul style="list-style-type: none"> - palaikomojo tipo vietinis centras; - teritorijos plėtros poreikio nėra.
6.	Žlibinai	Kaimas; Žlibinų seniūnijos centras	<ul style="list-style-type: none"> - palaikomojo tipo vietinis centras; - teritorijos plėtros poreikio nėra. Sumažinama anksčiau suplanuota plėtra.
7.	Stalgėnai	Kaimas; Stalgėnų seniūnijos centras	<ul style="list-style-type: none"> - palaikomojo tipo vietinis centras; - vietinis rekreacijos aptarnavimo centras; - teritorijos plėtros poreikio nėra. Sumažinama anksčiau suplanuota plėtra.

1.1 pav. Erdvinės struktūros schema

1.2. FUNKCINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO SPRENDINIAI

1. Plungės rajono savivaldybės teritorijoje plėtojamos konservacinės paskirties, miškų ūkio, vandens ūkio, žemės ūkio ir kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties teritorijos. Savivaldybės teritorijos struktūroje dominuoja neužstatytos teritorijos, kurios užima 96,69 %, t. y. 106881,33 ha savivaldybės teritorijos. Savivaldybės teritorijoje žemės ūkio teritorijos užima 58351,47 ha (52,77 %), miškų teritorijos - 40248,17 ha plotą (36,41 %) savivaldybės teritorijos. Kitos neurbanizuotos teritorijos (naudingųjų iškasenų teritorijos (durpynai ir karjerai), vandenys ir pelkės), kiti žalieji plotai užima apie 7,44 % savivaldybės teritorijos.

2. Plungės rajono perspektyvinės plėtros modelis formuojamas taikant polifunkcinio zonavimo metodą. Savivaldybės teritorija skaidoma į funkcinių prioritetų zonas išskiriant vyraujančią (prioritetinę) žemės naudojimo funkciją pagal teritorijos įsavinimo intensyvumo laipsnį. Planuojamos teritorijos polifunkcinis zonavimas pagal žemės naudojimo funkcijas atliekamas siekiant konkretizuoti vyraujančių funkcijų tendencijas ir jų sąveika su kitomis funkcijomis. Funkcinio naudojimo prioriteto zonos apima atskiras savivaldybės dalis, pasižyminčias kraštovaizdžio, gamtinės aplinkos ir urbanistinių sąlygų bei prioritetinių funkcinių interesų panašumu.

3. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavime yra suformuota funkcinės struktūros sandara, kuri numatyta vadovaujantis Teritorijų planavimo normų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-7 „Dėl teritorijų planavimo normų patvirtinimo“ reikalavimais. Pagal funkcinės struktūros bei architektūrinės / urbanistinės erdvinės kompozicijos elementų sandarą, planuojama teritorija skirstoma į 11 funkcinių zonų tipų. Konkrečios funkcinės zonos teritorijų sandara, galimos žemės naudojimo paskirtys, galimi naudojimo tipai, teritorijos naudojimo būdai ir statybiniai reglamentai pateikti 8.3. skyriuje ir 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“.

4. Planuojama teritorija suskirstyta į neurbanizuojamų, urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcines zonas bei kitas funkcines zonas:

– **Neurbanizuotų ir neurbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos:**

- **Miškų ir miškingų teritorijų zona** - funkcinė zona, kurioje dominuoja Miškų įstatymo 3 straipsnyje nurodyti visų grupių miškai. Miškų ir miškingų teritorijų funkcinių zonų teritorijų naudojimo reikalavimai diferencijuoti pagal jų bendrą kraštovaizdžio pobūdį, kraštovaizdžio naudojimo pobūdį, kraštovaizdžio gamtinį pobūdį, gamtinės sąskaidos raiškumą, funkcinių prioritetą ir naudojimo intensyvumą (žiūr. 3 skyrių). Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas visose funkcinėse zonose tik Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatytais išimtiniais atvejais. Tikslus miško žemės paverčiamas kitomis naudmenomis plotas nustatomas žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose (vietovės lygmens bendruosiuose planuose ir detaliuosiuose planuose), specialiojo planavimo dokumentuose ir valdos projektuose. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis vykdomas vadovaujantis LR Miškų įstatymo nuostatomis ir Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašu, patvirtintu LRV 2011-09-28 nutarimu Nr. 1131.

- **Žemės ūkio teritorijų zona** - polifunkcinės agrarinės teritorijos kaimo gyvenamosiose vietovėse, kuriose dominuoja žemės ūkio paskirties žemė. Žemės ūkio teritorijų funkcinių zonų naudojimo reikalavimai diferencijuoti pagal jų bendrą kraštovaizdžio pobūdį, kraštovaizdžio naudojimo pobūdį, kraštovaizdžio gamtinį pobūdį, gamtinės sąskaidos raiškumą, funkcinį prioritetą ir naudojimo intensyvumą (žiūr. 3 skyrių). Savivaldybės teritorijoje išskiriamas 21 žemės ūkio funkcinė zonų tipas, iš jų 10 intensyvaus žemės ūkio funkcinių zonų ir 11 tausojančio žemės ūkio funkcinių zonų (indeksai Pagrindiniame brėžinyje ZU-1 – ZU-21).

Tausojančio žemės ūkio funkcinėse zonose siekiama išsaugoti nuo neigiamo ūkinės veiklos poveikio jautrias kraštovaizdžio stabilumui teritorijas, plėtoti kaimo turizmą.

Intensyvaus žemės ūkio funkcinėse zonose siekiama racionalaus žemės naudojimo auginant prekybei produkcijai dirvožemių savybes geriausiai atitinkančius augalus, mažiau našiose žemėse pasėlių struktūra pritaikant gyvulininkystės vystymui. Skatinamas ūkių stambinimas ir konsolidacijos projektų rengimas,

Atliekami sausinimo sistemų rekonstrukcijos darbai, panaudojant ES ir nacionalinio biudžeto paramos priemones. Galimas miško įveisimas žemės ūkiui mažiau tinkamuose plotuose.

Žemės ūkio teritorijų funkcinėse zonose (indeksai Pagrindiniame brėžinyje ZU-2; ZU-4; ZU-8; ZU-9; ZU-10; ZU-18; ZU-21) esamų kompaktiškai užstatytų teritorijų (kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties) - Alksnėnų, Juodeikių, Kadaičių Kapsudžių, Keturakių, Merkelių, Paukštakių, Rotinėnų, Šateikių Rudaičių, Šiemulių kaimų kaimo užstatytų teritorijų plėtojimas siejamas su kompaktiško užstatymo užbaigimu laikantis kontekstualių užstatymo parametru, taikant priemones, skirtas teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti, tankinimu ir intensyvinimu.

Esamų išsklaidyto užstatymo pavienės teritorijos (kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties) plėtojimas siejamas su esamų užstatymo rodiklių neesminiu didinimu esamuose žemės sklypuose, siekiant teritorijos efektyvumo užtikrinimo ir gyvenimo kokybės gerinimo. Naujų išskaidyto užstatymo urbanistinių struktūrų (kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties) formavimas tausojančio ir intensyvaus bioproductinio naudojimo kraštovaizdžio arealuose nenumatomas.

- **Vandenių zona** - funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 27 straipsnyje nurodyta vandens ūkio paskirties žemė. Zonai priskiriami rekreaciniai vandens telkiniai, ekosistemas saugantys vandens telkiniai, bendro naudojimo vandens telkiniai, ūkinei veiklai naudojami vandens telkiniai (indeksai Pagrindiniame brėžinyje H-1; H-2).
- **Konservacinės teritorijos zona** – funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 28 straipsnyje nurodyta konservacinės paskirties žemė (indeksas Pagrindiniame brėžinyje C-1). Kultūros paveldo objektų teritorijos, žemės sklypai, patenkantys į kultūros paveldo objektų teritorijas tvarkomos pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reglamentus, o tvarkyba atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23 straipsniu.
- **urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos:**

- ***Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zona*** – polifunkciniai intensyvaus užstatymo pagrindiniai urbanistinės integracijos centrai su dominuojančia gyvenamąja funkcija. Tai kompaktiško užstatymo teritorijos su išvystyta inžinerine ir socialine infrastruktūra. Savivaldybės teritorijoje išskiriamos 6 intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonos Plungės miesto ir su juo susijusiose teritorijose, Kulių, Platelių, Žemaičių Kalvarijos ir Alsėdžių miestelių teritorijose (indeksai Pagrindiniame brėžinyje U-1; U-2; U-3; U-4; U-5; U-6). Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonose siekiama intensyvaus ir vidutinio užstatymo intensyvumo kompaktiško užstatymo formavimo numatant naują plėtrą, saugojimą, modernizavimą ir konversiją. Prioritetas teikiamas esamų užstatytų teritorijų užbaigimui, regeneravimui, tankinimui, darnaus būsto plėtrai, kokybiškų vietinių paslaugų, efektyviam mobilumo ir optimalios susisiekimo infrastruktūros užtikrinimui, viešųjų ir žaliųjų erdvių formavimui. Pagal poreikį galimas inžinerinės, susisiekimo, socialinės, rekreacinės infrastruktūros tolimesnis plėtojimas. Plungės miesto ir su juo susijusios teritorijos, Kulių ir Platelių miestelių urbanizacija realizuojama vadovaujantis šių vietovių bendraisiais planais. Alsėdžių miesteliui rengiamas vietovės lygmens bendrasis planas. Platelių miestelis plėtojamasis kaip kurortinės teritorijos centras su visa privaloma poilsio infrastruktūra.
- ***Ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos zona*** – dominuojančio vienbučio / dvibučio gyvenamojo užstatymo teritorijos kaimų užstatytose teritorijose. Šiai teritorijų grupei priskiriamos kaimų gyvenviečių teritorijos, nepatenkančios į urbanistinio plėtojimo prioriteto kraštovaizdžio tvarkymo zonas, kurioms būdinga į didelius masyvus konsoliduota žemėnauda. Savivaldybės teritorijoje išskiriamos 9 ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonos Aleksandravo, Šateikių, Gegrėnų Grumblių, Stanelių, Kantaučių, Žlibinų, Stalgėnų ir Milašaičių kaimų teritorijose (indeksai Pagrindiniame brėžinyje U-7; U-8; U-9; U-10; U-11; U-12; U13; U-14; U15). Ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonų plėtojimas siejamas su atitinkamų naudmenų struktūros formavimu, skirtu optimaliausiai erdvinei kraštovaizdžio struktūrai užtikrinti. Numatomas neefektyviai naudojamų urbanizuotų teritorijų pertvarkymas urbanistinėmis priemonėmis, nuoseklus esamų kompaktiško užstatymo užbaigimas laikantis kontekstualių užstatymo parametrų, taikant priemones, skirtas teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti ir gyvenimo kokybei gerinti. Pagal poreikį galimas inžinerinės, susisiekimo, socialinės, rekreacinės infrastruktūros tolimesnis plėtojimas. Esama žemės ūkio paskirties žemė konvertuojama į kitos paskirties žemę.
- ***Sodininkų bendrijų zona*** – funkcinė zona, kurioje dominuoja teritorijos, skirtos mėgėjų sodininkystei. Veiklą jose reglamentuoja Sodininkų bendrijų įstatymas. Savivaldybės teritorijoje išskiriamos 1 Sodininkų bendrijų zona Prūsalių k. teritorijoje (indeksas Pagrindiniame brėžinyje U-SB). Funkcinėje zonoje esančios sodininkų bendrijų teritorijos nekonvertuojamos, gyvenamosios paskirties pastatų statyba negalima.
- ***Rekreacinių teritorijų zona*** – teritorijos skirtos rekreacinių funkcijų plėtojimui: pramogų, turizmo, ilgalaikio poilsio su apgyvendinimo funkcija objektų vystymui. Savivaldybės teritorijoje išskiriamos 7 rekreacinių teritorijų zonos (indeksai Pagrindiniame brėžinyje R-1; R-2; R-3; R-4; R-5; R-6; R-7). Rekreacinių teritorijų funkcinių zonų naudojimo reikalavimai

diferencijuoti pagal jų bendrą kraštovaizdžio pobūdį, kraštovaizdžio naudojimo pobūdį, kraštovaizdžio gamtinį pobūdį, gamtinės sąskaidos raiškumą.

- **inžinerinės infrastuktūros koridorių zona** - neužstatyta funkcinė zona, kuria išskiriami svarbiausių gatvių ir kelių, geležinkelio kelių ir magistralinių inžinerinių tinklų koridoriai ir vandenvietės. Funkcinė zona išskirta grafiškai, indeksas nepriskirtas.
- **Kitos funkcinės zonos:**
 - **Žemaitijos nacionalinio parko zona** - funkcinės zonos riba sutampa su Žemaitijos nacionalinio parko riba Plungės rajono savivaldybės teritorijoje (indeksas Pagrindiniame brėžinyje K-1). Saugoma teritorija tvarkoma pagal jos veiklą reglamentuojančius teisės aktus, jos ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinų zonų ribos, optimali žemėnaudos struktūra nustatomi šios teritorijos specialiuoju planu - Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo plano), T00073785.
 - **Salantų regioninio parko zona** - funkcinės zonos riba sutampa su Salantų regioninio parko riba Plungės rajono savivaldybės teritorijoje (indeksas Pagrindiniame brėžinyje K-2). Saugoma teritorija tvarkoma pagal jos veiklą reglamentuojančius teisės aktus, jos ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinų zonų ribos, optimali žemėnaudos struktūra nustatomi šios teritorijos specialiuoju planu - Salantų regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), T000783539.

5. Plungės savivaldybės teritorijos funkcinės struktūros modelis formuojamas tęstinumo pagrindu iš dalies keičiant Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavime (T00082228) suplanuotas funkcinės struktūros sprendinius. Esminiai sprendinių pokyčiai susiję su urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinų zonų teritoriniu išdėstymu ir apimties mažinimu.

Bendrojo plano sprendiniuose savivaldybės teritorijos funkcinėje struktūroje dominuoja neurbanizuotų ir neurbanizuojamų teritorijų funkcinės teritorijos, kurios užima 78,44 %, t. y. 86722 ha savivaldybės teritorijos. Savivaldybės teritorijoje žemės ūkio teritorijų funkcinės zonos dominuoja - užima 54916 ha (49,67 %), miškų ir miškingų teritorijų funkcinės zonos - 29067 ha plotą (26,29 %) savivaldybės teritorijos, kitos zonos - 18044 ha plotą (16,32 %) savivaldybės teritorijos. Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos užima apie 5,24% savivaldybės teritorijos. Inžinerinės infrastuktūros koridorių zonos plotas yra įskačiuotas į kitų funkcinų zonų plotą.

1.2.1. lentelė. Funkcinių zonų balansas.

Eil. Nr.	Funkcinės zonos pavadinimas	Funkcinės zonos plotas	
		ha	Proc.
	Neurbanizuotų ir neurbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos	86722	78,44
1.	Miškų ir miškingų teritorijų zona	29067	26,29
2.	Žemės ūkio teritorijų zona	54916	49,67
3.	Vandenų zona	1506	1,36
4.	Konservacinės teritorijos zona	1233	1,12
	Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos	5788	5,24
5.	Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zona	3992	3,61

Eil. Nr.	Funkcinės zonos pavadinimas	Funkcinės zonos plotas	
		ha	Proc.
6.	Ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos zona	1138	1,03
7.	Sodininkų bendrijų zona	174	0,16
8.	Rekreacinių teritorijų zona	484	0,44
9	Inžinerinės infrastruktūros koridorių zona	0*	0*
	Kitos funkcinės zonos	18044	16,32
10.	Žemaitijos nacionalinio parko zona	17756	16,06
11.	Salantų regioninio parko zona	288	0,26
	Viso:	110554	100

1.3. URBANIZUOJAMŲ TERITORIJŲ PRIORITETINĖ PLĖTRA

1. Esamos būklės įvertinimo stadijoje nustatyta, kad savivaldybės teritorijoje 1 įgyvendinimo prioritetui (prioritetinės plėtros teritorijoms) priskirtos teritorijos plotas yra neproporcingas urbanizuotų teritorijų plėtros tempams ir viršija realias savivaldybės galimybes užtikrinti infrastruktūros plėtros išvystymą galiojančiame plane išskirtose prioritetinės plėtros teritorijose.

2. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose nustatoma, kad Plungės rajono savivaldybės teritorijoje nėra prioritetinių plėtros teritorijų, atitinkamai ir prioritetinės savivaldybės infrastruktūros išskyrus atvejus, kai prioritetinės plėtros teritorijos ir/ar prioritetinė savivaldybės infrastruktūra yra nustatytos/nustatomos vietovės lygmens bendruosiuose planuose.

I įgyvendinimo prioritetui priskirtos teritorijos:

- Plungės miesto urbanizuojama teritorija pagal Plungės miesto bendrąjį planą;
- Kulių ir Platelių miestelių urbanizuojama teritorija pagal miestelių bendruosius planus.

II įgyvendinimo prioritetui priskirtos teritorijos:

- Plungės miesto užstatoma teritorija pagal Plungės miesto bendrąjį planą;
- Kulių ir Platelių miestelių plėtros teritorija pagal miestelių bendruosius planus;
- Žemaičių Kalvarijos ir Alsėdžių miestelių užstatytos teritorijos;
- Šateikių, Grumblių, Žlibinų ir Stalgėnų, kaimų užstatyta teritorija funkcinė zonų ribose.
- Žemaičių Kalvarijos ir Alsėdžių miestelių teritorijos tarp užstatytos dalies ir funkcinės zonos ribos;
- Šateikių, Grumblių, Žlibinų ir Stalgėnų, kaimų užstatyta teritorija tarp užstatytos dalies ir funkcinės zonos ribos;
- Aleksandravo, Gegrėnų, Stanelių, Kantaučių, Stalgėnų, Milašaičių ir Prūsalių kaimų užstatytos ir užstatomos teritorijos funkcinė zonų ribose;
- esamos kompaktiškai užstatytos zonos ir pavienės užstatytos teritorijos (žemės ūkio ir kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties žemėje).

1.4. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI

Erdvinės struktūros įgyvendinimo prioritetai:

1. Erdvinės struktūros įgyvendinimo prioritetai ir priemonės:
 - organizuojamas parengtų teritorijų planavimo dokumentų įgyvendinimas;

- rengiamas Kulių miesto teritorijos bendrojo plano koregavimas įjungiant besiribojančią teritoriją (funkcinę zoną U-7) arba Funkcinės zonos U-7 vietovės lygmens bendrasis planas M 1:2000.
 - rengiamas Alsėdžių miestelio teritorijos bendrasis planas;
 - rengiamas civilinių kapinių teritorijų planavimo dokumentas;
 - rengiami urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų formavimo ir pertvarkymo projektai;
 - rengiamas Plungės miesto ribos planas;
 - rengiami specialiojo teritorijų planavimo dokumentai pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo reikalavimus.
2. Funkcinės struktūros įgyvendinimo prioritetai ir priemonės:
- rengiami žemės ūkio paskirties žemės sklypų konsolidacijos projektai;
 - rengiami miškų ūkio paskirties žemės sklypų konsolidacijos projektai.

2. GAMTINĖS APLINKOS IR KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS SPRENDINIAI

2.1. KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO SPRENDINIAI

2.1.1 Kraštovaizdžio tvarkymo zonos

1. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo kraštovaizdžio tvarkymo sprendiniai yra parengti vadovaujantis Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano metodologinėmis nuostatomis.

Kraštovaizdžio tvarkymo zona – nustatytomis ribomis apibrėžtos paskirties teritorija, turinti teritorijų planavimo dokumentais nustatytas arba planuojamas apsaugos ir naudojimo sąlygas (reglamentą) bei joms adekvačias kraštovaizdžio atkūrimo, formavimo ir kitas tvarkymo priemones. Kiekviena tvarkymo zona yra atraminis teritorinis vienetas, kuriam tos zonos ribose nustatoma kraštovaizdžio formavimo politika, galimų veiklų prioritetai, apibrėžiamos principinės nuostatos neleistinoms veikloms ir (ar) jų kryptims vykdyti. Atsižvelgiant į skirtingą kraštovaizdžio pobūdį, tvarkymo zonos nustato diferencijuotą žemės naudmenų grupių ūkinį tvarkymą, skirtą siekiamai tikslinei ir (ar) optimaliai erdvinei kraštovaizdžio struktūrai formuoti, tinkamai kraštovaizdžio būklei palaikyti.

Kraštovaizdžio tvarkymo zonų sistemos kūrimo metodinį pamatą formuoja tokios principinės planuojamo kraštovaizdžio kategorijos:

- 1) intensyviai keičiamas ir technogenizuojamas kraštovaizdis urbanistinio karkaso centruose, įtakos arealuose bei urbanistinės integracijos jungtyse;
- 2) vyraujančio intensyvaus naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis;
- 3) vyraujančio tausojančio naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis gamtinio karkaso įtakos arealuose;
- 4) vyraujančio konservacinio naudojimo prioriteto kraštovaizdis arealuose su gausiais konservacinę vertę turinčiais gamtiniais bei kultūriniais teritoriniais kompleksais.

2. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje kraštovaizdžio tvarkymo zonos yra išskiriamos remiantis esamos būklės analizės duomenimis (išvadamis), įvertinus svarbiausių funkcinių prioritetų pasiskirstymą rajono teritorijoje, teritorijos naudojimo ir apsaugos santykinį laipsnį bei remiantis:

1) Plungės rajono savivaldybės kraštovaizdžio morfologinės struktūros (gamtinio ir sukultūrinimo pobūdžio), vizualinės struktūros tipų estetinio potencialo vertinimu, leidžiančiu objektyviau teritoriškai diferencijuoti teritorijos vystymo intensyvumą bei reglamentavimą;

2) Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių (konceptijos) rengimo stadijoje atliktu kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonų nustatymu („Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas. Bendrieji sprendiniai. II alternatyva“);

4) Plungės rajono savivaldybės gamtinio karkaso lokalizacija (brėžinys „Plungės rajono savivaldybės bendrojo plano keitimas. Sprendinių konkretizavimas. Gamtinis karkasas“, leidžiančia

objektyviau teritoriškai lokalizuoti teritorijos vystymo intensyvumą, ypač tausojančio naudojimo zonas bei reglamentavimą;

5) Registrinių kultūros paveldo vertybių lokalizacija, padedančia nustatyti kultūros paveldo apsaugos diferencijavimą;

6) Saugomų teritorijų, „Natura 2000“ ir kitų biologinės įvairovės išsaugojimu svarbių teritorijų (EB svarbos natūralių buveinių, kertinių miško buveinių ir kt.) lokalizacija, miškų ūkinių grupių nustatymo planais.

3. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos yra išskiriamos pagal 3 klasifikacinius požymius, įvertinant:

1) **bendrą kraštovaizdžio pobūdį**, pagal kurį išskiriamoms tvarkymo zonoms pagal kraštovaizdžio sukultūrinimo (natūralumo) laipsnį ir žemėnaudų pobūdį suteikiama principinė teritorinė diferenciacija;

2) **kraštovaizdžio naudojimo pobūdį**, pagal kurį nustatytas galimas (leistinas) teritorijos ekonominio ir technologinio naudojimo ar apsaugos intensyvumas;

3) **kraštovaizdžio gamtinį pobūdį**, pagal kurį teritorijos diferencijuotos atsižvelgiant į kraštovaizdžio tvarkymui itin reikšmingą gamtinio kraštovaizdžio įvairovę, jo morfologinius tipus, ypatumus. Kadangi Plungės rajono kraštovaizdyje vyrauja gamtinis (natūralus ir pusiau natūralus) kraštovaizdis, šis klasifikacinis požymis yra lemiamas, vertybinis kriterijus atraminiam kraštovaizdžio teritoriniams vienetams – tvarkymo zonos nustatyti.

Bendras kraštovaizdžio pobūdis, kuris apibrėžiamas pagal kraštovaizdžio natūralumo ir sukultūrinimo santykį, žemėnaudų požiūriu diferencijuojamas taip:

Natūralaus pobūdžio miškingas gamtinis kraštovaizdis

t	- pelkinis
mt	- miškingas pelkėtas
m	- miškingas
me	- miškingas ežeruotas
ms	- miškingas upėtas

Mišraus pobūdžio miškingas mažai sukultūrintas kraštovaizdis

mu'	- miškingas mažai urbanizuotas
ma	- miškingas agrarinis

Sukultūrintas agrarinis kraštovaizdis

am	- agrarinis miškingas
ae	- agrarinis ežeruotas
a	- agrarinis

Rekreacinis kraštovaizdis

re	- ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo
ri	- intensyvaus rekreacinio pritaikymo

Urbanistinis kraštovaizdis

u(i)	- urbanizuotas – intensyvios kompaktiškos urbanizacijos
u(i)s	- urbanizuotas – intensyvios kompaktiškos urbanizacijos /upėtas
u (e)	- urbanizuotas – ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos

u (e)s - urbanizuotas – ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos /upėtas

Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis apibrėžiamas pagal galimą (leistiną) naudojimo intensyvumą diferencijuojamas taip:

- Kraštovaizdžio vertybes išsaugantis naudojimas*
- 1 - konservacinis
 - 2 - konservacinis tausojantis
- Kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinantis naudojimas*
- 3 - tausojantis
- Teritoriniu požiūriu diferencijuotas mišrus teritorijos naudojimas*
- 4 - tausojantis - intensyvus
 - 5 - intensyvus - konservacinis
- Intensyvus teritorijos naudojimas*
- 6 - intensyvus

Kraštovaizdžio gamtinis pobūdis apibrėžiamas ir diferencijuojamas pagal šiuos gamtinio komplekso tipus:

Lygumų ir pakilumų kraštovaizdis

- B** Smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė)
- B'** Molinga banguota pakiluma (plynaukštė)

Kalvynų kraštovaizdis

- K** Smėlingas kalvynas / kopynas
- K'** Priemolingas moreninis kalvynas
- G** Moreninis bei fliuvioglacialinis gūbrys / kalvyngūbris

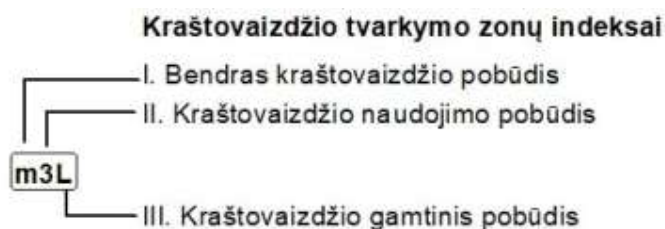
Slėnių kraštovaizdis

- S** Upės slėnis

Ežerų kraštovaizdis

- E** Ežeruotas duburys
- E'** Ežerynas.

Tvarkymo zonos nustatytos apjungiant aukščiau pristatytus tris kraštovaizdžio pobūdžius, išreikštus jungtiniais indeksais, kurie pagal klasifikacinius požymius parodo šių zonų principinę struktūrą (2.1.1 pav.).

2.1.1 pav. Tvarkymo zonų žymėjimo indeksai pagal atitinkamus kraštovaizdžio pobūdžius ir jungtinių indeksų skaitymo pavyzdys brėžinyje „Sprendinių konkretizavimas. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos“.

4. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos yra išskirtos Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo brėžinyje „Sprendinių konkretizavimas. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos“, kuriame parodomas bendras kraštovaizdžio pobūdis (pažymėtas atitinkama spalva), kraštovaizdžio naudojimo

pobūdis (pažymėtas atitinkamu štrichu) ir kraštovaizdžio gamtinis pobūdis (nurodytas tvarkymo zonų indeksuose didžiosiomis raidėmis). Kraštovaizdžio tvarkymo zonų teritorinio pasiskirstymo duomenys pagal visus tris požymius - *bendrą, naudojimo* bei *gamtinį pobūdį* teikiami 2.1.1, 2.1.2 ir 2.1.3 lentelėse.

2.1.1. lentelė. Tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal bendrąjį kraštovaizdžio pobūdį (sukultūrinimo laipsnį)

Indeksas	Bendras kraštovaizdžio pobūdis	Plotas (ha)	(%)
<i>Natūralaus pobūdžio miškingas gamtinis kraštovaizdis</i>			
t	pelkinis	1905,0	1,7
mt	miškingas pelkėtas	1383,5	1,2
m	miškingas	9279,9	8,4
me	miškingas ežeruotas	1287,3	1,2
ms	miškingas upėtas	5212,7	4,7
	<i>Viso:</i>	<i>19068,4</i>	<i>17,2</i>
<i>Mišraus pobūdžio miškingas mažai sukultūrintas kraštovaizdis</i>			
mu*	miškingas mažai urbanizuotas	4101,1	3,7
ma	miškingas agrarinis	23386,2	21,2
	<i>Viso:</i>	<i>27487,3</i>	<i>24,9</i>
<i>Sukultūrintas agrarinis kraštovaizdis</i>			
am	agrarinis miškingas	35411,9	32,0
a	agrarinis	22809,0	20,7
	<i>Viso:</i>	<i>58220,9</i>	<i>52,7</i>
<i>Rekreacinis kraštovaizdis</i>			
ma (re)	miškingas agrarinis ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo	110,0	0,1
am (re)	agrarinis miškingas ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo	69,3	0,0
am(ri)	agrarinis miškingas intensyvaus rekreacinio pritaikymo	296,4	0,3
	<i>Viso:</i>	<i>475,7</i>	<i>0,4</i>
<i>Urbanistinis kraštovaizdis</i>			
u(i)	urbanizuotas – intensyvios kompaktiškos urbanizacijos	3125,2	2,8
u(i)s	urbanizuotas – intensyvios kompaktiškos urbanizacijos /upėtas	792,1	0,7
u(e)	urbanizuotas – ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos	984,2	0,9
u(e)s	urbanizuotas – ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos /upėtas	394,9	0,4
	<i>Viso:</i>	<i>5296,4</i>	<i>4,8</i>
	Iš viso:	110548,7	100

Tvarkymo zonų suvestinė (2.1.1 lentelė) pagal bendrą kraštovaizdžio pobūdį parodo, kad Plungės rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio formavime natūralaus pobūdžio ir mišraus pobūdžio miškingo kraštovaizdžio modelis apima apie 42% rajono teritorijos ploto. Nemaža rajono teritorijos ploto dalis tenka sukultūrinto agrarinio pobūdžio mišrios struktūros agrarinio – miškingo kraštovaizdžio zonoms, apimančioms apie 32% rajono teritorijos ploto. Monofunkcinės agrarinio kraštovaizdžio zonos užima palyginti nedidelę rajono teritorijos ploto dalį (apie 20%).

2.1.2. lentelė. Išskirtų kraštovaizdžio tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal kraštovaizdžio naudojimo pobūdį (galimą naudojimo intensyvumą)

Indeksas	Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis	Plotas (ha)	(%)
<i>Kraštovaizdžio vertybes išsaugantis naudojimas</i>			
1	konservacinis	1233,4	1,1
2	konservacinis tausojantis	6558,8	5,9
		<i>Viso:</i> 7792,2	7,0
<i>Kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinantis naudojimas</i>			
3	tausojantis	62378,0	56,4
		<i>Viso:</i> 62378,0	56,4
<i>Teritoriniu požūriū diferencijuotas mišrus teritorijos naudojimas</i>			
4	tausojantis - intensyvus	14654,0	13,3
5	intensyvus - konservacinis	14711,7	13,3
		<i>Viso:</i> 29365,7	26,6
<i>Intensyvus teritorijos naudojimas</i>			
6	intensyvus	11012,8	10,0
		<i>Viso:</i> 11012,8	10,0
		Iš viso: 110548,7	100

Įvertinus išskirtų kraštovaizdžio tvarkymo zonų pasiskirstymą pagal kraštovaizdžio naudojimo pobūdį (2.1.2 lentelė) nustatyta, kad kraštovaizdžio vertybes išsaugančio ir ekologinę apsaugą užtikrinančio naudojimo tipai Plungės rajono savivaldybėje užima daugiau nei pusę teritorijos ploto (apie 63%). ketvirtadalį rajono ploto užima teritorinių požūriū diferencijuoto mišraus teritorijų naudojimo zonos ir tik 10% intensyvaus teritorijos naudojimo zonos.

2.1.3. lentelė. Išskirtų tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal kraštovaizdžio gamtinį pobūdį (gamtinius kompleksus)

Indeksas	Kraštovaizdžio gamtinis pobūdis	Plotas (ha)	(%)
<i>Lygumų ir pakilumų kraštovaizdis</i>			
B	smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė)	808,8	0,7
B'	molinga banguota pakiluma (plynaukštė)	44322,7	40,1
		<i>Viso:</i> 45131,5	40,8
<i>Kalvynų kraštovaizdis</i>			
K	smėlingas kalvynas / kopynas	13558,0	12,3
K'	priemolingas moreninis klavynas	28637,5	25,9
G	moreninis bei fliuvioglacialinis gūbrys / kalvyngūbris	9190,5	8,3
		<i>Viso:</i> 51386,0	46,5
<i>Slėnių kraštovaizdis</i>			
S	upės slėnis	9459,4	8,6
		<i>Viso:</i> 9459,4	8,6
<i>Ežerų kraštovaizdis</i>			
E	ežeruotas duburys	470,7	0,4
E'	ežerynas	4101,1	3,7
		<i>Viso:</i> 4571,8	4,1
		Iš viso: 110548,7	100

Tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal kraštovaizdžio gamtinį pobūdį (2.1.3 lentelė) atspindi kraštovaizdžio morfologinės struktūros ypatumus, parodo pakilumą (apie 40,1 %) ir kalvynų (apie 46,5 %) kraštovaizdžių tvarkymo zonų vyravimą.

2.1.2 Siektini kraštovaizdžio bendrosios teritorinės struktūros optimalumo rodikliai

1. Kraštovaizdžio bendrąją struktūrą geriausiai reprezentuoja žemės naudmenų sudėtis, kurios svarba, vertinant jo struktūros optimalumą biologinio pilnavertiškumo, informatyvumo, estetiškumo, socialinio priimtumo, patogumo ir ekonomiškumo kriterijais, yra didžiausia. Įvairių tipų žemės naudmenos įvairiomis proporcijomis išsidėstydamos teritorijoje sukuria skirtingo pobūdžio kraštovaizdį. Atraminiais (kertiniais) Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane vadinami šie žemės naudmenų tipai: žemės ūkio naudmenos (toliau santrumpa – agro), miškai ir kiti želdiniai (toliau santrumpa – mšk) užstatytos teritorijos (toliau santrumpa – urbo).

Kraštovaizdžio tvarkymo zonų optimalumą lemia: projektuojamas tikslinis jų kraštovaizdžio sukultūrinimo pobūdis, numatoma funkcinė paskirtis ir naudojimo bei apsaugos intensyvumas, konkretūs kraštovaizdžio gamtiniai morfologiniai skirtumai. Kiekvieno kraštovaizdžio tvarkymo zonos tipo optimalumas nusakomas individualiomis įvairių žemės naudmenų tipų proporcijomis.

2. Optimalumo rodiklio nustatymo kraštovaizdžio tvarkymo zonoms sistema skaidoma į tris lygmenis, kuriuose kiekvienam kraštovaizdžio tipui nustatoma individuali optimalumo rodiklio reikšmė. Kiekviename rodiklių nustatymo lygmenyje atsižvelgiama į specifinius tam kraštovaizdžio tipui (išskirtam atitinkamame klasifikacijos lygmenyje) taikomus optimalumo reikalavimus:

Pirmajame lygmenyje priimama bazinė natūralių ir sukultūrintų žemės naudmenų struktūra kiekviename kraštovaizdžio tvarkymo zonos tipe atsižvelgiant į bendrąjį kraštovaizdžio pobūdį (2.1.5 lentelė). Tvarkymo zonos tipo žemės naudmenų optimali struktūra išreiškiama rinkiniu intervalų, kuriuose atraminė atitinkamų žemės naudmenų procentinė dalis yra toleruotina.

Antrajame lygmenyje tvarkymo zonų žemės naudmenų struktūros optimalumo rodiklių reikšmės tikslinamos atsižvelgiant į kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos intensyvumą. Konkrečių žemės naudmenų tipų procentinės dalies intervalai keičiami pagal 2.1.6 lentelėje nurodytas intervalo ribų perstūmimo reikšmes. Intervalo ribų perstūmimas 2.1.6 lentelėje nurodytas dviejų skaičių pora: pirmasis skaitmuo rodo žemėnaudos intervalo apatinės reikšmės padidėjimą procentais, o antrasis – viršutinės reikšmės mažėjimą procentais. Pokyčiai pritaikomi tik baziniams žemės naudmenų intervalams, numatytiems pirmajame lygmenyje.

Trečiajame lygmenyje kraštovaizdžio struktūros optimalumo rodiklių nustatymas baigiamas, kai dar kartą patikslinami žemės naudmenų intervalai atsižvelgiant į esminius kraštovaizdžio gamtinio pobūdžio skirtumus. Intervalų siaurinimas vykdomas pagal 2.1.7 lentelėje pateiktas intervalo ribų postūmio reikšmes, analogiškai antrajam lygmeniui. Intervalai tikslinami pagal apibendrintus gamtinio kraštovaizdžio tipus (lygumų ir pakilumų (plynaukščių), kalvynų, slėnių ir ežerų).

2.1.5. lentelė. Rekomenduojamas optimalus natūralių ir sukultūrinių žemės naudmenų santykis skirtingo bendrojo kraštovaizdžio pobūdžio tipuose

Eil. Nr.	Tvarkymo zonos bendrasis kraštovaizdžio pobūdis	Indeksas	Mšk (%)	Agro (%)	Urbo (%)	Kitos naudmenos
1.	Pelkinis	t	10-30	-	-	70-100 pelkė
2.	Miškingas pelkėtas	mt	70-90	-	-	10-30 pelkė
3.	Miškingas	m	90-100	0-10	-	-
4.	Miškingas upėtas	ms	50-70	0-20	-	30-50 slėnis
5.	Miškingas ežeruotas	me	50-70	0-20	-	30-50 ežeras
6.	Miškingas mažai urbanizuotas	mu'	70-90	0-20	10-20	-
7.	Miškingas agrarinis	ma	50-70	30-40	0-5	-
8.	Agrarinis miškingas	am	30-40	50-70	0-5	-
9.	Agrarinis	a	0-20	80-90	0-10	-
10.	Rekreacinis, tame tarpe:	r				
10.1	Ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo	re	50-70	30-40	0-3	-
10.2	Intensyvaus rekreacinio pritaikymo	ri	30-40	50-70	0-20	-
11.	Urbanistinis, tame tarpe:	u				
11.1	Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos	u(i)	0-10	-	90-100	atskirieji želdynai pagal normas*
11.2	Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos /upėtas	u(i)s	0-10	-	60-80	20-40 slėnis; atskirieji želdynai pagal normas*
11.3	Ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos	u(e)	0-20	-	80-100	atskirieji želdynai pagal normas*
11.4	Ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos / upėtas	u(e)s	0-20	-	60-80	20-40 slėnis; atskirieji želdynai pagal normas*

* vadovaujantis LR aplinkos ministro 2022 m. gegužės 27 d. įsakymo Nr. D1-151 redakcija „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

2.1.6. lentelė. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų žemėnaudos struktūros optimalumo intervalų postūmiai* atsižvelgiant į kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos intensyvumą.

Tvarkymo zonos naudojimo bei apsaugos intensyvumo tipas	Indeksas	Mšk	Agro	Urbo	Kitos naudmenos
Konservacinis	1	+10...0	+2...-3	0...-5	+10...0 pelkė
Konservacinis-tausojantis	2	+5...0	0...0	0...-3	
Tausojantis	3	+3...0	0...0	0...-2	
Tausojantis-intensyvus	4	0...-3	+5...0	+2...0	
Intensyvus-konservacinis	5	0...-5	+5...0	+3...0	
Intensyvus	6	0...0	+7...0	+5...0	+3...0 techno

* Skaičių poros parodo, kurį optimalios procentinės dalies intervalą reikia keisti: kairysis skaičius parodo pradinės intervalo dalies didinimą (%), dešinysis – intervalo pabaigos mažinimą (%).

2.1.7 lentelė. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų žemėnaudos struktūros optimalumo intervalų postūmiai* atsižvelgiant į gamtinį kraštovaizdžio pobūdį.

Tvarkymo zonos gamtinis pobūdis	Indeksas	Mšk	Agro	Urbo	Techno
Lygumų ir pakilumų	B, B'	0...0	+2...0	+1...0	+1...0
Kalvotas	K, K',G	+3...0	0...-3	0...0	0...-1
Upių slėnių	S	+2...0	0...-2	0...0	0...-1
Ežerinis	E, E'	+3...0	0...-3	0...-1	0...-2

Galutinis optimalios naudmenų struktūros rezultatas konkrečiai tvarkymo zonai gaunamas nuosekliai sudedant atitinkamus 2.1.5, 2.1.6, 2.1.7 lentelių duomenis, skaičiavimo pavyzdys pateikiamas 2.1.8 lentelėje.

2.1.8 lentelė. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų optimalios žemėnaudos struktūros nustatymo pavyzdys

Tvarkymo zonos kraštovaizdžio apibūdinimas	Indeksas	Mšk	Agro	Urbo	Kitos naudmenos
Miškingas agrarinis	ma	50-70	30-40	0-5	-
Konservacinio -tausojančio naudojimo	2	+5... 0	0...0	0...-3	-
Kalvotas kraštovaizdis	K'	+3... 0	0...-3	0...0	-
Optimali žemėnaudų dalis (%)	ma2K'	58-70	30-37	0-2	-

3. Plungės rajono savivaldybės teritorijoje išskirtoms kraštovaizdžio tvarkymo zonoms (išskirtiems zonų variantams) apskaičiuoti rekomenduojami optimalios naudmenų struktūros rodikliai pateikiami 2.1.9 lentelėje.

2.1.9 lentelė. Siektina optimali kraštovaizdžio tvarkymo zonų žemėnaudos struktūra

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos indeksas	Zonų skaičius	Optimali žemėnaudos struktūra (žemės naudmenos %)			
		Mšk	Agro	Urbo	Kitos naudmenos
<i>Natūralaus pobūdžio miškingas gamtinis kraštovaizdis</i>					
t2B'	1	15-30	-	-	70-100 pelkė
mt1K'	2	83-90	-	-	10-30 pelkė
mt2B'	1	75-90	-	-	10-30 pelkė
me2G	1	58-70	0-17	-	30-50 ežeras
me3K'	2	56-70	0-17	-	30-50 ežeras
ms3B'	3	53-70	2-20	-	30 - 50 slėnis
m3K	2	96-100	0-7	-	-
m3K'	4	96-100	0-7	-	-
m3G	1	96-100	0-7	-	-
m3S	1	95-100	0-8	-	-
m5B'	4	90-95	7-10	-	-
<i>Mišraus pobūdžio miškingas mažai sukultūrintas kraštovaizdis</i>					
ma2K'	2	58-70	30-37	0-2	-
ma2S	4	57-70	30-38	0-2	-
ma2B'	2	55-70	32-40	1-2	-
ma2B	1	55-70	32-40	1-2	-

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos indeksas	Zonų skaičius	Optimali žemėnaudos struktūra (žemės naudmenos %)			
		Mšk	Agro	Urbo	Kitos naudmenos
ma3K'	9	56-70	30-37	0-3	-
ma3G	4	56-70	30-37	0-3	-
ma3S	5	55-70	30-38	0-3	-
ma4K'	1	53-67	35-37	2-5	-
ma4B'	5	50-67	37-40	3-5	-
ma4S	4	52-67	35-38	2-5	-
ma5B'	4	50-65	37-40	4-5	-
mu'5E'	1	73-85	5-17	13-19	-
<i>Sukultūrintas agrarinis kraštovaizdis</i>					
am2B	1	35-40	52-70	1-2	-
am3S	14	35-40	50-68	0-3	-
am3K	6	36-40	50-67	0-3	-
am3K'	6	36-40	50-67	0-3	-
am3B'	1	33-40	52-70	1-3	-
am3G	4	36-40	50-67	0-3	-
am4B	2	30-37	57-70	3-5	-
am4B'	6	30-37	57-70	3-5	-
am4K	1	33-37	55-67	2-5	-
am4S	1	32-37	55-68	2-5	-
am5B'	2	30-35	57-70	4-5	-
am6B'	3	30-40	57-70	6-5	-
am6B	3	30-40	57-70	6-5	-
a3K'	8	6-20	80-87	0-8	-
a3K	4	6-20	80-87	0-8	-
a3B'	2	3-20	82-90	1-8	-
a3S	5	5-20	80-88	0-8	-
a3G	2	6-20	80-87	0-8	-
a4B'	7	0-17	87-90	3-10	-
a4S	1	2-17	85-88	2-10	-
a4E	1	3-17	85-87	2-9	-
a6B	1	0-20	89-90	6-10	-
a6B'	2	0-20	89-90	6-10	-
<i>Urbanistinis kraštovaizdis*</i>					
u(i)4B'	1	0-10	-	90-100	-
u(i)s4B'	1	Galioja Kulių miestelio bendrojo plano reikalavimai
u(i)5B'	1	Galioja Plungės miesto bendrojo plano reikalavimai
u(i)5S	1	Galioja Plungės miesto bendrojo plano reikalavimai
u(i)5K'	1	Galioja Platelių miestelio bendrojo plano reikalavimai
u(i)5E	1	Galioja Platelių miestelio bendrojo plano reikalavimai
u(i)s5B'	1	0-10	-	90-100	-

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos indeksas	Zonų skaičius	Optimali žemėnaudos struktūra (žemės naudmenos %)			
		Mšk	Agro	Urbo	Kitos naudmenos
u(i)s5K	1	0-10	-	90-100	Saugomai daliai galioja Žemaičių Kalvarijos specialiojo plano reikalavimai
u(e)4K'	2	0-20	-	80-100	-
u(e)4K	2	0-20	-	80-100	-
u(e)s5K'	1	0-20	-	80-100	-
u(e)s4B'	1	0-20	-	80-100	-
u(e)4B'	1	0-20	-	80-100	-
u(e)4B',G	1	0-20	-	80-100	-
u(e)5S	1	0-20	-	80-100	-
u(e)s4B'	1	0-5	0-80	0-80	-
Rekreacinis kraštovaizdis					
ma(re)2S	1	57-70	30-38	0-2	-
am(ri)3B'	1	33-40	52-70	1-20	-
am(re)3K	1	36-40	50-67	0-3	-
am(ri)3S	1	35-40	50-68	0-20	-
am(ri)4B'	1	30-37	57-70	3-20	-
am(ri)4S	1	32-37	55-68	2-20	-
ma(re)3S	1	55-70	30-38	0-3	-

*- urbanistinio ir rekreacinio kraštovaizdžio tvarkymo zonoms pateikiami optimalumo rodikliai orientaciniai, visais atvejais jie yra konkretizuojami rengiant vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus (bendruosius, detaliuosius planus).

Sukultūrintas agrarinis kraštovaizdis, kurį atstovauja *agrarinio miškingo (am)* ir *agrarinio (a)* kraštovaizdžio tvarkymo zonos planuojamoje teritorijoje užima 53,1% jos ploto, didžiąja dalimi smėlingų ir molingų banguotų pakilumų (B, B') plotuose. Tai kraštovaizdis, kurio teritorijoje vyrauja žemės ūkio naudmenos – laukai, pievos, ganyklos, sodai. Būdingi agrarinio kraštovaizdžio struktūros elementai yra kaimo gyvenvietės, maži miškai, medžių grupės, krūmai ir tam tikra inžinerinė infrastruktūra. Agrarinį kraštovaizdį formuojantys veiksniai: žemdirbystės reformos ir technologija, žemių melioracija ir kultūrinimas, žemės ūkio specializacijos kryptys, kaimiškosios rekreacijos plėtra, etnokultūrinės tradicijos. Formavimo pamatas – gamtinių ir socialinių ekonominių sąlygų ypatumai bei ekonominiai optimizavimo poreikiai. Agrarinio kraštovaizdžio kokybės bei gamtiškai vertingų teritorijų apsaugos tikslais nustatomas tausojančio (3) ir tausojančio - intensyvaus (4) naudojimo ūkinis režimas, numatantis galimybes realizuoti ekologinės apsaugos, rekreacines ir konservacines funkcijas. Sukultūrinto agrarinio kraštovaizdžio tvarkymo zonų tarpe intensyvaus naudojimo (6) zonos yra išskirtos tik vakarinėje Plungės rajono savivaldybės dalyje, mažiau gamtiškai vertingose ir mažesniu jautrumu ūkinei veiklai pasižyminčiose teritorijose.

Miškingas kraštovaizdis, kurį atstovauja *pelkinio (t)*, *miškingo pelkėto (mt)*, *miškingo (m)*, *miškingo upėto (ms)*, *miškingo ežeroto (me)*, *miškingo mažai urbanizuoto (mu')*, *miškingo agrarinio (ma)* kraštovaizdžio tvarkymo zonos planuojamoje teritorijoje užima 42,1% jos ploto. Jos išskiriamos visuose Plungės rajone esančiuose gamtinio kraštovaizdžio tipuose (pakilumose, kalvynuose, upių slėniuose ir

ežerynuose) ir tokiu būdu yra gana tolygiai pasklidusiose visose rajono dalyse. Miškingo kraštovaizdžio zonų tarpe vyrauja įvairaus intensyvumo (1, 2, 3, 4, 5) konservacinis bei tausojantis naudojimas, kurio tikslas užtikrinti ūkininkavimo ekologiškumą, tinkamą kraštovaizdžio ir jo vertybių būklę, stabilią ekologinę pusiausvyrą. Miškai yra vienas iš svarbiausių gamtinio prioriteto teritorijų komponentų, lemiančių ne tik erdvinės sąskaidos ypatumus, bet ir biologinės įvairovės, tvarių ekosistemų formavimą ir išsaugojimą. Todėl, vykdant ūkinę veiklą miškuose būtina vadovautis tvarios ūkinės veiklos principais.

Urbanistinis kraštovaizdis, kurį atstovauja *intensyvios kompaktiškos urbanizacijos (u(i)) ir ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos (u(e))* kraštovaizdžio tvarkymo zonos planuojamoje teritorijoje užima tik 4,8 % jos ploto. Jos išskiriamos visuose Plungės rajone esančiuose gamtinio kraštovaizdžio tipuose (pakilumose, kalvynuose, upių slėniuose ir ežerynuose). Urbanistinio kraštovaizdžio zonose rekomenduojamas tausojantis – intensyvus (4) ir intensyvus – konservacinis (5) kraštovaizdžio naudojimo pobūdis.

4. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos yra integruotos į pagrindinį Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo brėžinį „Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinys“, siektini optimalios rekomenduojamos kraštovaizdžio tvarkymo zonų žemėnaudos struktūros rodikliai į lentelę – 1 PRIEDAS. Privalomieji teritorijos naudojimo reikalavimai.

2.2 GAMTINIO KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA

2.2.1. Saugomos teritorijos

1. Bendrąją Plungės rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina specialus, pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų tinklas: konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančių)² – *draustiniai, paveldo objektai / paminklai* bei kompleksinių³ - *valstybiniai parkai, biosferos poligonai*. Dėl savo svarbos konservacinio prioriteto ir kompleksinės saugomos teritorijos vadinamos ypač saugomomis teritorijomis.

Saugomų teritorijų tinklas Plungės rajono savivaldybėje pakankamai išvystytas, integruoja gamtos ir kultūros paveldo apsaugą, yra funkcionaliai diferencijuotas - atstovaujamos visos saugomų teritorijų grupės, ypač saugomos teritorijos užima 27647,4 ha plotą, t. y. 25% savivaldybės teritorijos ploto (šis rodiklis Plungės rajono savivaldybėje yra didesnis už vidutinį šalyje -17,6%). Didžiąją dalį, apie 76,6% saugomų teritorijų ploto ir apie 19,1% rajono teritorijos ploto, užima kompleksinės saugomos teritorijos: *Žemaitijos nacionalinis parkas, Salantų regioninis parkas, Plinkšių miško biosferos poligonas*. Plungės rajono savivaldybės saugomų teritorijų tarpe kiekybiškai gausiausia draustinių grupė (12, tame tarpe 2 savivaldybės saugomi), tačiau jie užima tik 23,7% visų saugomų teritorijų ploto ir 5,9% rajono savivaldybės teritorijos ploto.

² *Konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančios) teritorijos* – teritorijos, kuriose saugomi unikalūs arba tipiškai gamtinio ir (ar) kultūrinio kraštovaizdžio kompleksai bei objektai ir biologinė įvairovė.

³ *Kompleksinės saugomos teritorijos* – gamtiniu ir (ar) kultūriniu vientisumu pasižymintios teritorijos, kuriose pagal bendrą apsaugos, tvarkymo ir naudojimo programą sujungiamos įvairių apsaugos krypčių prioriteto, taip pat rekreacinės ir ūkinės zonos.

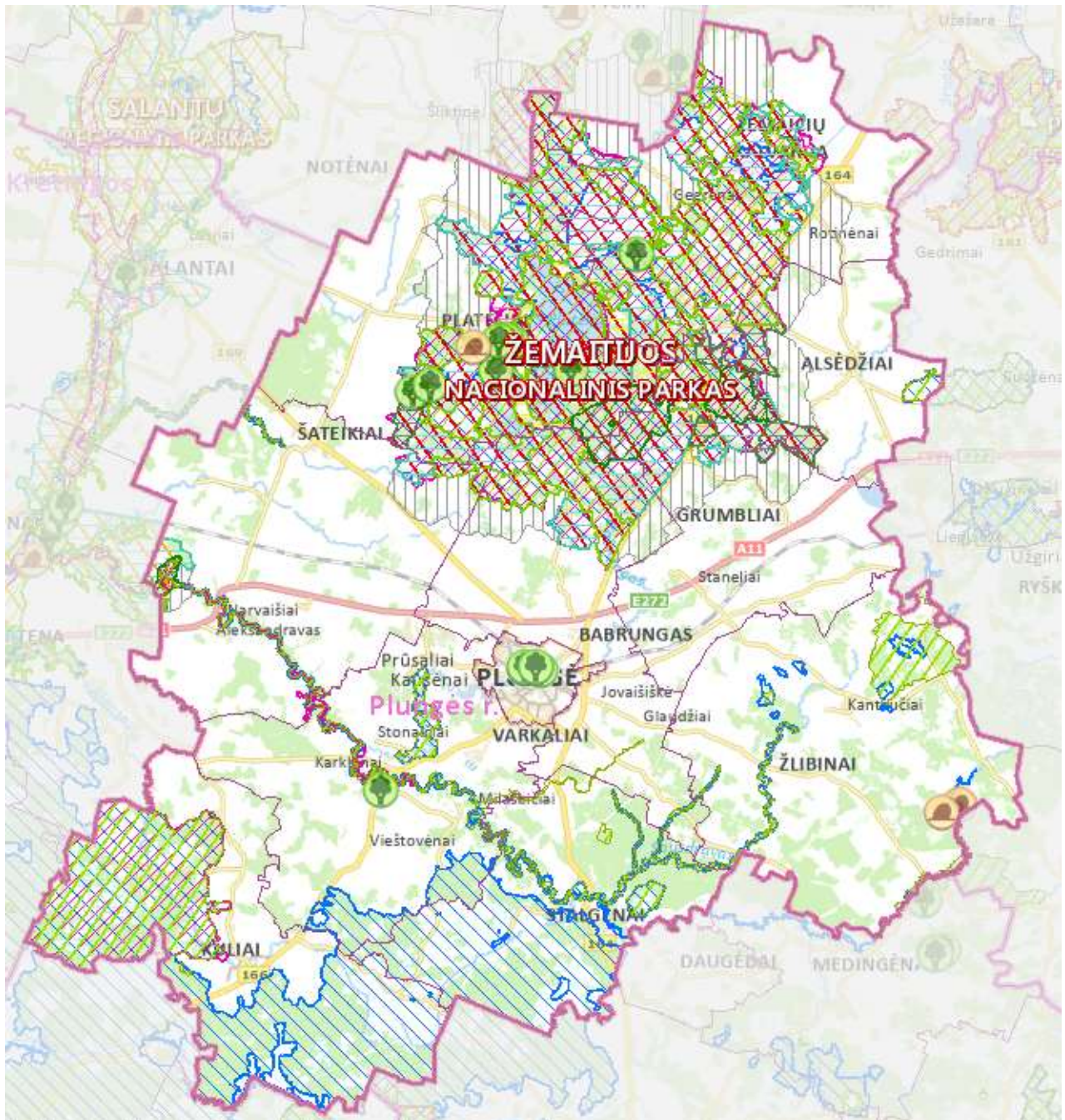
Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų ir objektų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas saugomų teritorijų grupes pateikiama 2.2.1 ir 2.2.2 lentelėse, teritorinė lokalizacija grafinės dalies brėžiniuose ir 2.2.1 pav..

2.2.1 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę Plungės rajono savivaldybėje išsaugančios saugomos teritorijos

Eil. Nr.	Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas/dalis rajone (ha)	Savivaldybė	Paskirtis
Valstybiniai parkai				
1.	Žemaitijos nacionalinis	21753,5 / 20786,9	Plungės raj., Skuodo raj.	Skiriamas nacionalinės svarbos kraštovaizdžio kompleksams, reprezentuojantiems Žemaitijos etnokultūrinės srities gamtos ir kultūros savitumus, saugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti. Išsaugoti didžiausią Žemaitijoje Platelių ežerą ir jo apylinkes, Laumalenkos, Babrungo hidrografinius kompleksus, Vakarų Lietuvos Šarnelės, Mikytų, Varduvos, Medsėdžių, Liepijos geomorfologinius kompleksus
2.	Salantų regioninis	13213,2 / 288,0	Skuodo raj., Kretingos raj., Plungės raj.	Išsaugoti Erlas – Salanto – Minijos senslėnio ir jo apylinkių kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes
Valstybiniai biosferos poligonai				
3.	Plinkšių miško	6042,7 / 10,1	Mažeikių raj., Telšių raj., Plungės raj.	Išsaugoti Plinkšių miškų ir jų apylinkių ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti vapsvaėdžio (Pernis apivorus) ir pilkosios meletos (Picus canus) populiacijas teritorijoje
Valstybiniai ir savivaldybės draustiniai				
4.	Buožėnų geomorfologinis	732,7 / 132,0	Telšių raj., Plungės raj.	Išsaugoti raiškų drumlinizuotą Žemaičių aukštumos ruožą
5.	Vilkaičių geomorfologinis	845,7 / 845,6	Plungės raj.	Išsaugoti moreninį kalvyną Žemaičių aukštumoje
6.	Minijos ichtiologinis	2020,9 / 1010,6	Plungės raj., Kretingos raj., Klaipėdos raj., Šilutės raj.	Išsaugoti upėtakių, lašišų ir žiobrių nerštavietes
7.	Reiskių tyro kraštovaizdžio	4034,9 / 3982,7	Klaipėdos raj., Kretingos raj., Plungės raj.	Išsaugoti drumlinuotą moreninį reljefą ir pelkinį kompleksą žemaičių aukštumos vakariniame šlaite
8.	Gandingos kraštovaizdžio	255,4 / 255,4	Plungės raj.	Išsaugoti raiškų Babrungo slėnio kraštovaizdį su Gandingos piliakalniu, kitais archeologijos objektais
9.	Minijos pralaužos kraštovaizdžio	553,2 / 82,9	Telšių raj., Plungės raj., Rietavo	Išsaugoti Minijos upės prasiveržimo pro moreninius kalvagūbrius kraštovaizdį
10.	Abokų botaninis - zoologinis *	47,2 / 47,0	Plungės raj.	Išsaugoti retųjų ir nykstančių gyvūnų laikymosi vietas bei retųjų augalų augimvietes. Gyvena Raudonosios knygos gyvūnai: žalioji meleta,

Eil. Nr.	Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas/dalis rajone (ha)	Savivaldybė	Paskirtis
				didžioji kuolinga, griežlė, teterviniai, kamanės, lankosi gervės, juodieji gandrai, gausu kitų gyvūnų, ypač vabzdžių; auga reti ir apyrečiai augalai: burbuliai, gegužraibės, saulašarės, spanguolės.
11.	Kepurėnų botaninis - zoologinis*	16,3 / 16,3	Plungės raj.	Išsaugoti retųjų ir nykstančių gyvūnų laikymosi vietas bei retųjų augalų augimvietes. Gyvena Raudonosios knygos gyvūnai: 2-3 poros rudakalių kragų, mažieji kragai, lankosi pievinė lingė, gausu kitų paukščių, vabzdžių. Apyežeryje auga reti augalai: puplaiškiai, gegužraibės, burbuliai ir kt.
12.	Milašaičių miško pušies genetinis	31,0 / 31,0	Plungės raj.	Išsaugoti Milašaičių miško paprastosios pušies (<i>Pinus sylvestris</i> L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba ajos atkūrimą dauginamąja medžiaga
13.	Tilvikų miško juodalksnio genetinis	8,3 / 8,3	Plungės raj.	Išsaugoti Tilvikų miško juodalksnio (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą dauginamąja medžiaga
14.	Aukštojo tyro telmologinis	1294,5 / 0,5	Rietavo	Išsaugoti Žemaičių aukštumos takoskyrinį kompleksą, teritorijoje randamas saugomas gyvūnų, augalų ir grybų rūšis, augalų bendrijas, Europos bendrijos svarbos natūralias buveines ir užtikrinti palankią jų apsaugos būklę
15.	Vainaičių tyro telmologinis	150,1 / 150,1	Plungės raj.	Išsaugoti vertingą Vainaičių tyro ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti teritorijoje randamas saugomas gyvūnų, augalų ir grybų rūšis, saugomą augalų bendriją, Europos bendrijos svarbos natūralias buveines ir užtikrinti palankią jų apsaugos būklę, sudaryti sąlygas vykdyti natūralių buveinių ir saugomų rūšių stebėseną, kaupti informaciją apie rūšių įvairovę, sudaryti sąlygas analizuoti žmogaus veiklos poveikį ekosistemoms

*- draustinio reikšmė – savivaldybės

2.2.1 pav. Saugomos teritorijos Plungės rajono savivaldybės teritorijoje (šaltinis: LR saugomų teritorijų valstybės kadastras)

Saugomų teritorijų tarpe Plungės rajono savivaldybėje savo svarba ir užimamu plotu išsiskiria *Žemaitijos nacionalinis parkas* (rajono ribose yra 95,6% šio parko ploto). *Žemaitijos nacionalinis parkas* tvarkomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1148 patvirtinta Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), kuri nustato nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonas, bendrus planavimo ir tvarkymo principus bei kryptis rekreacinei sistemai sukurti, ūkinės veiklos apribojimus visam NP bei atskirose funkcinio prioriteto zonose,

kitais teritorijų ir strateginio planavimo dokumentais, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 440 patvirtintu Žemaitijos nacionalinio parko apsaugos reglamentu.

Antroji kompleksinės saugoma teritorija – *Salantų regioninis parkas*, kurio steigimo tikslas išsaugoti Erlos – Salanto – Minijos senslėnio ir jo apylinkių kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Į Plungės rajono savivaldybės ribas patenka tik nedidele ploto dalimi (2,2 %), yra tvarkoma vadovaujantis Salantų regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. 573.

Žemaitijos nacionalinio ir Salantų regioninio parkų teritorijos, pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir naudojimo galimybes yra skirstomos į: konservacinio, ekologinės apsaugos, rekreacinio, gyvenamojo funkcinio prioriteto zonas. Plungės rajono savivaldybės teritorijoje yra nustatyti parkų buferinės apsaugos arealai, kurių paskirtis – apsaugoti parkų gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio.

2. Kraštovaizdžio apsaugai ir jo identitetui svarbios ne tik dešimtis, šimtus ir daugiau hektarų užimančios saugomos teritorijos, bet ir nedidelius plotus užimantys gamtos paveldo objektai. Plungės rajono savivaldybėje gamtos paveldo objektų grupė palyginti gausi – 31 objektas, tame tarpe: geologiniai - 4, hidrografiniai - 9, botaniniai – 13, hidrogeologiniai – 4, geomorfologiniai – 1. Dalis šių objektų yra paskelbti gamtos paminklais (2.1.2 lentelė). Didžioji dalis gamtos paveldo objektų telkiasi Žemaitijos nacionalinio parko ribose ir kitose saugomose teritorijose (28).

2.1.2 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę Plungės rajono savivaldybėje išsaugantys gamtos paveldo objektai / paminklai*

Eil. Nr.	Objekto ID	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
Geologiniai objektai			
1.	0310100010042	Akmuo „Dievo stalas“*	Žlibinų sen., Keturakių miškas
2.	0310100010043	Akmuo „Galąstuvus“	Žlibinų sen. Šašaičių k.
3.	0310100010102	Ubagų kalno akmuo	Platelių sen., Platelių k., Žemaitijos NP
4.	0310100020031	Dyburių atodanga	Šateikių sen. Dyburių k. Salantų RP, Minijos kraštovaizdžio draustinis
Geomorfologiniai objektai			
5.	0310200100002	Prarajos duobė	Babrungo sen., Babrungėnų k., Žemaitijos NP
Hidrogeologiniai objektai			
6.	0310300010014	Pilelio šaltinis*	Platelių sen. Paplatelės miškas, Žemaitijos NP
7.	0310300010015	Plokščių šaltinis*	Platelių sen. Plokštinės miškas, Žemaitijos NP, Plokštinės gamtinis rezervatas
8.	0310300010034	Koiskalmio šaltinis	Paukštakių sen., Paburgės k., Žemaitijos NP, Plokštinės gamtinis rezervatas
9.	0310300010041	Knygnešių šaltinis	Paukštakių sen., Vilų k., Žemaitijos NP
Hidrografiniai objektai			
10.	0310400030003	Auksalės pusiasalis*	Platelių sen. Platelių ežeras, Žemaitijos NP, Laumalenkos hidrografinis draustinis
11.	0310400030004	Kreiviškių pusiasalis*	Platelių sen. Platelių ežeras, Žemaitijos NP, Laumalenkos hidrografinis draustinis

Eil. Nr.	Objekto ID	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
12.	0310400020003	Beržoro ežero sala	Platelių sen., Beržoro ežeras, Žemaitijos NP, Beržoro kraštovaizdžio draustinis
13.	0310400020004	Ilgio ežero salos	Platelių sen., Ilgio ežeras, Žemaitijos NP, Ilgio botaninis-zoologinis draustinis
14.	0310400020005	Gaidosalė	Platelių sen., Platelių ežeras, Žemaitijos NP, Laumalenkų kraštovaizdžio draustinis
15.	0310400020006	Pliksale	Platelių sen., Platelių ežeras, Žemaitijos NP, Platelių kraštovaizdžio draustinis
16.	0310400020007	Ubagsale	Platelių sen., Platelių ežeras, Žemaitijos NP, Platelių kraštovaizdžio draustinis
17.	0310400020008	Šončelio sala	Platelių sen., Platelių ežeras, Žemaitijos NP, Platelių kraštovaizdžio draustinis
18.	0310400020002	Platelių ežero salos: Briedsalė, Veršio, Pilies*	Platelių sen. Platelių ežeras, Žemaitijos NP, Šventorkalnio archeologinis draustinis
Botaniniai objektai			
19.	0310505010060	Mingėlos ąžuolas*	Nausodžio sen. Vieštovėnų k.
20.	0310505010061	Perkūno ąžuolas*	Plungės miesto sen. Plungės m., M. Oginskio parkas
21.	0310505010062	Stirbaidžių ąžuolas*	Platelių sen. Stirbaidžių miškas, Stirbaidžių k. Žemaitijos NP
22.	0310505010237	Laikrodinės ąžuolas	Plungės miesto sen., Plungės m., Plungės dvaro (M. Oginskio) parkas
23.	0310505010244	Ažuolai Dvyniai	Žemaičių Kalvarijos sen., Getaučių k., Žemaitijos NP
24.	0310505010250	Plungės dvaro parko aukštasis ąžuolas	Plungės miesto sen. Plungės m., M. Oginskio parkas
25.	0310505040008	Eglė Boba	Platelių sen., Stirbaidžių k., Žemaitijos NP
26.	0310505040010	Plokščių miško eglė	Platelių sen., Plokščių k., Žemaitijos NP, Laumalenkų kraštovaizdžio draustinis
27.	0310505050010	Platelių liepa*	Platelių sen. Platelių mstl. Žemaitijos NP, Platelių urbanistinis draustinis
28.	0310505050050	Mykolo Oginskio liepa	Plungės miesto sen., Plungės m., Plungės dvaro (M. Oginskio) parkas
29.	0310505130002	Platelių vinkšna*	Platelių sen. Platelių mstl. Žemaitijos NP, Platelių urbanistinis draustinis
30.	0310505160001	Raganos uosis*	Platelių sen. Platelių mstl. Žemaitijos NP, Platelių urbanistinis draustinis
31.	0310505190001	Birškaus bukas	Platelių sen., Beržoro k., Žemaitijos NP, Beržoro kraštovaizdžio draustinis

3. Valstybinės geologijos informacinės sistemos (GEOLIS) duomenimis planuojamoje Plungės rajono teritorijoje yra 23 geotopai⁴: *Blidakių akmuo* (Klemenso kūlis) vienas didžiausių riedulių Plungės rajone; *Luknėnų akmuo* (riedulys); *Akmuo su velnio pėda* (Velnio akmuo) (riedulys); *Gudalių akmuo* (Pamiškės akmuo) (riedulys); *Mačernio tako šaltinis*; *Šarnelės ozas*; *Gardų ozas*; *Jakubausko šaltinis*; *Šv. Jono šaltinis* (Uogučių, Budrio); *Medsėžių plokščiakalvė* (didkalvė); *Medsėdžių šaltinis*; *Gintelės upelio šaltinis*; *Nalijos*

⁴ Geotopas - saugomas ar saugotinas, tipiškas ar unikalus geologinės, geomorfologinės ar geokologinės svarbos erdvinis objektas geosferoje vertingas mokslui ir pažinimui.

gelmės atodangos (atodanga Platelių ežero dugne); *Piramidės* (atodanga Platelių ežero dugne); *Šv. Jono (Paplatėlės) šaltinis*; *Vaškio šaltinis*; *Žaltakalnio (Jurjaus) šaltinis*; *Dirdos šaltinis*; *Vaitkaus (Stirbaičių) šaltinis*; *Burbos šaltinis*; *Vaitkaus šaltinis*; *Vengalio šaltinis*; *Jonušo šaltinis* ir *Jonušo II šaltinis*. (žr. grafines dalies brėžiniuose). Šie geotopai apsaugos statuso neturi, tačiau tai yra potencialus gamtos paveldo objektai.

4. Saugomų teritorijų ir objektų apsaugą, tvarkymą, naudojimą ir planavimą reglamentuoja LR aplinkos apsaugos įstatymas, LR saugomų teritorijų įstatymas, LR nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, LR miškų įstatymas, LR žemės įstatymas, LR teritorijų planavimo įstatymas, LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, LR želdynų įstatymas, LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų ir kiti įstatymai, Gamtos paveldo objektų nuostatai, atskirų saugomų teritorijų nuostatai, saugomų teritorijų, jų zonų tipiniai ir (ar) individualūs apsaugos reglamentai, valstybinių parkų apsaugos reglamentai, apsaugos sutartys, kurios gali būti sudaromos dėl veiklos apribojimų saugomose teritorijose, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų nustatymo ir kiti teisės aktai.

Be jau minėtų teisės aktų, konkretizuoti kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimai nustatomi saugomų teritorijų specialiuose planavimo dokumentuose - tvarkymo planuose (planavimo schemose). Iš visų Plungės rajono savivaldybės teritorijoje esančių saugomų teritorijų tarpo tokius planus turi *Žemaitijos nacionalinis parkas* ir *Salantų regioninis parkas*⁵.

Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimas parengtas įvertinant ir neprieštaraujant valstybinių parkų tvarkymo planų sprendiniams. Parengtų ir patvirtintų planavimo dokumentų neturinčiose saugomose teritorijose numatomas teritorijų vystymas, neprieštaraujantis veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams. Įgyvendinant BP sprendinius turi būti užtikrinama gamtos paveldo objektų bei geotopų apsauga ir tvarkymas vadovaujantis Gamtos paveldo objektų nuostatų reikalavimais. Visais atvejais Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių teisės aktų ir specialiojo saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniams

5. Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (NKTP), kurio sprendiniai yra integruoti į naują LR bendrąjį planą, Plungės ir Telšių rajonų savivaldybių teritorijoje yra rekomenduojama įsteigti *Germanto - Vilkaičių* rekreacinį parką Telšių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose (2008 m.) tose pačiose ribose yra numatytas *Germanto* regioninio parko steigimas. Telšių rajono savivaldybės taryba 2022 m. spalio 27 d. sprendimu Nr. T1-379 „Dėl Germanto regioninio parko steigimo“ pritarė siūlymui steigti parką, kurio dalis patektų ir į Plungės rajono savivaldybės teritoriją⁶. Orientacinė planuojamo parko lokalizacija pateikiama grafines dalies brėžiniuose.

⁵ Vadovaujantis LR teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnio 4 punktu, Vyriausybės patvirtintų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai turi aukštesnę teisinę galią už savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius ir privalomai taikomi savivaldybėms rengiant, keičiant ar koreguojant savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

⁶ Telšių rajono savivaldybės administracija kreipėsi į Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą prie Aplinkos ministerijos su pasiūlymu inicijuoti Parko steigimą ir pradėti Parko steigimo procedūras.

Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime kitų saugomų teritorijų ir objektų sistemos plėtra detaliau neanalizuojama, tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

2.2.2. Biologinės įvairovės apsauga

„Natura 2000“ teritorijos

1. Bendrąją Plungės rajono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtą saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas formuojamas europinę biologinę svarbą turinčių „Natura 2000“ teritorijų tinklas.

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais⁷ patvirtintus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, į administracines Plungės rajono savivaldybės ribas patenka visa eilė „Natura 2000“ teritorijų. Informacija apie jas pateikiama 2.2.3 ir 2.2.4 lentelėse, teritorinė lokalizacija grafinės dalies brėžiniuose.

2.2.3 lentelė. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) Plungės rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Paukščių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Plotas/ dalis rajone (ha)	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių	Pastabos dėl paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1.	Reiskių tyro pelkė, LTPLUB002	4045,7 / 3994,5	Dirvijinių sėjikų (Pluvialis apricaria), tikučių (Tringa glareola) apsaugai	PAST ribos sutampa su patvirtintomis Reiskių tyro kraštovaizdžio draustinio ribomis
2.	Plinkšių miškas, LTMAZB001	6042,7 / 10,1	Vapsvaėdžių (Pernis apivorus), pilkosios meletos (Picus canus) apsaugai	PAST ribos sutampa su patvirtintomis Plinkšių miško biosferos poligono ribomis
3.	Aukštojo tyro pelkė, LTPLUB003	1294,5 / 0,5	Dirvijinių sėjikų (Pluvialis apricaria), tikučių (Tringa glareola) apsaugai	PAST ribos sutampa su patvirtintomis Aukštojo tyro telmologinio draustinio ribomis
4.	Žemaitijos nacionalinis parkas, LTPLUB001	21189,1 / 20222,8	Gulbių giesmininkių (Cygnus cygnus), jerubių (Bonasa bonasia), griežlės (Crex crex) apsaugai	PAST ribos sutampa su patvirtintomis Žemaitijos NP ribomis, išskyrus šio parko rekreacinio, žemės ūkio ir gyvenamojo prioriteto funkcinės zonas

⁷ 2009-04-22 įsakymas Nr. D1-210 „Dėl Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirtą pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“; 2018-04-19 įsakymas Nr. D1-317 „Dėl Buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“; 2014-03-14 įsakymas Nr. D1-281 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“.

Eil. Nr.	Paukščių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Plotas/ dalis rajone (ha)	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių	Pastabos dėl paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribų
5.	Minijos upės slėnis, LTKLAB005	2175,4 / 179,2	Griežlės (Crex crex), tulžių (Alcedo atthis) apsaugai	PAST ribos sutampa su Minijos ichtiologinio ir/ar Minijos upės apsaugos zonos ribomis

2.1.4 lentelė. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) Plungės rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Buveinių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Plotas/ dalis rajone (ha)	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Pastabos dėl buveinių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1.	Žemaitijos nacionalinis parkas	17912,7 / 16946,5	3140, Ežerai su menturdumblių bendrijomis; 3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 6230, Rūšių turtingi briedgaurnai; 6410, Melvenynai; 6450, Aliuvinės pievos; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 7210, Žemapelkės su šakotąja ratainyte; 7230, Šarmingos žemapelkės; 9010, Vakarų taiga; 9020, Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai; 91E0, Aliuviniai miškai; Auksuotoji šaškytė; Didysis auksinukas; Dvijuostė nendriadusė; Dvilapis purvuolis; Keturdantė suktenė; Lūšis; Mažasis varpenis; Ovalioji geldutė; Skiauterėtasis tritonas; Šarvuotoji skėtė; Ūdra; Žvilgančioji riestūnė	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Žemaitijos NP ribomis, išskyrus šio parko rekreacinio, žemės ūkio ir gyvenamojo prioriteto funkcines zonas
2.	Gandingos apylinkės, LTPLU0013	255,4 / 255,4	6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 91E0, Aliuviniai miškai; 6210, Stepinės pievos; 9020, Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9160, Skroblynai; 9180, Griovų ir šlaitų miškai; 3260, Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; Ūdra	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Gandingos kraštovaizdžio draustinio ribomis
3.	Vainaičių tyras (Stalgo pelkė), LTPLU0014	148,5 / 148,5	7120, Degradavusios aukštapelkės; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 91D0, Pelkiniai miškai	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Vainaičių tyro telmologinio draustinio ribomis
4.	Minijos upė, LTKLA0007	1869,9 / 587,4	Kartuolė; Ovalioji geldutė; Paprastasis kirtiklis; Paprastasis kūjagalvis; Pleištinė skėtė; Ūdra; Upinė nėgė	BAST ribos sutampa su Minijos ichtiologinio ir/ar Minijos upės apsaugos zonos ribomis

Eil. Nr.	Buveinių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Plotas/ dalis rajone (ha)	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Pastabos dėl buveinių apsaugai svarbios teritorijos ribų
5.	Stalgėnų pievos, LTPLU0012	22,7 / 22,7	6270, Rūšių turtingi smilgynai	BAST ribos sutampa su Minijos ichtiologinio ir/ar Minijos upės apsaugos zonos ribomis
6.	Rietavo miškai, LTPLU0010	30342,5 / 13287,8	3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6230 Rūšių turtingi briedgaurnai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6410 Melvenynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 7150 Plikų durpių saidrynai; 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 9010 Vakarų taiga; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9160 Skroblynai; 9180 Griovų ir šlaitų miškai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91E0 Aliuviniai miškai; Didysis auksinukas; Kraujalakinis melsvys; Lūšis; Ovalioji geldutė; Pleištinė skėtė	Į teritoriją patenka Reiskių tyro kraštovaizdžio ir Aukštojo tyro telmologinis draustiniai
7.	Kęstaičių kaimo apylinkės, LTTEL0015	732,7 / 132,0	6270* Rūšių turtingi smilgynai; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 9020* Plačialapių ir mišrūs miškai; 9010* Vakarų taiga; 91D0* Pelkiniai miškai; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9050 Žolių turtingi eglynai; 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7110* Aktyvios aukštapelkės; 91E0* Aliuviniai miškai.	BAST ribos sutampa su Buožėnų valstybinio geomorfologinio draustinio ribomis
8.	Kantaučių apylinkės, LTPLU0015	217,0 / 176,1	6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6450 Aliuvinės pievos; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91E0 Aliuviniai miškai	Į teritoriją patenka Kepurėnų, Abokų botaniniai – zoologiniai draustiniai, dalis Vikaičių geomorfologinio draustinio
9.	Salanto ir Blendžiavos upės, LTKRE0005	1047,0 / 36,7	9180, Griovų ir šlaitų miškai; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 6450, Aliuvinės pievos; 6270, Rūšių turtingi smilgynai; Mažoji nėgė	Patenka į Salantų regioninį parką (Salanto žemupio hidrografinis draustinis, ekologinės apsaugos prioriteto zona)
10.	Sausdravo upė, LTPLU0011	337,5 / 337,5	91E0, Aliuviniai miškai; 6450, Aliuvinės pievos; 6510, Šienaujamos	BAST ribos sutampa su Minijos ichtiologinio ir/ar

Eil. Nr.	Buveinių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Plotas/ dalis rajone (ha)	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Pastabos dėl buveinių apsaugai svarbios teritorijos ribų
			mezofitų pievos; 160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9180, Griovų ir šlaitų miškai; Mažoji nėgė	Minijos upės apsaugos zonos ribomis
11.	Minijos slėnis ties Dyburiais, LTKRE0002	753,6 / 114,7	3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6210 Stepinės pievos; 6270, Rūšių turtingi smilgynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7220, Šaltiniai su besiformuojančiais tufais; 8220 Silikatinų uolienu atodangos; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9070 Medžiais apaugusios ganyklos; 9160 Skroblynai; 9180 Griovų ir šlaitų miškai; 91E0 Aliuviniai miškai; 91F0 Paupių guobynai; 9190 Sausieji ažuolynai	Patenka į Salantų regioninį parką (Minijos kraštovaizdžio draustinio funkcinio prioriteto zona)
12.	Minijos aukštupys, LTPLU0016	139,5 / 58,9	6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 9050 Žolių turtingi eglynai; 9180 Griovų ir šlaitų miškai; Mažoji nėgė	BAST ribos pagal ribų planą

2. „Natura 2000“ teritorijose turi būti garantuojama, kad ekologinė vertė, dėl kurios jos buvo įjungtos į „Natura 2000“ tinklą, nebus pabloginta. Teritorijos naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio, žuvininkystės ar kitais tikslais išlaikomas ankstesnių apimčių, jeigu jis nedaro neigiamo ilgalaikio poveikio natūralioms buveinėms ir rūšims. Ūkinių veiklų nesiekama apriboti, jeigu jos vykdomos pagal teisės aktų reikalavimus, o nauji planai ir projektai rengiami bei įgyvendinami atlikus tinkamą išankstinį įvertinimą.

Buveinių (BAST) bei paukščių (PAST) apsaugai svarbių teritorijų apsaugos režimas nustatomas subalansuotomis priemonėmis: išsaugojimo (konservacinėmis), prevencinėmis priemonėmis, teritorijų planavimo dokumentų bei planų sprendiniais, taip pat vertinimo priemonėmis, nustatančiomis projektų poveikį buveinių bei paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms. Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai. Konkrečios buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo priemonės yra numatomos gamtotvarkos planuose, kurių tikslas – užtikrinti palankią Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių, augalų ir gyvūnų rūšių, europinės svarbos saugomų rūšių paukščių apsaugos būklę.

Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimas parengtas įvertinant biologinės įvairovės išsaugojimo interesus ir galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą „Natura 2000“ teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams.

Kitos biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos

3. Plungės rajono savivaldybės teritorijoje, dėka išskirtinių gamtinio pamato ypatumų ir didele dalimi su tuo susijusios ūkinės raidos, apie 44,3% ploto užima gamtinės ir dalinai pakeistos ekosistemos, kuriose yra sutinkamos vertingiausios biologinės įvairovės požiūriu buveinės su retomis augalų, gyvūnų ir paukščių rūšimis. Kaip svarbios biologinės įvairovės išsaugojimui planuojamos teritorijos atveju išskiriamos: *Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, saugomų rūšių augavietės ir radavietės, kertinės miško buveinės, pelkės ir šaltiniai, natūralios pievos ir ganyklos.*

4. Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizacijos žemėlapiu (geoportal.lt) duomenimis šių buveinių užimamas plotas Plungės rajono savivaldybės teritorijoje 8605,7 ha (7,8% teritorijos ploto), tame tarpe miškų buveinių – 4894,97 ha (jų tarpe 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9080 pelkėti lapuočių miškai, 9100 Pelkiniai miškai, 9010 Vakarų taiga, 9160 Skroblynai ir kt.), pievų buveinių – 1477,68 ha (6270 Rūšių turtingi smilgynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6230 Rūšių turtingi briedgaurnai, 6210 Karbonatinių smėlynų smiltpievės, 6410 Melvenynai ir kt.), pelkių buveinių 1017,89 ha (7110 Aktyvios aukštapelkės, 7120 Degradavusios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 7230 Šarmingos žemapelkės ir kt.), vandenų buveinių – 1215,16 ha (3140 Ežerai su menturdumblių bendrijomis, 3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis). Didžiausia buveinių koncentracija pasižymi šiaurinė Plungės rajono dalis (ypač Žemaitijos nacionalinio parko ribose), Minijos upės slėnis ir pietvakarinis pakraštys (Reiskių tyro pelkė ir aplinkiniai miškai). Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose ir 2.2.2 pav..

Visos šios buveinės yra įtrauktos į Lietuvoje sutinkamų Europos bendrijos svarbos gamtinių buveinių, kurių apsaugai būtina steigti saugomas teritorijas, sąrašą. Iki bus nustatytas atitinkamas apsaugos režimas, dėmesys turi būti skiriamas tam, kaip išlaikyti natūralių ir pusiau natūralių teritorijų bendrųjų kokybę, apsaugant jas nuo nuskurdimo ir nevietinių augalų ir gyvūnų rūšių išplitimo.

Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose didžioji dalis planuojamoje teritorijoje esančių EB svarbos natūralių buveinių ploto patenka į saugomas teritorijas, tame tarpe *miškų ir miškingų teritorijų funkcines zonas* ir daugeliu atvejų į gamtinio karkaso teritorijų ribas, tai yra į tas teritorines sistemas, kuriose prioritetas teikiamas gamtinio kraštovaizdžio bei jame esančių vertybių išsaugojimui, palaikymui ir tvarkymui, jose yra galimybė palaikyti natūralią gamtinės aplinkos būklę ir nustatyti atitinkamas buveinių apsaugos priemones. Skatinamą arba ribojamą veiklą, atsižvelgiant į buveinės tipą ir saugomų rūšių poreikius, reglamentuoja Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai. Įgyvendinant Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus) turi būti vertinamas sprendinių poveikis Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms, numatomos poveikio išvengimo ir/ar sumažinimo priemonės.

2.2.2 pav. Ištrauka iš Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventORIZACIJOS žemėlapis (šaltinis: *geoportal.lt*).

5. Saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių informacija teikiama Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos Ministerijos saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS). Pagal šios sistemos

duomenis (gauti 2022 08 01) planuojamoje Plungės rajono teritorijoje yra 3134 saugomų rūšių⁸ radavietės⁹ ir augavietės¹⁰, tame tarpe 1659 radavietės ir 1475 augavietės (lokalizacija pateikiama 2.1.3 pav.).

Plungės rajono savivaldybės teritorijoje didžiausia aptiktų (stebėtų) saugomų rūšių koncentracija yra saugomose teritorijose, likusiose zonose ženkliai mažiau - jos yra pasklidusios praktiškai visoje rajono teritorijoje, ne tik natūraliose gamtinėse, bet ir sukultūrintose teritorijose. Įgyvendinant Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus) turi būti vertinamas sprendinių poveikis saugomoms rūšims naudojant aktualius SRIS duomenis.

6. Planuojamoje Plungės rajono savivaldybės teritorijoje esančiuose miškuose yra inventorizuota nemažai kertinių miško buveinių¹¹ (toliau KMB), kurios visos užima 1242,4 ha (3,1% miškų ploto). Kertinės miško buveinės pasižymi tuo, kad jose telkiasi palyginti daug kraštovaizdyje aptinkamų biologinės įvairovės elementų, ypač retų ar nykstančių organizmų rūšių. Veikla kertinėse miško buveinėse vykdoma vadovaujantis KMB tvarkymo rekomendacijomis (skirtingų tipų kertinių miško buveinių palaikymo ir tvarkymo rekomendacijos). KMB lokalizacija pateikiama Grafinės dalies brėžiniuose. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose yra užtikrinamas visų KMB išsaugojimas (patenka į miškų ir miškingų teritorijų funkcines zonas).

7. Plungės rajono savivaldybėje *pelkės ir šaltinynai* užima 2942,0 ha, t. y. 2,7% teritorijos ploto (LR žemės fondo duomenimis 2022 01 01). Pelkių buveinės yra vienos iš vertingiausių ekosistemų, kurioms kyla daugiausiai grėsmių dėl hidrologinio režimo pokyčių, nutrūkusio ūkinio naudojimo ir klimato kaitos sukkelto apaugimo sumedėjusiais augalais. Siekiant, kad pelkės ir toliau teiktų ekologines paslaugas, svarbu užtikrinti žmogaus nepaliestų pelkių apsaugą, tvarų durpynų naudojimą ir išekspluatuotų durpynų rekultivavimą.

Plungės rajono savivaldybėje *natūralios pievos ir ganyklos* užima 6650,49 ha, t. y. 6,0% teritorijos ploto (georeferencinio pagrindo kadastro (GRPK) duomenimis). Natūralios pievos egzistuoja tik ten, kur gamtos veiksniai (upių potvyniai užliejamose pievose) ar žmonių veikla (šienavimas, ganymas) neleidžia jose užaugti krūmams ir medžiams. Nedideli lopinėliai žemyninių pievų įsiterpę tarpumiškėse, pasislėpę tarpukalvių, duburių nedarbamose atšlaitėse, prisišlieję prie pelkių, ežerų ar šaltinių.

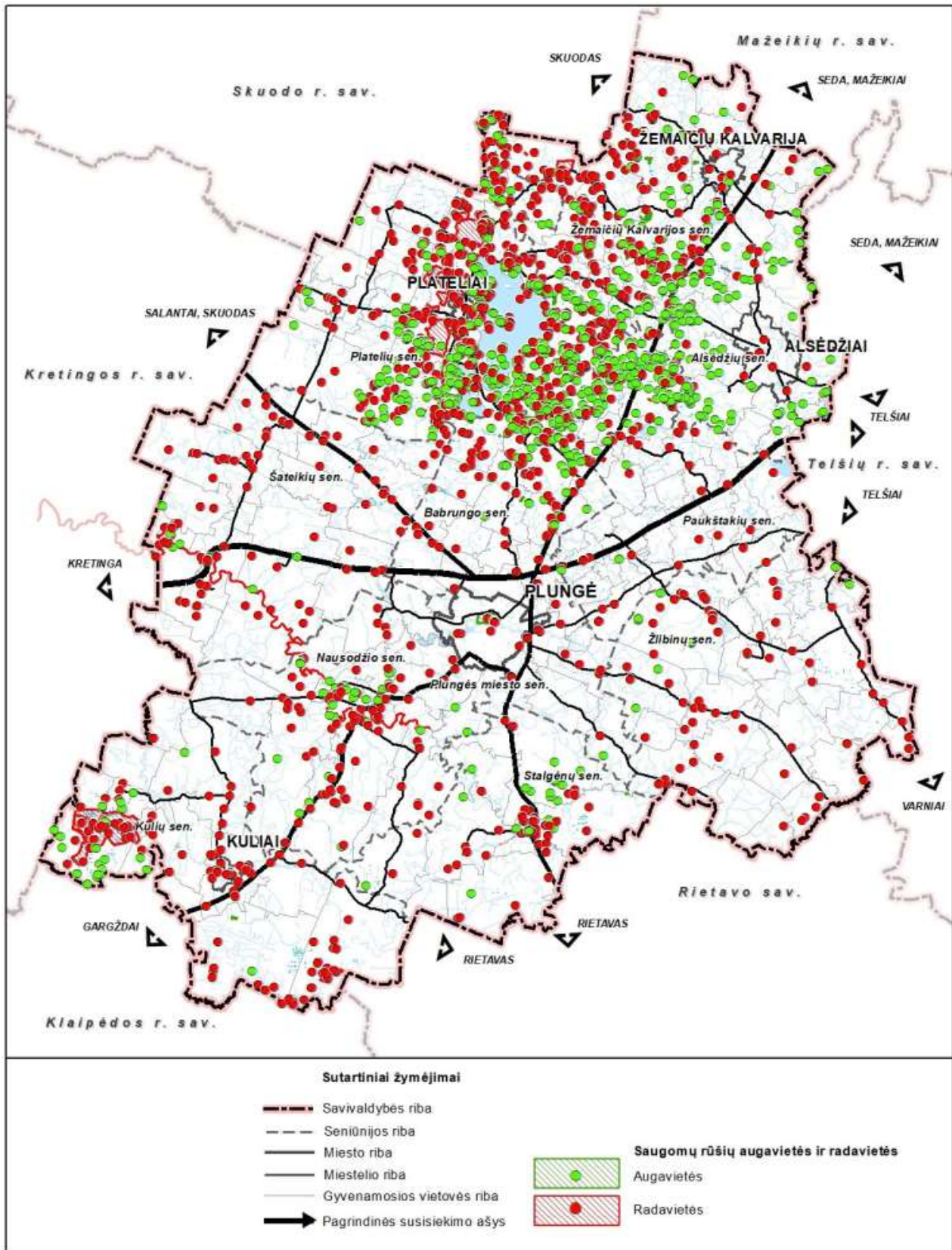
Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose siekiama *pelkių ir šaltinynų, natūralių pievų ir ganyklų* išsaugojimo – šios teritorijos įtraukiamos į jų tausojantį naudojimą užtikrinančias funkcines zonas - konservacinės apsaugos, miškų ir miškingų teritorijų, žemės ūkio. Veikla *pelkių ir šaltinynų, natūralių pievų ir ganyklų* teritorijose turi būti vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 96 ir 102 straipsnių reikalavimais.

⁸ *Saugoma rūšis* – nykstanti, pažeidžiama, reta arba endeminė gyvūnų, augalų arba grybų rūšis, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymo nustatyta tvarka įrašyta į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą ir (arba) Europos bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus arba saugoma pagal tarptautinius susitarimus, taip pat visos laukinių paukščių rūšys, natūraliai paplitusios Europos Sąjungos valstybių narių europinėje teritorijoje.

⁹ *Radavietė* – geografinė vieta ar plotas, kuriuose aptinkama (pastebima) ar kitaip nustatoma gyvūnų rūšių individų.

¹⁰ *Augavietė* – augalų ir grybų, jų populiacijų natūrali augimo vieta.

¹¹ nepažeistas miško plotas, kuriame dabar yra didelė tikimybė aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinių specializuotųjų buveinių rūšių

2.2.3 pav. Saugomų rūšių augavietės ir radavietės Plungės rajono savivaldybėje nagrinėjamoje teritorijoje (schema parengta naudojant SRIS duomenis, gautus 2022 08 01).

2.3 GAMTINIO KARKASO TERITORIJŲ APSAUGOS IR TVARKYMO VYSTYMAS

2.3.1. Bendrosios nuostatos

1. LR Saugomų teritorijų įstatyme įteisinta gamtinio karkaso samprata - **gamtinio karkasu suprantamas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.**

2. Gamtinio karkaso nustatymą formuoja siekiai:

- sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoeologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- didinti šalies miškingumą;
- optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

3. Gamtinis karkasas savo kraštovarkine esme yra sudėtinga erdvinė sistema ir apjungia įvairių funkcijų prioriteto bei pagrindinės tikslinės paskirties, o taip pat skirtingo naudojimo ir apsaugos režimo teritorijas - gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat tausojančio agrarinio ūkininkavimo zonas. Neaplenkia jis miestų ir miestelių (urbanizuotų) teritorijų, tik šiuo atveju svarbiausioji jo paskirtis - reguliuoti kraštovaizdžio urbanizacijos ir technogenizacijos plėtrą, saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius, saugoti ir įveisti želdynus bei želdinius. Būtina pabrėžti, kad gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas, kuris funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų.

4. Gamtinį karkasą sudaro:

1) *geoekologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;

2) *migraciniai koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

3) *geosistemų vidinio stabilizavimo arealai* – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.

5. Pagal reikšmę skiriamos tarptautinės (europinės), nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės gamtinio karkaso dalys.

6. Gamtinio karkaso teritorijų apsaugą, tvarkymą, naudojimą ir planavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų ir kiti įstatymai, LR aplinkos ministro įsakymas „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kiti teisės aktai ir Gamtinio karkaso nuostatai.

7. Gamtinio karkaso reglamentas teritoriškai diferencijuojamas pagal į jo sudėtį patenkančių žemės naudmenų ūkines kategorijas. Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei renatūralizacijos darbai. Gamtiniam karkasui priklausančiose konservacinės, miškų, žemės ūkio ir kitos - rekreacinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (*TIPK*) leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytais veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant miškotvarkos, žemėtvarkos projektus bei kitus teritorijų planavimo dokumentus.

2.3.2 Gamtinio karkaso teritorijos ir jų geoekologinis potencialas

1. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose, laikantis tęstinumo principo, yra teikiama Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimo sprendiniuose (2018 m.)¹² nustatyta GK struktūra, kuri buvo išskirta įvertinus Plungės rajono padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, rajono teritorinės sąrangos ypatumus, potencialių gamtinio karkaso teritorijų būklę.

Gamtinio karkaso teritorijas, turinčias kompensuoti urbanistinio – ūkinio vystymo poveikį Plungės rajono savivaldybės teritorijos ribose atstovauja: *geoekologinės takoskyros (T1)*, *geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (S, s)* ir *migraciniai koridoriai (M, m)*, kurie, įvertinant jų svarbą, skirstomi į *nacionalinės (T1)*, *regioninės (S, M)* ir *vietinės (s, m)* svarbos.

1) Geoekologinėms takoskyroms Plungės rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijų juostos:

- Nacionalinės svarbos Vakarų Lietuvos geoekologinės takoskyros (T1) ruožai šiaurinėje - šiaurės rytinėje (Platelių – Gegrenų – Žemaičių Kalvarijos – Grumblių – Stanelių – Kantaučių plote) ir pietinėje (Didžiųjų Mostaičių - Stalgių plote) rajono dalyse. *Geoekologinės takoskyros užima* apie 32,1% rajono teritorijos ir 51,3% visų GK metafunkcinių dalių užimamo ploto.

2) Migraciniams koridoriams Plungės rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriami šie slėnių arba dubaklonių teritorijų ruožai:

¹² Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimo sprendiniuose (2018 m.) yra integruota gamtinio karkaso teritorinė struktūra, nustatyta Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2008 m.).

- Regioninės svarbos (M) migracinių koridorių ruožai, kuriuos formuoja didžiausių Plungės rajone tekančių upių (Minija, Babrungas) slėniai;
- Vietinės svarbos (m) migracinių koridorių ruožai, kuriuos formuoja rajono teritorijoje tekančių upių (Sausdravo, Mišupės, Salanto, Sruojos, Alanto, Blendžiaivos, Ringupio, Didžiosios Sruojos, Šilupio, Kapupio ir kt.) slėniai. Migraciniai koridoriai užima apie 9,2% Plungės rajono teritorijos ir 14,6% visų GK metafunkcinių dalių užimamo ploto.

3) Geosistemų vidinio stabilizavimo arealams Plungės rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos:

- Regioninės svarbos (S) geosistemo vidinio stabilizavimo arealas (dalis) Galvyčių – Bertulių plote;
- Vietinės svarbos (s) geosistemų vidinio stabilizavimo arealai: rajono teritorijos pietinėje (Viešтовėnų, Užluknių, Stalgėnų, Milašaičių, Jėrubaičiu, Gaižupio, Keturakių miškų ir apymiškių plotuose), pietvakarinėje (Reiskių, Paalantės, Šiemulių miškų plotuose), rytinėje (Buožėnų apylinkėse) ir šiaurės vakarinėje rajono dalyje (Reketkalnio, Šateikių, Bažnytkaľnio miškų plotuose). Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai užima apie 21,3% Plungės raj. teritorijos ir 34,1% visų GK metafunkcinių dalių užimamo ploto.

2. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose, siekiant užtikrinti tinkamą GK teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, yra atliktas gamtinio karkaso teritorinės sistemos detalizavimas:

- gamtinio karkaso teritorinės sistemos papildymas trūkstamomis vietinės svarbos migracinių koridorių atkarpomis (Ringupio, Blendžiaivos, Didžiosios Sruojos, Šilupio, Kapupio);
- gamtinio karkaso teritorinės sistemos papildymas vietinės svarbos geosistemų vidinio stabilizavimo arealu (Buožėnų);
- nacionalinės svarbos Vakarų Lietuvos geoekologinės takoskyros ribų koregavimas (išplėtimas) Žemaičių Kalvarijos, Platelių apylinkėse;
- neženklus išorinių gamtinio karkaso teritorijų ribų patikslinimas, įtraukiant „Natura 2000“ teritorijas, įvertinant žemėnaudos ypatumus, teritorijų geoekologinį potencialą.

3. Gamtinis karkasas Plungės rajono teritorijoje jungia įvairaus pobūdžio teritorijas: kompleksines saugomas teritorijas (Žemaitijos nacionalinis parkas, Salantų regioninis parkas), valstybinius ir savivaldybių draustinius, ekologinės apsaugos zonas, taip pat miškų ūkio, gamtines rekreacines ir ekologiniu požiūriu itin svarbias agrarines teritorijas. GK teritorijos užima 62,6% rajono teritorijos ploto. Struktūriškai gamtinio karkaso teritorijų tarpe vyraujančią dalį sudaro *geoekologinės takoskyros* (51,3%), santykinai mažiausias plotas tenka *migraciniams koridoriams* (14,6%).

Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose gamtinio karkaso teritorijų ribos lokalizuotos M 1:50000 detalizacijos lygmenyje. Rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus gamtinio karkaso teritorijų ribos gali būti detalizuojamos pagal tų planų mastelio kartografinės raiškos reikalavimus. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose gamtinio karkaso teritorinės sistemos lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose, gamtinio karkaso teritorijų apimtis pagal struktūrines dalis 2.3.1. lentelėje.

2.3.1 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos planuojamoje Plungės rajono savivaldybės teritorijoje.

Gamtinio karkaso teritorijos	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto	% rajono ploto (110548,7 ha)
<i>GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (nacionalinės svarbos)</i>	35520,6	51,3	32,1
<i>MIGRACINIAI KORIDORIAI (regioninės ir vietinės svarbos)</i>	10118,1	14,6	9,2
<i>GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (regioninės ir vietinės svarbos)</i>	23573,0	34,1	21,3
VISAS GAMTINIS KARKASAS:	69211,7	100	62,6

4. Plungės rajono teritorijos gamtinio karkaso paskirtis:

- suformuoti gamtinio - ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrintų aplinkos gyvybingumą, sveikumą ir tinkamumą gyvenimui miesto bei kaimo teritorijose, o taip pat medžiaginius-energetinius ryšius tarp gamtinių ir įvairiu laipsniu antropogenuotų teritorijų;
- sudaryti prielaidas esamai biologinei įvairovei išlaikyti ir jai gausinti agrarinėse ir miškingose teritorijos dalyse;
- išsaugoti natūralaus kraštovaizdžio fragmentus ir esamus gamtinius rekreacinius išteklius;
- didinti planuojamoje teritorijos apsauginių bei kitų želdinių plotus;
- didinti agrarinių plynių sąskaidą;
- optimizuoti užstatomų teritorijų plėtrą.

5. Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, yra atliktas Plungės rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas. Plungės rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso geoekologinio potencialo vertinimas atliekamas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodika (Lietuvos geografų draugija, 2016). Pagrindinė vertinimo nuostata: geoekologinis teritorijos potencialas tiesiogiai siejasi su teritorijos paviršiaus natūralumu: kuo natūralesnių žemėveikslių (žemės naudmenų) dalis areale didesnė, tuo geoekologinis potencialas aukštesnis ir priešingai – kuo arealą formuojančių žemėveikslių natūralumas mažesnis, tuo geoekologinis potencialas žemesnis. Išskiriamos vienodo geoekologinio potencialo teritorijos - santykinai vienalytės teritorijos apimančios vienodo mozaikiškumo, iš vieno žemėveikslio (žemės naudmenos) arba jų derinio suformuotą plotą.

Reikia pažymėti, kad Gamtinio karkaso nuostatuose teikiamas gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo kategorijų apibrėžimas neįvertina geoekologinio potencialo arealų išskyrimo principų skirtinguose planavimo lygmenyse, todėl vertinant tenka nuostatų reikalavimus interpretuoti atsižvelgiant į detalizacijos M 1:50000 ypatumus. Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas, išskiriant tam tikro dydžio arealus ir juos priskiriant vienai ar kitai geoekologinio potencialo kategorijai, atitinka kartografinio mastelio (1:50 000) raiškos georeferencines galimybes. Reikia pažymėti, kad žemesniuose planavimo lygmenyse, stambėjant masteliui ir didėjant detalizacijos galimybėms, galimas, o kai kuriais atvejais ir būtinas išskirtų arealų vertinimo detalizavimas – skaidymas į smulkesnius plotus, atitinkamai atliekant ir detalesnį vertinimą.

6. Pagal kraštovaizdžio natūralumo laipsnį ir gebėjimą atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas Plungės rajono gamtiniame karkase išskiriamos *patikimo (Gp)*, *riboto (Gr)*, *silpno (Gs)*, *pažeisto (Gpž)* **geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos**.

Plungės rajono savivaldybės gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas pateikiamas grafinės dalies brėžinyje „Sprendinių konkretizavimas. Gamtinis karkasas“, vertinimo rezultatai 2.3.2. lentelėje.

2.3.2. lentelė. Plungės rajono savivaldybės gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas		Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto
Indeksas brėžinyje	Potencialo kategorija		
<i>GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS</i>			
Gp	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos	14991,1	21,7
Gr	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos	9421,4	13,6
Gs	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos	7368,7	10,6
Gpž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos	3739,4	5,4
		35520,6	51,3
<i>MIGRACINIAI KORIDORIAI</i>			
Gp	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos	3931,8	5,7
Gr	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos	3073,6	4,4
Gs	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos	2153,7	3,1
Gpž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos	959,0	1,4
	<i>Viso:</i>	10118,1	14,6
<i>GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI</i>			
Gp	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos	12593,0	18,2
Gr	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos	6374,2	9,2
Gs	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos	3830,9	5,6
Gpž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos	774,9	1,1
	<i>Viso:</i>	23573,0	34,1
	<i>Iš viso:</i>	69211,7	100

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – santykinai natūralios miškingos (80-100%) arba pelkingos teritorijos bei paviršinio vandens telkiniai ir jų pakrantės, kitos neurbanizuotos teritorijos, labai gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos Plungės rajono savivaldybės gamtiniame karkase išskiriamos ištisiniais miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose - zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. *Patikimo potencialo* arealai užima palyginti didelę gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį - 45,6%. Tai aukštas rodiklis, liudijantis apie rajone esančių maksimaliai natūralių (miškingų, pelkėtų, vandeningų) arealų paplitimą. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe santykinai didžiausia *patikimo geoekologinio potencialo* teritorijų dalis yra išskirta nacionalinės svarbos geoekologinės takoskyros (42,2% ploto) ir geosistemų vidinio stabilizavimo arealų (53,4% ploto) ribose, tuo tarpu migraciniuose koridoriuose *patikimo geoekologinio potencialo* arealų išskirta palyginti nedaug – 38,8% jų ploto.

Riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – santykinai natūralios miškingos (50-80%) teritorijos, stipriai ar iš dalies nusausintos pelkės ir (ar) pievos, paviršinio vandens telkinių ir jų pakrančių teritorijos, gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotas mišrios naudmenų mozaikos arealuose, kuriuose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Plungės rajono gamtiniame karkase šios kategorijos geoekologinio potencialo teritorijos užima daugiau nei ketvirtadalį GK teritorijų ploto (27,2%). Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe *riboto geoekologinio potencialo* arealų santykinė dalis yra labai panaši (apie 27-30%).

Silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – mažai miško plotų ir pelkūčių turinčios, žemės ūkio gamybai naudojamo kaimiškojo kraštovaizdžio (agrarinės) teritorijos, kitos sukultūrintos teritorijos su urbanistiniais elementais, tik patenkinamai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotos žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose, kurioms priskiriami santykinai natūralūs vidutiniškai arba mažai miškingi, pelkėti ir vandeningi plotai bei ūkinės (agrarinės) teritorijos - pievos, dirbami laukai. Plungės rajono gamtiniame karkase *silpno geoekologinio potencialo* teritorijos užima 19,3% viso jo ploto. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe santykinai didesnė *silpno geoekologinio potencialo* teritorijų dalis yra nustatyta migraciniuose koridoriuose – 21,3% jų ploto bei geoekologinės takoskyros ribose – 20,7% ploto. Santykinai mažiausiai *silpno potencialo* teritorijų yra nustatyta geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose 16% jų ploto.

Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – tai mažai miškingos (20-40%) teritorijos, esančios mažesniuose miestuose, miesteliuose, kompaktiškai užstatytuose kaimuose ir (ar) jų artimoje sukultūrintoje aplinkoje, didžiąja dalimi praradusios natūralių kraštovaizdžio struktūrą ir (arba) vertingiausias gamtinius elementus, jų dalis ir nebegalinčios arba galinčios tik iš dalies atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotos antropogeniškai pakeistuose dirbtinių žemėveikšlių plotuose (kultūrinės pievos, dirbami laukai, taškinis užstatymas), formuojančiuose vientisus didelius arealus su labai nedidele arba nuline santykinai natūralių naudmenų (miškingų, pelkėtų, vandeningų) dalimi. Plungės rajono gamtiniame karkase *pažeisto potencialo* teritorijos užima 7,9% viso jo ploto. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe santykinai didžiausia *pažeisto geoekologinio potencialo* teritorijų dalis yra nustatyta nacionalinės svarbos Vakarų Lietuvos geoekologinės takoskyros ribose – 10,5% jos ploto ir migraciniuose koridoriuose – 9,5% jų ploto (priskiriamos sureguliuotų vandentėkmių atkarpos neturinčios apsauginių želdinių). Santykinai mažiausiai *pažeisto potencialo* teritorijų yra nustatyta geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose – 3,3% jų ploto.

Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – tai teritorijos praradusios natūralių kraštovaizdžio struktūrą, nebegalinčios atlikti ekologinio kompensavimo funkcijų, esančios intensyviai urbanizuotose, užstatytose didžiųjų ir vidutinio dydžio miestų centrinių dalių (senamiesčių) teritorijose, pramonės

rajonuose, taip pat kitose teritorijose, kuriose iki 20% ploto užima miškai, pavieniai medžiai ar jų grupės, medžių juostos, krūmai, želdynai, pievos, kiti gamtinio kraštovaizdžio elementai (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Stipriai pažeisto (degraduoto) geokologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos atliekamo vertinimo detalizacijos lygmenyje (M 1:50000) neišskiriamos. Šis geokologinio potencialo tipas paprastai užima nedidelio ploto teritorijas (nuo kelių iki keliolikos ha) ir yra susijęs su gyvenamosiomis vietovėmis (miestais, miesteliais ir kt.), naudingųjų iškasenų gavybos bei kitomis intensyvios ūkinės veiklos teritorijomis, kurioms paprastai rengiami vietovės lygmens kompleksiniai teritorijų planavimo dokumentai – bendrieji planai ir /ar specialieji planai, detaliau nagrinėjantys gamtinio karkaso teritorijų ribų, geokologinio potencialo vertinimo ir tolimesnio tvarkymo klausimus stambesniame mastelyje.

Atlikto vertinimo rezultatai rodo, kad patikimo ir riboto geokologinio potencialo teritorijos, kurios laikytinos rajono gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindu, užima palyginti didelę Plungės rajono gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį (apie 64,6%) ir tai sudaro palankias sąlygas tolimesniam gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo vystymui.

2.3.3 Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas

1. Gamtinio karkaso teritorijų funkcionalumo, geokologinio potencialo patikimumo, teritorinio susietumo užtikrinimas yra vieni iš svarbiausių kraštovaizdžio apsaugos uždavinių. Gamtinio karkaso teritorijos yra itin svarbios ir rajono kraštovaizdžio savitumui. Siekiant pilnaverčio gamtinio karkaso teritorijų funkcionavimo reikalinga taikyti tam tikras kraštovaizdžio priemonės. Remiantis geokologinio potencialo vertinimu yra nustatytos šios, kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios, gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir apsaugos kryptys:

- 1) išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis – **D**;
- 2) palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas – **E**;
- 3) gražinami (atkuriami) ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai - **F**,
- 4) urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas - **K**.

Nustatytų gamtinio karkaso tvarkymo kryptų teritorinis išsidėstymas planuojamoje teritorijoje pateikiamas grafines dalies brėžinyje „Sprendinių konkretizavimas. Gamtinis karkasas“, vertinimo rezultatai 2.2.3. lentelėje.

2.2.3 lentelė. Plungės rajono savivaldybės gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys

Indeksas brėžinyje	Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir apsaugos kryptys	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto
	<i>GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS</i>		
D	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	14991,1	21,7
E	Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	9421,4	13,6
F	Gražinami (atkuriami) ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	10720,3	15,5

Indeksas brėžinyje	Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir apsaugos kryptys	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto
K	Urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas	387,8	0,5
		35520,6	51,3
<i>MIGRACINIAI KORIDORIAI</i>			
D	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	3871,0	5,6
E	Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	3134,7	4,5
F	Grąžinami (atkuriami) ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	2443,4	3,5
K	Urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas	669,0	1,0
	<i>Viso:</i>	10118,1	14,6
<i>GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI</i>			
D	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	12593,0	18,2
E	Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	6373,7	9,2
F	Grąžinami (atkuriami) ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	4605,8	6,7
K	Urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas	0,5	0,0
	<i>Viso:</i>	23573,0	34,1
	<i>Iš viso:</i>	69211,7	100

Nustatytų gamtinio karkaso tvarkymo krypčių teritorinis išsidėstymas planuojamoje teritorijoje pateikiamas grafinės dalies brėžinyje „Sprendinių konkretizavimas. Gamtinis karkasas“, vertinimo rezultatai 2.2.3. lentelėje.

2. *Pirmoji kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis (D) - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis*, kuriai priskiriamos visos patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, yra lokalizuota išsiskiriančiais miško masyvais apaugusiose, pelkėtose, ežeruose gamtinio karkaso teritorijose - zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Plungės rajono savivaldybėje pirmajai kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptims yra priskirta pakankami didelė gamtinio karkaso teritorijų dalis (apie 45,5%). Šios teritorijos – tai turimas rajono gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindas, kurio perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis. Miškų ūkio atveju – ūkininkavimas pagal ekosistemų apsaugos, rekreacinių ir apsauginių miškų (II–III miškų grupės) tvarkymo reikalavimus, nenaudojant plynų kirtimų arba juos taikant labai ribotai, plynus kirtimus taikant tik išskirtiniais atvejais, kai atkurti ir (ar) ugdyti miškus neplynų kirtimų būdais nėra

galimybių. Galimos veiklos susijusios su racionalių šalutinių miško išteklių naudojimu, poilsinis turizmas. Mišku neapaugusiose teritorijos dalyse pagrindinė naudojimo kryptis yra tausojančio žemės ūkio sistemos diegimas. Visais atvejais šių teritorijų tvarkymo perspektyva susijusi su racionaliame jame augančių želdinių – miškų ir kitų žaliųjų plotų struktūros ir natūralumo išsaugojimu bei palaikymu, jų regeneracinio potencialo puoselėjimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei gamtinių vertybių (kertinių miško buveinių, EB svarbos natūralių buveinių, saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių) apsaugos užtikrinimu. Žemės ūkio naudmenų struktūroje išsaugomos šlapynės, natūralios pievos. Išlaikomi ir/ar formuojami vandens telkinių pakrančių apsaugos juostų (žolinės ir miško augmenijos) želdiniai.

2. *Antroji kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis (E) - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas* yra lokalizuota riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso - mišrios naudmenų mozaikos santykinai natūraliose gamtinėse teritorijose, apimančiose apie - 27,3% GK ploto, kuriose miško medynų ir kitų želdinių plotai kaitaliojaisi su pievų naudmenomis, taip pat didesnę antropogeninę krūvį patiriančiose migracijos koridorių atkarpose. Šias teritorijas atstovauja esami įvairaus apželdinimo lygio miško medynų bei kitų želdinių plotai. Šių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Stiprinant ekologinio kompensavimo funkcijas, gamtinio karkaso teritorijose (išskyrus želdynus, pelkes, pievas, ganyklas ir kitas agrarines teritorijas, kuriose vystoma ekologinė žemdirbystė, taikomos agrarinės aplinkosaugos priemonės) pageidautinas apželdinimas mišku. Miškingumas turėtų būti didinamas mažiau našių, didelio drėgnumo (tame tarpe dėl blogai funkcionuojančių sausavimo sistemų) žemių sąskaita, apželdinant ar savaiminės renatūralizacijos keliu. Skatinamas ekologinės žemdirbystės ir agrarinės aplinkosaugos priemonių taikymas, didinama stambių dirbamų laukų masė sąskaita įveisiant apsauginių želdinių grupes ar juostas. Taikomos techninės priemonės, mažinančios sausinamosios melioracijos poveikį, sudarančios sąlygas pelkėdarai, upelių ar jų ruožų, natūralių vandentakų atsistatymui, natūraliam augalų bendrijų ir gyvūnų populiacijų ir jų migracijos kelių formavimui.

3. *Trečioji kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis (F) – gražinami (atkuriami) ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai* yra nustatoma silpno ir pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose, apimančiose apie 25,7% GK ploto. Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė - restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu, ekologinių nuostatų stiprinimu ir tausojančio šių teritorijų naudojimo vystymu.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Silpno geoekologinio potencialo teritorijose stiprinant ekologinio kompensavimo funkcijas: skatinamas ekologinės žemdirbystės ir agrarinės aplinkosaugos priemonių taikymas; būtinas žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes; taikomos techninės priemonės, mažinančios sausinamosios melioracijos poveikį, sudarančios sąlygas pelkėdarai, upelių ar jų ruožų, natūralių vandentakų atsistatymui, natūraliam augalų bendrijų ir gyvūnų populiacijų ir jų migracijos kelių formavimui; nustatytose vietose teritorijos pritaikomos ekstensyviai rekreacijai; didinamas bendras teritorijų miškingumas apželdinant ir savaiminės renatūralizacijos keliu mažai našių ir nenaudojamų žemių sąskaita; gyvenamosiose vietovėse (kitos paskirties žemė) įveisiami atskirieji

ir priklausomieji želdynai. Įgyvendinus tvarkymo priemones šių gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas turėtų padidėti.

Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijose, atkuriant ir naujai formuojant natūralų kraštovaizdžio pobūdį, gali būti vykdomi vandens telkinių atkūrimo, teritorijų ir akvatorijų išvalymo nuo užteršimo darbai, visais atvejais tikslingas žaliųjų plotų (miškų, atskirųjų želdynų ir kitų želdinių) įveisimas. Natūralių žemėveikslių neturinčiuose agrarinių naudmenų arealuose aktualu didinti naudmenų fragmentaciją, suformuojant laukų apsauginių želdinių juostas ir / ar saleles. Naudingųjų iškasenų eksploatavimo ar kitų veiklų transformuotuose plotuose, vadovaujantis „*Pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas rekultivavimo metodika*“, visų pirma reikia atlikti rekultivavimo ir natūralizavimo darbus, įveisiant želdinius, formuojant vandens telkinius, gerinant kraštovaizdžio estetinį potencialą, didinant horizontalią ir vertikalią kraštovaizdžio sąsкаidą. Pagrindus poreikį ir ekologinę naudą taikytinos sureguliuotų upelių renatūralizavimo priemonės. Pernelyg nusausintose žemėse gamtinę įvairovę tikslinga atkurti pagal parengtus melioracijos rekonstrukcijos projektus. Esamų chaotiškai užstatytų gamtinio karkaso teritorijų atveju prioritetas teikiamas išlikusių gamtinių kraštovaizdžio elementų išsaugojimui, jų fragmentacijos mažinimui, rekreacinės ir ekologinės paskirties želdynų įveisimui bei darniam tvarkymui, priklausomųjų želdinių įveisimui kitos paskirties žemės sklypuose. Nustatant gamtinio karkaso kitos paskirties žemės sklypų užstatymo tankį turi būti vadovujamasi Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimais.

4. *Ketvirtoji kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis (K) – urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas* taikoma Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatomose urbanistinio vystymo zonose, pilnai ar ploto dalimi patenkančiose į gamtinio karkaso teritorijų ribas (apima apie 1,5% GK ploto).

Teritorijų tvarkymas. Daugeliu atvejų tai yra jau užstatytos teritorijos ar kitoje ūkinėje veikloje naudojamos teritorijos, praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą ir / arba vertingiausias gamtinius elementus, jų dalis ir nebegalinčios atlikti ekologinio kompensavimo funkcijų (vertinamos kaip *silpno ar pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos*). Pagrindinis uždavinys – nebloginti geoekologinio potencialo. Šiose teritorijose gali būti taikomi net keli tvarkymo variantai – naujo želdyno įrengimas; kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atstatančių elementų integravimas ir atkūrimas pažeistose teritorijose; pažeistos teritorijos rekultivacija, vandens telkinių pakrančių tvarkymas palaikant ir stiprinant geoekologinį potencialą ir kt. Gyvenamosiose vietovėse - žaliųjų plotų sistemos grandžių – atskirųjų rekreacinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų palaikymas ir formavimas, priklausomųjų želdynų plotų normų užtikrinimas. Pagrindus poreikį bei socialinę ir ekologinę naudą, gali būti atliekami pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijų rekultivacijos ir natūralumo atstatymo darbai, kuomet atkuriamą teritoriją numatoma integruoti į urbanizuotos teritorijos žaliųjų plotų sistemą. Prioritetas teikiamas gamtinių kraštovaizdžio elementų išsaugojimui (pavienių medžių ir (ar) jų grupių, želdinių, šlapynių, šlaitų) bei užtikrinamas ne mažesnis už nustatytas normas priklausomųjų želdynų ploto įveisimas¹³.

¹³ priklausomųjų želdynų ploto norma yra nustatoma vadovaujantis LR aplinkos ministro 2022 m. gegužės 27 d. įsakymo Nr. D1-151 redakcija „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

Visais atvejais, gamtinio karkaso teritorijos, kurioms yra nustatyta tvarkymo kryptis (K) gali būti tvarkomos tik pagal parengtus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, kuriuose atliekamas detalus gamtinio karkaso geoekologinio potencialo vertinimas ir nustatomos konkrečios, kiekvienos vietos individualias ypatybes atitinkančios tvarkymo priemonės. Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo priemonės gali skirtis dėl nelygiaverčio geoekologinio ir estetinio potencialo, antropogeninio įsavinimo laipsnio, esamo bei planuojamo naudojimo pobūdžio. Kitos paskirties žemės sklypų užstatymo tankis, atsižvelgiant į nustatytą gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą, nustatomas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatų 10 ir 11 punktų reikalavimais.

2.4 SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI

Įgyvendinimo prioritetai:

- Siekiant užtikrinti kraštovaizdžio stabilumą, išlaikyti teritorijų ekologinę pusiausvyrą, būtina stiprinti tausojančio naudojimo koncepciją ir ją realizuoti agrarinėse kalvotose takoskyrose, agrarinėse pakilumų takoskyrose, agrariniuose upių slėniuose ir kitose gamtinio karkaso teritorijose, kurioms Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo brėžinyje „Sprendinių konkretizavimas. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos“ yra nustatytas tausojantis arba diferencijuotas mišrus teritorijos naudojimas (tausojantis - intensyvus). Teritorijos, kurių naudojimą būtina plėtoti tausojimo linkme Plungės rajono savivaldybėje užima apie 70% jos ploto.
- Teritorijų racionalus tausojantis naudojimas, kraštovaizdžio mozaikiškumo, gamtinės įvairovės didinimui skirtų agrarinių teritorijų apsauginių želdinių formavimas yra pagrindiniai ir prioritetiniai veiksmai, skirti Plungės rajono gamtiniam karkasui formuoti, kraštovaizdžio ekologiniam stabilumui didinti.
- Teritorijų planavimo proceso metu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas ežerynams ir upių slėniams, sudarantiems labai svarbias struktūrines gamtinio karkaso, ekologinio tinklo dalis, kurių ekologinė būklė, gamtinis pilnavertiškumas, neturint pakankamo želdinių kiekio paviršinio vandens telkinių apsaugos zonose ir juostose, neįmanomas.
- Atitinkamas dėmesys turi būti skiriamas svarbiausio rekreacinio potencialo – rajono paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugai ir jų racionaliam tvarkymui, laikantis teisės aktų nustatytų reikalavimų, siekiant užtikrinti pakankamą viešam (visuomenės) naudojimui skirtų teritorijų skaičių ir plotą, mažinant socialinę įtampą, kylančią tarp žemių savininkų ir vandens telkinių pakrančių lankytojų.

Plungės rajono savivaldybės kraštovaizdžio tvarkymo sprendinių įgyvendinimo priemonių planas:

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
2.	GAMTINĖS APLINKOS APSAUGOS IR TVARKYMO SPRENDINIAI		
2.1.	Optimalios kraštovaizdžio bendrosios teritorinės struktūros formavimas		

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
2.1.1.	Parengti ir įgyvendinti kraštovaizdžio monitoringo programą	Leis kontroliuoti kraštovaizdžio kaitos procesus, siekti ir/ar palaikyti optimalią kraštovaizdžio struktūrą	Plungės rajono savivaldybė
2.1.2.	Koreguoti jau parengtus savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentus, papildant juos <i>kraštovaizdžio</i> dalimi.	Užtikrinamas Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių tęstinumas	Plungės rajono savivaldybė
2.1.3.	Koreguoti miškų išdėstymo schemą savivaldybės teritorijoje – koregavimą atlikti atsižvelgiant į KTZ nustatytus optimalaus miškingumo rodiklius	Pakoreguota miškų išdėstymo schema	Plungės rajono savivaldybė, Valstybinė miškų tarnyba
2.1.4.	Skatinti ekologinę žemdirbystę ir netradicines žemės ūkio veiklas, atsižvelgiant į KTZ nustatytą kraštovaizdžio naudojimo pobūdį	Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis palankus jo optimalios struktūros formavimui ir ekologinės būklės palaikymui	Plungės rajono savivaldybė
2.1.5.	Skatinti tradicines žemės ūkio ir miškininkystės veiklas rajone atsižvelgiant į KTZ nustatytą kraštovaizdžio naudojimo pobūdį	Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis palankus jo optimalios struktūros formavimui ir ekologinės būklės palaikymui	Plungės rajono savivaldybė
2.1.6	Skleisti informaciją apie Plungės rajono savivaldybės kraštovaizdžio patrauklumą, vertingumą, išskirtinumą, apie traukos objektus, pritaikytus lankymui ir turizmui	Didėja Plungės rajono savivaldybės gyventojų ekologinis sąmoningumas	Plungės rajono savivaldybė
2.1.7.	Įgyvendinti želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, būklės stebėsenos, želdynų kūrimo ir inventorizavimo priemonės, parengti Plungės rajono savivaldybės viešųjų želdynų ugdymo ir tvarkymo programą	Formuojama optimali kraštovaizdžio struktūra	Plungės rajono savivaldybė
2.1.8.	Žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose - gyvenamųjų vietovių (miestų, miestelių, kaimų) ir kitų teritorijų bendruosiuose, detaliuosiuose ar specialiuose planuose išskirti želdynų sistemas, nustatyti jų plėtojimo erdvinę struktūrą.	Formuojama optimali kraštovaizdžio struktūra	Plungės rajono savivaldybė
2.1.9.	Sukurti ir plėtoti geografinę informacinę sistemą (GIS), skaitmenizuoti analoginius duomenis	Sukurta ir nuolat atnaujinama GIS sistema	Plungės rajono savivaldybė
2.2.	Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos sprendiniai		
2.2.1.	Vykdėti Germanto regioninio parko steigimo procedūras	Kompleksiškai vystomos Germanto apylinkės Plungės rajono savivaldybės teritorijos dalyje, sukuriama žmonių	Telšių ir Plungės rajonų savivaldybės,

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
		lankymuisi reikiama infrastruktūra, išsaugomos gamtinės ir kultūrinės vertybės.	Aplinkos ministerija
2.3.	Gamtinio karkaso formavimo ir tvarkymo sprendiniai		
2.3.1.	Bendrojo plano keitimu identifikuotos gamtinio karkaso ribos integruojamos į visus rengiamus savivaldybės dalių, miestų, miestelių bei kitų gyvenamųjų vietovių planus. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytas veiklos apribojimais vadovaujamosi rengiant miškotvarkos, žemėtvarkos projektus, ŽSFP bei kitus teritorijų planavimo dokumentus.	Užtikrinamas Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių tęstinumas	Plungės rajono savivaldybė

3. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SPRENDINIAI

3.1. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SPRENDINIAI

1. Lietuvos Respublikos kontekste Plungės rajono nekilnojamas kultūros paveldas yra išskiriantis objektų gausa ir didelė daugumos jų verte. Savivaldybės teritorijoje 2022 m. liepos 15 d. Kultūros vertybių registro (toliau – KVR) duomenimis yra 323 nekilnojamosios kultūros vertybės. Pagal kultūros vertybių sandarą išskiriami 23 kompleksai (su į juos įeinančiais objektais), 194 pavieniai objektai bei 4 vietovės. Pagal statusą 117 iš jų – valstybės saugomi, 147 – registriniai ir 62 saugomi kaip paminklai. Kultūros vertybių duomenys pateikti 2 PRIEDE.

Kultūros paveldo registras yra nuolat pildomas naujais duomenimis, todėl rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, projektus, būtina vadovautis aktualia redakcija.

2. Kultūros vertybių saugojimo ir pritaikymo apžvalga:

- Plungės rajone daug kur dominuoja archeologijos paveldas. Šioms teritorijoms būdingas vaizdingas, daugiaplanis gamtinis kraštovaizdis. Čia esantys piliakalniai su gyvenvietėmis daugiausia turi paminklų statusą, taigi yra reikšmingi nacionaliniu mastu. Patikslinti daugelio archeologinių vietų duomenys, pastoviai buvo vykdomi archeologiniai tyrimai. Archeologijos objektai yra tvarkomi ir pritaikomi lankymui. Vystoma informacinė sistema, statomi informaciniai standai, įrengiamos nuorodos.
- Piliakalniai yra vieni svarbiausių Plungės rajono turizmo išteklių. Daug turistinių maršrutų Plungės rajone apima piliakalnius. Parengti lankstinukai apie atskirus piliakalnius, statomi standai, nuorodos, leidžiami žemėlapiai. Tačiau rajone dar yra archeologijos objektų, kuriuos reikia tvarkyti ir pritaikyti lankymui.
- Platelių ežere išlikę unikalūs povandeninio archeologijos paveldo objektai, kurie tyrinėjami.
- Į KVR įrašytas Platelių senovės tiltas.
- Vertingiausi sakralinių statinių Plungės rajone yra unikalus Žemaičių Kalvarijos statinių ansamblis, susijęs su kasmet vykstančiais garsiais atlaidais. Jam parengtas paveldotvarkos projektas. Pagal parengtą projektą Švč. Mergelės Marijos Apsireiškimo bazilikos buvo tvarkomos prieigos, parengti kai kurių Kryžiaus kelio stočių tvarkymo, remonto projektai. Platelių Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia buvo tvarkomas stogas, vyko kitų bažnyčių tvarkymo ir restauravimo darbai.
- Atliktas Bukantės dvaro sodybos statinių tvarkymas, pagal parengtus ponų namo restauravimo kitų statinių atstatymo projektus, sodyba pritaikyta kultūrinei paskirčiai. Sutvarkyti ir naudojami Platelių dvaro sodybos statiniai. Šateikių dvaro sodybos pastatai yra blogos būklės, kuri kol kas blogėja.
- Rajonas pasižymi didelės etnografinės ir meninės vertės kryždirbystės paveldo - medinės mažosios architektūros statinių gausa, kurių būklė sudėtinga, jie nyksta. Šis specifinis paveldas reikalauja pastovios priežiūros ir savalaikio tvarkymo. Didžioji dalis jų saugomi muziejuose, kur yra sudarytos realios sąlygos jiems išlikti.
- Plungės rajone gausu partizanų kautynių ir žūties vietų, dalis jų atrasta pastaraisiais metais. Patikslintos senųjų žydų kapinių, žydų genocido vietų teritorijų ribos. Nustatytos daugelio šių objektų vertingosios savybės, jie prižiūrimi ir tvarkomi.
- Savivaldybės teritorijoje yra išvystytas turistinių maršrutų tinklas. Veikia auto, dviračių, pėsčiųjų, vandens turizmo maršrutai. Svarbiausi Plungės rajono kultūros paveldo objektai – urbanistinės

- vietovės, statinių kompleksai, statiniai, archeologijos objektai, laidojimo vietos, mažosios architektūros (kryždirbystės) objektai yra įtraukti į turistinius maršrutus. Ypač turistinių trasų gausa ir įvairove pasižymi arealas aplink Platelių ežerą, kartu ir visa Žemaitijos nacionalinio parko teritorija. Čia vystomi tradiciniai verslai, galima susipažinti su kulinariniu paveldu.
- 2016 m. parengta „Plungės rajono turizmo rinkodaros strategija“, kur pateikta išsami rajono turizmo būklės analizė, jo vystymosi tendencijos, nustatytos turizmo vystymo rajone gairės.
2. Kultūros paveldo išsaugojimas, atgaivinimas ir tinkamas naudojimas svarbūs Plungės rajono savivaldybės savitumo raiškai. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos principai:
- nekilnojamojo kultūros paveldas turi būti išsaugotas ir perduotas ateities kartoms kaip krašto ir vietos bendruomenės kultūrinio tapatumo pagrindas, kraštovaizdžio vertės formantas, turi būti sudaromos sąlygos visuomenei jį pažinti ir juo naudotis;
 - Bendrojo plano keitimo sprendiniuose nekilnojamojo kultūros paveldo integralumo nuostatos atitinka principus, išreikštus Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje (Žin., 2002, Nr. 110-4852) ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (T00087007);
 - kultūros paveldo vertybes supanti aplinka yra neatsiejama jų reikšmingumo dalis, kartu sudaranti kultūrinį kraštovaizdį.
3. Išlaikant sąsajas su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais ir siekiant nustatyti kultūros vertybių apsaugos prioritetus, savivaldybės teritorijoje išskirti ryškiausio dominuojančio kultūros paveldo arealai:
- *Nacionalinio reikšmingumo paveldo arealų zona*, kuri apima 921 ha teritoriją, t. y. 83,3 proc. savivaldybės teritorijos. Prioritetiniai tvarkymo tikslai, saugant kraštovaizdžio kultūrinį identitetą nacionalinio reikšmingumo paveldo arealų teritorijose, apima vertybių ir jas supančio kraštovaizdžio autentiškumo išsaugojimą, susiklosčiusios istorinio ir gamtinio kraštovaizdžio dermės, erdvinės ir planinės struktūros palaikymą, kultūrinio kraštovaizdžio elementų vertės išryškinimą ir atskleidimą.
 - *Valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealai*, kurie apima urbanistinį ir etnokultūrinį, architektūrinį, dvarų, archeologinį, memorialinį ir povandeninį paveldą. Arealai lokalizuojasi 309 ha teritorijoje (28 proc. savivaldybės teritorijos) ties Plungės miestu ir šiaurinėje savivaldybės dalyje. Valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealai patenka į Nacionalinio reikšmingumo paveldo arealą.
 - *Dominuojančio archeologinio paveldo arealas* išskiriamas kaip ypač reikšminga teritorija istorinio ir gamtinio kraštovaizdžio ypatingos vizualinės raiškos išsaugojimui, kuri lokalizuojasi 460 ha teritorijoje (41,6 proc. savivaldybės teritorijos). Prioritetiniai tvarkymo tikslai dominuojančio archeologinio paveldo arealuose apima tvarkybą, atskleidžiant vertingųjų savybių autentiškumą; eksponavimą kraštovaizdyje; atvirų erdvių formavimą, išryškinant archeologinio paveldo vertes; ekspozicinių ir rekreacinių priemonių vystymą.

3.1.1 lentelė. Dominuojančio kultūros paveldo arealų tvarkymo nuostatos ir tvarkymo prioritetai

Paveldo arealo tipas	Apsaugos, tvarkymo naudojant prioritetai	Saugomo kultūrinio kraštovaizdžio tipai ir tvarkymo prioritetai	Vertybių apsaugos zonų formavimo principai
Archeologinio paveldo arealas	Tvarkyti atskleidžiant vertingųjų savybių	Archaiškasis kraštovaizdis: archeologinio paveldo	Atvirų erdvių formavimas, išryškinant archeologinio

Paveldo arealo tipas	Apsaugos, tvarkymo naudojant prioritetai	Saugomo kraštovaizdžio kultūrinio tipai ir tvarkymo prioritetai	Vertybių apsaugos zonų formavimo principai
	autentiškumą, eksponuojant jo vertes kraštovaizdyje, įrengiant paveldo ekspozicines ir / ar rekreacines priemones	vertybių atskleidimas, paveldo ekspozicinių priemonių vystymas	paveldo vertes; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas
Architektūrinio paveldo – statinių ir statinių kompleksų paveldo arealas	Saugoti atskleidžiant vertingąsias savybes, naudojant ir pritaikant tausojamoms paskirtims, įveiklinant bendruomenių ir turizmo tikslams, integruojant į darniai vystomus kraštovaizdžius, nepažeidžiant susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių	Kaimiškas kraštovaizdis ir miestovaizdis: architektūrinio paveldo išsaugojimas, vertingųjų savybių atskleidimas, darnus kraštovaizdžio vystymas, laikantis susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių	Architektūrinio paveldo verčių išryškėjimas; vertybių aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas

4. Bendrojo plano sprendiniuose nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo reikalavimai, kurie užtikrina kultūros paveldo ir istorinio kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą bei nykimo prevenciją:

- kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais;
- prioritetingi tvarkymo tikslai – vertybių ir jas supančio kraštovaizdžio autentiškumo išsaugojimas; susiklosčiusios istorinio ir gamtinio kraštovaizdžio dermės, erdvinės ir planinės struktūros palaikymas; kultūrinio kraštovaizdžio elementų vertės išryškėjimas ir atskleidimas;
- kultūros paveldo objektams, esantiems Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šio parko apsaugos reglamentas, planavimo schema, teritorijos ir zonų ribų bei tvarkymo specialieji planai ir šių objektų apsaugos reglamentai bei kitais aktais nustatyti paveldosauginiai reikalavimai;
- archeologijos paveldo objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis (LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 11 str. 5 dalis);
- archeologinio paveldo sankaupos arealas tvarkomas išryškinant archeologinio paveldo sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir gamtine aplinka;
- piliakalnių teritorijų tvarkyba, priežiūra ir pritaikymas turi būti vykdomi vadovaujantis LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ ir kitų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais;
- visos neveikiančios kapinės ir kapavietės yra tvarkomos pagal LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo reikalavimus. Jų teritorijoms nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis, o ši gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 20 str.);

- užsienio valstybėms reikšmingos kapinės ir kapavietės tvarkomos pagal Užsienio valstybėms reikšmingo kultūros paveldo, esančio Lietuvos Respublikoje, tvarkymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016-05-02 įsakymu Nr. IV-354;
- į kultūros vertybių registrą įrašytos laidojimo vietos naudojamos viešam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai;
- rengiami nekilnojamųjų kultūros vertybių projektai ir kultūros paveldo specialieji planai;
- vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2022 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. IV-46 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ patvirtinimo“, III dalies 7.8 p. reikalavimais, teritorijose, kur bus numatoma vykdyti didelės apimties žemės judinimo darbus, keičiančius reljefą daugiau nei 1 ha, privaloma atlikti archeologinius tyrimus;
- statant naujus pastatus ir statinius yra tikimybė aptikti dar nefiksuotų archeologinių vertybių. Kai bus nustatytos tikslios vėjo elektrinių įrengimo vietos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 9 str. 3 dalies reikalavimais bei Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2022 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. IV-46 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ patvirtinimo“, III dalies reikalavimais, turi būti įvertintas poveikis ir archeologinėms vertybėms, kurios gali būti atrastos vykdant žemės kasimo darbus.
- krašto pažinimo tikslais į turizmo maršrutus įtraukti 20 nekilnojamo kultūros paveldo vertybės, pasižyminčios didžiausiu kultūriniu potencialu.

5. Prioritetas teikiamas kultūros vertybių naudojimui viešai paskirčiai, kultūros, rekreacijos ir turizmo reikmėms, savivaldybės teritorijos savitumo raiškos, kultūros paveldo ir istorinio kraštovaizdžio integralumo užtikrinimui. Bendrojo plano sprendiniuose išskirtos nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės, pasižyminčios didžiausiu kultūriniu potencialu: 12 kompleksų, 4 pavieniai objektai ir 4 vietovės.

3.1.2. lentelė. Plungės rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės, pasižyminčios didžiausiu kultūriniu potencialu

Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas
Kompleksai				
1.	1555	Šateikių dvaro sodyba	Plungės rajono sav., Šateikių sen., Šateikių k.	Valstybės saugomas
2.	447	Platelių dvaro sodyba	Plungės rajono sav., Platelių sen., Platelių mstl.	Valstybės saugomas
3.	28059	Plungės Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios pastatų kompleksas	Plungės rajono sav., Plungės miesto sen., Plungės m., Vytauto g. 32	Valstybės saugomas
4.	1558	Žemaičių Kalvarijos sakralinių statinių ansamblis	Plungės rajono sav., Žemaičių Kalvarijos sen., Žemaičių Kalvarijos mstl.	Paminklas
5.	1532	Alsėdžių Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios statinių kompleksas	Plungės rajono sav., Alsėdžių sen., Alsėdžių mstl., Pušyno g. 1	Paminklas
6.	24492	Kulių Šv. vyskupo Stanislovo bažnyčios statinių kompleksas	Plungės rajono sav., Kulių sen., Kulių mstl., J. Tumo-Vaižganto g. 2	Valstybės saugomas
7.	24011	Varkalių piliakalnis su gyvenvieta	Plungės rajono sav., Nausodžio sen., Varkalių k.	Paminklas

Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas
8.	1548	Platelių Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių kompleksas	Plungės rajono sav., Platelių sen., Platelių mstl., Didžioji g. 15	Valstybės saugomas
9.	23967	Gandingos piliakalnis su papilii ir gyvenvieta	Plungės rajono sav., Nausodžio sen., Gandingos k.	Paminklas
10.	1545	Beržoro Šv. Stanislovo bažnyčios pastatų kompleksas	Plungės rajono sav., Platelių sen., Beržoro k.	Valstybės saugomas
11.	988	Plungės dvaro sodyba	Plungės rajono sav., Plungės miesto sen., Plungės m., Parko g.	Paminklas
12.	23973	Šarnelės piliakalnis su gyvenvieta	Plungės rajono sav., Žemaičių Kalvarijos sen., Šarnelės k.	Paminklas
Pavieniai objektai				
13.	5501	Žemaičių Kalvarijos kapinynas, vad. Žvizardo kalnu	Plungės rajono sav., Žemaičių Kalvarijos sen., Žemaičių Kalvarijos mstl.	Valstybės saugomas
14.	5483	Platelių piliavietė, vad. Pilies sala	Plungės rajono sav., Platelių sen., Platelių mstl.	Paminklas
15.	6670	Žemaičių Kalvarijos piliakalnis, vad. Šv. Jono kalnu	Plungės rajono sav., Žemaičių Kalvarijos sen., Žemaičių Kalvarijos mstl.	Valstybės saugomas
16.	4132	Lurdas su Švč. Mergelės Marijos skulptūra	Plungės rajono sav., Plungės miesto sen., Plungės m.	Registrinis
Vietovės				
17.	17070	Alsėdžių miestelio istorinė dalis	Plungės rajono sav., Alsėdžių sen., Alsėdžių mstl.	Registrinis
18.	17119	Žemaičių Kalvarija	Plungės rajono sav., Žemaičių Kalvarijos sen., Žemaičių Kalvarijos mstl.	Registrinis
19.	21323	Visvainių etnoarchitektūrinis kaimas	Plungės rajono sav., Platelių sen., Visvainių k., Lankų g.	Registrinis
20.	21324	Beržoro etnoarchitektūrinis kaimas	Plungės rajono sav., Platelių sen., Beržoro k.	Valstybės saugomas

6. Išlaikant sąsajas su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais ir siekiant nustatyti Kultūros paveldo išteklių formuojami saugomų kultūrinių kraštovaizdžių apsaugos ir tvarkymo prioritetus, savivaldybės teritorijoje išskirti trys kultūrinių kraštovaizdžių tipai:

- *urbanizuotas miestiškasis kraštovaizdis*, kuriam priskirtos Platelių, Žemaičių Kalvarijos, Alsėdžių miestelių, Visvainių ir Beržoro kaimų teritorijos dalys ir architektūrinio paveldo objektai, kompleksiniai objektai ir vietovės. Urbanizuoto miestiškojo kraštovaizdžio apsaugai taikomas autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo saugojimo režimai, nustatomi tvarkymo ir veiklos juose apribojimai bei paveldosaugos reikalavimai.
- *archajiškasis kraštovaizdis* dominuoja vakarinėje ir šiaurinėje Plungės rajono savivaldybės teritorijos dalyse ir dalinai sutampa su Žemaitijos nacionalinio parko teritorija. Archajiškąjį kraštovaizdį formuoja archeologinio ir memorialinio kultūros paveldo objektai, vietovės. Jų apsaugai taikomas rezervinis saugojimo režimas, nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis draudžianti ūkinę veiklą. Archajiškuosius kultūrinius kraštovaizdžius siūloma naudoti rekreacijai, nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių. Prioritetas teikiamas turizmui ir

- rekreacijai apžiūrint archeologinius ir memorialinius objektus per atstumą, išnaudojant rekreacinius takus bei įrengtus apžvalgos taškus, regyklas, bokštus.
- *kaimiškas kultūrinis kraštovaizdis* apima visa savivaldybės teritoriją. Plungės rajono savivaldybėje kaimiškas kultūrinis kraštovaizdis persipina su archajiškuoju kraštovaizdžiu, kuris jį praturtina. Kaimiškuosius kraštovaizdžius formuoja urbanistinio paveldo – kaimai, jų dalys ir etnografiniai kaimai – objektai bei architektūrinio paveldo – dvarai, dvarų sodybos, palivarkai, dvarvietės ir kt. objektai, vietovės. Dvarai ir kaimai yra agrarinio kraštovaizdžio reliktai, todėl didžioji jų dalis patenka į agrarinę struktūrą, nors kai kurie dvarai praturtina miestelių kraštovaizdžius, ar net miestovaizdžius. Jų apsaugai taikomas autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo saugojimo režimai. Režimai parenkami priklausomai nuo jų kultūrinės vertės, reikšmingumo, vertingųjų savybių pobūdžio, būklės ir kt., siekiant kultūros paveldo išteklius naudoti, pritaikyti ir įveikinti. Siūloma kaimiškuosius kraštovaizdžius – kaimus, etnografinius kaimus, bažnytkaimius ir kt. naudoti agrarinėms ar artimoms joms paskirtims, dvarus, dvaro sodybas, dvarvietes ir kt. – gyvenamosioms ar visuomeninėms bendruomenių paskirtims, kaimo turizmui ar rekreacinei infrastruktūrai plėtoti.

3.1.3 lentelė. Priedo Nr. 1 pav. Saugomų kultūrinių kraštovaizdžių ypatybės (pagal skirtingas klasifikavimo metodikas) bei įveiklinimo prioritetai ištrauka

APLINKA		Formuojami kultūrinio kraštovaizdžio tipai	Kultūrinį kraštovaizdį formuojantys dominuojančio kultūros paveldo arealai (pagal KVR duomenys)	Kultūrinių kraštovaizdžių tipai pagal UNESCO klasifikaciją ir formavimo principus, prioritetus	Antropogeninės veiklos įtaka ir poveikio dydis: didelis poveikis/ vidutinis/mažas poveikis	Teritorijų naudojimo funkcinė struktūra: urbanizuotas/ urbanizuojamas/ neurbanizuotas	Teritorijų naudojimo (erdvinių duomenų) funkciniai prioritetai	Įveikimas kultūros infrastruktūrai Materialaus ir nematerialaus paveldo sklaidai, bendruomenių poreikiams	Integracija į darnaus vystymosi (urbanizacijos) procesus bei miestų infrastruktūrą	Integracija į darnaus vystymosi (agrarinis) procesus bei kaimo infrastruktūrą	Integracija į technogeninę aplinką	Integracija į rekreacijos infrastruktūrą	Integracija į turizmo (įskaitant kultūrinį) infrastruktūrą
Formuojami kultūriniai kraštovaizdžiai, jų ypatybės								Apsaugos, įveiklinimo, integracijos kryptys ir prioritetai					
ANTROPOGENINĖ APLINKA	MIESTIŠKASIS	miestai, miesteliai, juose esantys statiniai ir jų kompleksai (istoriniais amiesčiai, naujamiesčiai ir jų dalys, parkai, želdynai miestovaizdžiai	Asociatyvus kraštovaizdis arba tebesiformuojantis kraštovaizdis	Antropogeninis kraštovaizdis	Istorinis urbanistinis retai technogenic zuotas kraštovaizdis	Autentiškumo išsaugojimo Intensyvos urbanizacijos arba Tausojamojo naudojimo ekstensyvio kompaktiškos urbanizacijos	+	+	--	+	+	+	

ANTROPOGENIZUOTA APLINKA	KAIMIŠKASIS	dvarai (sodybos, kompleksai, pavieniai dvarų pastatai, dvarvietės), etnografiniai kaimai, bažnytkaimiai ir jų dalys, juose esantys statiniai ir jų kompleksai.	tebesiformuojantis kraštovaizdis Arba asociatyvus kraštovaizdis	Antropogenizuotas kraštovaizdis	Urbanizuotas kraštovaizdis	Tausojamo naudojimo ekstensyvos kompaktiškos urbanizacijos	+	- /+	+	- /+	+	+
	ARCHAISKASIS	archeologiniai objektai (piliakalniai, alkakalniai, senovės gyvenvietės ir kt., jų dalys); memorialiniai objektai (kapinės, kryžiai ir kt.), jų teritorijos ir dalys.	reliktinis kraštovaizdis ir asociatyvus /+arba (retai) tebesiformuojantis kraštovaizdis	Antropogenizuotas kraštovaizdis arba (retai) Antropogeninis kraštovaizdis	Neurbanizuotas arba Urbanizuojamas arba (retai) - Urbanizuotas kraštovaizdis	Kultūros paveldo autentiškumo išsaugojimo arba Kultūros paveldo tausojamo naudojimo	- /+	-	-	-	+	+

Pastaba: -/+ - pritaikymas lankymui, nematerialaus paveldo (tradicijų) puoselėjimui, paveldo aktualizavimo infrastruktūrai

7. Plungės rajono savivaldybės teritoriją kerta kultūros keliai: Lietuvoje valstybiniu lygiu pripažintas Šv. Jokūbo paveldo kelias (vidaus kelias - Žemaitijos / Karaliaučiaus Šv. Jokūbo kelio žiedas, toliau – Kultūros kelias. Numatyta kelio kokybinė plėtra ir kiekybinė plėtra, kuri apima:

- kompleksinių teritorijų planavimo dokumentų sprendimais didinti piligrimystės kelių aptarnaujamą infrastruktūrą, plėtoti informacinę sklaidą, įveikinti maksimalų kiekį kultūros keliais pasiekiamų kultūros paveldo objektų, vietų ir vietovių, juos pritaikyti piligrimų gyvenimui, gerinti nepažeidžiant vertingųjų savybių, jų infrastruktūros kokybę;
- įveikinti Kultūros kelio infrastruktūros sujungtus objektus, esančius pasaulio paveldo vertybių teritorijos, nacionalinio ir regioninės reikšmės kultūros paveldo arealuose.

Skatinant kultūros puoselėjimą ir meno sklaidą įgyvendinama nacionalinių kultūros kelių programa - M. K. Čiurlionio kelias. Čiurlionio kelias aktualizuoja dalininko gyvenimo ir kūrybos ženklus, esančius Vilniaus, Kauno, Druskininkų, Palangos miestuose ir Varėnos, Rietavo, Plungės rajonuose. Organizuojami specialieji Čiurlionio kelio renginiai: koncertų ciklai, stovyklos, plenerai, meno savaitės, konferencijos ir kiti kultūros, edukacijos ir kultūrinio turizmo renginiai;

3.2. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo sprendinių įgyvendinimo prioritetai:

- skatinti regiono savivaldybių bendradarbiavimą, rengiant bendrus viso arealo kultūros paveldo išteklių įveiklinimo ir rekreacijos planus;
- naudoti ir įveikinti rekreacinėms reikmėms arealo kultūrinius kraštovaizdžius, Minijos upės rekreacinį potencialą, didinti jų lankomumą, lankytojų skaičių, plėtoti aptarnavimo infrastruktūrą;
- rengti Alsėdžių miestelio ir Beržoro kaimo specialiuosius paveldotvarkos planus;

- nustatinėti ir tikslinti objektų vertingąsias savybes, teritorijų ir apsaugos zonų ribas, atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimus. Daliai kultūros paveldo vertybių, kurios paskelbtos urbanistiniais, etnokultūriniais draustiniais, nepatiksinti duomenys – nenustatytos vertingosios savybės, nepatiksintos teritorijų ir apsaugos zonų ribos, nors jos paskelbtos draustiniais, jų teritorijų ir apsaugos zonų ribos nederintos Kultūros paveldo departamento;
- užtikrinti etnografinės ir meninės vertės kryždirbystės paveldo - medinės mažosios architektūros statinių pastovią priežiūros ir savalaikio tvarkymą;
- stiprinti Mykolo Oginskio rūmų kompleksą kaip svarbiausią Plungės kraštą reprezentuojančią vietą.

4. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

4.1. DEMOGRAFINĖ PROGNOZĖ

1. Gyventojų skaičius Plungės rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, nuosekliai mažėja daugiau nei 20 metų. Tuo pačiu laikotarpiu buvo stebimi ne tik bendro gyventojų skaičiaus, bet ir gyventojų amžiaus ir lyties struktūros neigiami pokyčiai (didėjanti disproporcija tarp vyrų ir moterų skaičiaus bei gyventojų senėjimas). Šie pokyčiai (gyventojų skaičiaus ir struktūros) nulemia neigiamų tendencijų neišvengiamumą statistinėse demografinėse Plungės rajono savivaldybės prognozėse, remiantis kuriomis:

- gyventojų skaičius po dešimties metų (2033 m. pradžioje) pasieks 30,3 tūkst., t. y. apie 7,8 proc. mažiau nei dabar;
- gyventojų skaičiaus mažėjimo tempai kiekvienais metais lėtės (iki 2026 m. prognozuojamas sumažėjimas siekia 1744 asm., o nuo 2026 m. iki 2031 m. 1089 am., o per 2031–2036 m. laikotarpį, gyventojų skaičius sumažės 505 asm.);
- gyventojų skaičius augti pradės nuo 2036 m. (vertinto optimistinio scenarijaus atveju – ne anksčiau 2028 m.);
- trumpojo ir vidutinio laikotarpio perspektyvoje natūralios gyventojų kaitos procesai pasižymi labiausiai neigiamomis tendencijomis ir gimusiųjų bei mirusiųjų gyventojų skaičių neigiamas disbalansas įgauna labai didelę reikšmę (130 – 160 asmenų per metus);
- konkretizuotų sprendinių laikotarpiu nuosekliai mažėja neigiama migracijos procesų įtaka gyventojų skaičiui ir migracijos saldo apie 2029 m. 2 – 3 ketvirtį gali pasiekti pusiausvyros tašką, po kurio stebima teigiama migracijos įtaka, t. y. nepaisant didelio mirtingumo, kuris nėra niveliuojamas gimstamumo, atsiranda papildomas demografinio potencialo faktorius.

4.2. GYVENAMASIS FONDAS

1. Demografinės prognozės rodo, kad dviejų dešimtmečių perspektyvoje ekstensyvi kiekybinė gyvenamojo fondo plėtra netikslinga (atsižvelgiant į tikėtiną Plungės rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus pokytį, poreikis ekstensyviai būsto plėtrai tikėtina ne anksčiau penkto dešimtmečio). Iki to laiko Plungės rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus kaita nulems natūralios kiekybinės paklausos būstui minimalumą, ir orientaciją į kokybės aspektą. Pagrindiniai bendros gyvenamojo fondo plėtros aspektai sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu yra prielaidų gyvenamojo fondo vystymui formavimas, aktualių ir artimiausio poreikio tikslų būsto plėtros srityje įgyvendinimu ir gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimu:

- gyvenamasis fondas Plungės rajono savivaldybėje iki 2032 m. padidės ne daugiau kaip 40,5 tūkst. m², bet išlaikys nuosaikias (šiuo metu fiksuojamas) augimo tendencijas (apie 1 proc. per metus) visu sprendinių laikotarpiu;
- atsižvelgiant į tai, kad Plungės rajono savivaldybės teritorija nėra ekstensyviai užstatyta, savivaldybėje yra pakankamai vidinių teritorinių rezervų, gyvenamojo fondo plėtra vykdytina intensyvia (racionalia) forma, išnaudojant esamas teritorijas ir jose esančias infrastruktūrines galimybes, taip pat pagal poreikį konvertuojant teritorijas, besiribojančias su esamomis gyvenamosiomis teritorijomis;
- teritorijos gyvenamajai statybai turėtų būti numatomos šalia esamų gyvenamųjų pastatų teritorijų, fragmentiškai tenkinami tankinant esamą užstatymą ir formuojant kompaktiškesnę užstatymo struktūrą esamose urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose, t. y. išnaudojant skirtingo masto (nuo smulkiusių, t. y. atskirų sklypų arba jų grupių) vidinius teritorinius rezervus;

- kryptingas gyvenamojo fondo vystymas ir formuojama būsto pasiūla turi tenkinti konkrečių tikslinių grupių poreikius, todėl įgyvendinant gyvenamojo fondo kiekybinės plėtros veiklas privalu įvertinti paklausos ir Plungės rajono vystymosi specifiką ir orientuotis į socialinio būsto poreikio tenkinimą¹⁴ ir jaunųjų specialistų, atvykstančių į Plungės rajono savivaldybę (liekančių joje) poreikio būstui tenkinimą, pirmenybę teikiant intensyviai (perkant nekilnojamą turtą ir esant poreikiui vykdant jo konversiją, konvertuojant savivaldybės valdomus nekilnojamo turto objektus) plėtrai orientuojantis į nupirktų arba konversijos dėka atsiradusių gyvenamųjų namų (patalpų juose) skyrimą asmenims, patenkantiems į sąrašą socialiniam būstui gauti, bet esant poreikiui ir reikalingoms prielaidoms, statant naujus gyvenamosios paskirties objektus)¹⁵;
- įgyvendinant gyvenamojo fondo plėtros sprendinius būtina numatyti atitinkamus reikalavimus dėl viešosios infrastruktūros šalia gyvenamųjų namų (šaligatviai, apšvietimas, takai, vaikų žaidimo aikštelės, pritaikymas neįgaliųjų asmenų poreikiams) ir išlaikyti pakankamai teritorijų bendro naudojimo erdvėms, paslaugų zonoms ir kt. reikalingoms teritorijoms;
- gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimas bus užtikrinamas formuojant gyventojams patrauklias erdves (aprūpinant esamą gyvenamąjį fondą reikalinga infrastruktūra (želdynais, žaidimo aikštelėmis, sporto įrenginiais ir t.t.)), renovuojant esamus objektus (tiek energijos naudojimo efektyvumo, tiek estetinė prasmėmis), mažinant avarinio gyvenamojo fondo dalį bendroje gyvenamojo fondo apimtyje ir gerinant apsirūpinimą komunaliniais patogumais savivaldybėje vadovaujantis inžinerinės dalies sprendiniais.

4.3. SOCIALINĖS APLINKOS VYSTYMO SPRENDINIAI

1. Esminių socialinės aplinkos plėtros prielaidų kompleksą sudaro demografinė padėtis (gyventojų skaičius ir struktūra) bei esamos infrastruktūros kokybė ir kiekybinis pakankamumas. Siekiant užtikrinti tvarią, rezultatyvią ir efektyvią plėtrą, būtina sukurti efektyviai veikiančią, prieinamą, gyventojų poreikius atitinkančią socialinę infrastruktūrą. Todėl nustatytų konkretizuotų sprendinių planavimo laikotarpiu socialinės infrastruktūros vystymas orientuojamas į paslaugų prieinamumą, diversifikuotumą, atitiktį poreikiams, aktualumą.

2. Švietimo infrastruktūros vystymo sprendiniai:

- viešųjų ikimokyklinio ugdymo įstaigų pajėgumo išlaikymas, t. y. nenaikinti¹⁶ veikiančių ikimokyklinio ugdymo programų vykdančių subjektų, nepertvarkyti jų kitoms reikmėms, neplanuoti naujų subjektų suformavimo arba įsteigimo;
- bendrojo ugdymo įstaigų tinklo išlaikymas, administracinio reorganizavimo sprendimus priimant vadovaujantis atitinkamais kriterijais, numatytais tinklo pertvarkos planais ir panašiais dokumentais;
- bendrojo ugdymo įstaigų, kurių apkrova yra santykinai maža, tačiau mokinių skaičius nėra kritiškai mažas (sąlygojantis reorganizavimo prijungiant prie kitos įstaigos arba likvidavimo

¹⁴ Preliminariai numatant iki 2032 m. padidinti jo fondą ne mažiau nei 20 proc. (iki 210 būstų)

¹⁵ Mažinant skirtumą tarp centro ir periferijos, tikslinga numatyti socialinio būsto plėtrą ir būsto, teikiamo jauniems speciliasams, plėtrą ne tik Plungės mieste, bet ir kitose stambesnėse rajono gyvenvietėse

¹⁶ Neapima reorganizavimo sujungiant arba prijungiant.

poreikį), nenaudojamas patalpas pritaikyti kitoms socialinėms veikloms, kurios galėtų būti integruotos su bendrojo ugdymo programomis¹⁷;

- mokinių pavėžėjimo sistemos tobulinimas, ypatingą dėmesį skiriant nuo rajono centro ir nuo pagrindinių kelių nutolusių gyvenviečių gyventojų padėties gerinimui ir transporto priemonių parko pajėgumų palaikymui didinimui (pvz., įsigyjant didesnius mokyklinius autobusus);
- esamos profesinio mokymo įstaigos išlaikymas, numatant galimybę veiklos vystymui esamose teritorinėse ribose;
- esamų veikiančių neformalaus švietimo įstaigų išlaikymas, neplanuojant veikiančių įstaigų uždarymo, pertvarkymo kitoms paskirtims, arba prijungimo prie kitų švietimo arba kitos srities subjektų, ateityje padidėjus paklausai jų neformalaus ugdymo paslaugoms, numatant galimybę tokio ugdymo infrastruktūros teritorinei plėtrai esamų įstaigų bazėje, tam pagal galimybę ir poreikius rezervuojant patalpas (teritorijas);
- buvusio karinio miestelio (Žemaitijos nacionaliniame parke) infrastruktūros dalies pritaikymas neformaliai ugdymui, formuojant prielaidas gamtos mokyklos veiklų vykdymui;
- švietimo infrastruktūros įveiklinimas įvairiapusiškam naudojimui, nesant pakankamam pakrovimui, pvz., daugiafunkciams centrams ir pan. įstaigoms, kurių veikla orientuota į neformalų švietimą, kūno kultūros ir sporto plėtojimą, kultūros puoselėjimą, suaugusiųjų švietimą, nuotolinį mokymą, profesinį konsultavimą ir mokymus, karjeros planavimą ir pan. veiklas, kurios būtų vykdomos bendradarbiaujant su švietimo įstaigomis bei kitais vietos ir valstybinio lygmens viešaisiais ir privačiais subjektais (tokiu būdu išsaugant švietimo infrastruktūros teritorinį vientisumą ir visuomeninę paskirtį).

3. Kultūros ir sporto infrastruktūros vystymo sprendiniai:

- esamo viešųjų kultūros įstaigų tinklo išlaikymas, nenumatant jų plėtrai sklypų ir pastatų, tačiau (esant poreikiui) numatant pertvarkymą į platesnio profilio pažintines-pramogines institucijas, reikalingą plėtrą vykdant esamų sklypų ribose, vykdant rekonstrukcijos ir kt. darbus, nereikalaujančius naujų teritorijų įsisavinimo;
- prielaidų naujų nedidelių privačių ir bendruomeninių kultūrinės ir meninės veiklos traukos objektų steigimui suformavimas teritorijose, kurios patenka į plėtojamą gyvenamąsias teritorijas, ir kuriose tokių objektų suformavimas tenkintų teritorijų naudojimo reikalavimus (jei toks vystymas neprieštarauja numatytiems žemės naudojimo reglamentams ir atitinka veiklos vykdymo reikalavimus);
- teritorijų stambaus masto aktyvaus poilsio ir pramogų objektų bei sporto objektų (pvz., futbolo maniežo) įsteigimui numatymas, rezervavimas ir paruošimas;
- gyvenamosiose teritorijose esančios sporto infrastruktūros išlaikymas ir vystymas bei modernizavimas;
- prielaidų naujų nedidelių aktyvaus laisvalaikio ir fizinio aktyvumo objektų steigimui suformavimas teritorijose, kurios patenka į gyvenamųjų teritorijų ribas ir kuriose tokių objektų suformavimas tenkintų teritorijų naudojimo reikalavimus (jei toks vystymas neprieštarauja numatytiems žemės naudojimo reglamentams ir atitinka veiklos vykdymo reikalavimus);

¹⁷ Neformaliai vaikų švietimui, suaugusiųjų švietimui, socialinei ir kultūrinei veiklai (esant poreikiui numatyti daugiafunkcinių centrų pastarosiose patalpose steigimą).

- sporto infrastruktūros vystymas bei plėtra, prioritetą teikiant esamų sporto bazių plėtrai (pvz., irklavimo bazės rekonstravimui ir vystymui) ir daugiafunkčių sporto ir fizinio aktyvumo objektų (pvz., modulinį sporto salių) įkūrimui;
4. Socialinės infrastruktūros vystymo sprendiniai vykdomi remiantis šiais principais:
- esamo stacionarias ir nestacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų tinklo išlaikymas, įstaigų nelikviduojant ir nereorganizuojant;
 - socialinės priežiūros paslaugų infrastruktūros plėtrą pagal poreikį vykdyti esamose įstaigų teritorijose, t. y. esamose socialinių įstaigų teritorijose išplečiant infrastruktūrą (statant priestatus, rekonstruojant esamus statinius ir pan.);
 - trūkstančių nestacionarių socialinių paslaugų plėtra (nesant galimybei jos vykdyti esamoje materialinėje bazėje) vykdoma remiantis bendruomeniškumo, nestacionarumo, globos šeimose ir šeimynose platformomis, ir sąveikaujant su NVO, o plėtra, reikalaujanti naujų infrastruktūrinių pajėgumų (grupinio gyvenimo namų paslaugos vystymas, paslaugų centro vaikams, turintiems raidos sutrikimų), vykdytina numatant tam tinkamas patalpas arba sklypus tokiu būdu suformuojant visapusišką socialinių paslaugų kompleksą rajono savivaldybėje.
5. Sveikatos infrastruktūros vystymo sprendiniai:
- Esamo pirminio ir antrinio lygmens sveikatos priežiūros viešųjų įstaigų tinklo išlaikymas (atsižvelgiant į Valstybės vykdomos sveikatos apsaugos politikos kryptis), nenumatant papildomų teritorinių poreikių jų plėtrai, didesnę dėmesį skiriant ambulatorinių paslaugų teikimui;
 - Esamų viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų plėtos vykdymas grindžiamas vystymusi esamose teritorinėse ribose, visus aktualius sveikatos priežiūros paslaugų teikimo pokyčius (ambulatorinių paslaugų absoliutaus ir santykinio svorio didinimą; slaugos, ilgalaikio gydymo, paliatyviosios pagalbos ir geriatrijos, dienos stacionaro, dienos chirurgijos, stebėjimo paslaugų plėtrą) numatant esamos sveikatos priežiūros infrastruktūros ribose, vykdant rekonstrukcijos ir kt. darbus, nereikalaujančius naujų teritorijų įsisavinimo

4.4. EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO SPRENDINIAI

1. Plungės rajono savivaldybė pasižymi santykinai dideliu ekonominės plėtos potencialu, ekonominio Plungės rajono savivaldybės vystymosi pagrindas yra tikslinė, nuosekli ir koncentruota plėtra remiantis sudarytomis prielaidomis, įskaitant teritorines. Perspektyviniu sprendinių laikotarpiu privalu išlaikyti pakankamas teritorines ir infrastruktūrines prielaidas kompleksinei ekonominei plėtrai (aktualių paslaugų, pramonės, į turistus orientuotų veiklų) ir sudaryti sąlygas naujų ekonominių veiklų, verslų ir verslo subjektų steigimuisi ir esamų subjektų plėtrai. Esminis tikslas yra plėsti verslo vystymo galimybes formuojant pasiūlą sklypų ir infrastruktūros, kuri galėtų būti patraukli ir aktuali investicijoms ir skatintų ekonominį augimą, todėl sprendinių laikotarpiu numatoma ekonominės aplinkos plėtra grindžiama šiais aspektais:

- prielaidų investicijoms formavimas turi lemti darnų pramonės ir verslo teritorijų vystymą ir išsidėstymą Plungės rajono savivaldybės teritorijoje, pagal galimybę decentralizuojant potencialias ekonominio aktyvumo teritorijas Plungės rajono savivaldybėje (numatant, kad mažesnėse gyvenvietėse¹⁸ galės steigti ir veiklą vykdyti ūkio subjektai, kurių veikla (dalis veiklos) nereikalauja tiesioginės geografinės prieigos prie didelio vartotojų/klientų srauto);

¹⁸ Formuojant patrauklią Savivaldybės valdomų viešųjų pastatų pasiūlą verslo subjektams

- vystyti Plungės pramonės parką ir užtikrinti Plungės miesto pramonės teritorijų infrastruktūros atitiktį investuotojų poreikiams, užtikrinant pramonės koncentraciją ir vystymąsi Plungės miesto, kaip pramoninio Plungės rajono savivaldybės centro, teritorijoje;
- likusias gamybinės ir sandėliavimo teritorijas, esančias Plungės rajono savivaldybės teritorijoje, kuriose šiandien nevykdoma jokia gamybinė, sandėliavimo, arba kita veikla, bei mažesnėse Plungės rajono savivaldybės gyvenvietėse esančias buvusių dirbtuvių arba fermų teritorijas perspektyviam laikotarpiui pagal poreikį rezervuoti¹⁹ pramoninei, sandėliavimo arba kitai (pvz., logistikos) veiklai užtikrinant inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo infrastruktūros palaikymą;
- pramoninė veikla Plungės rajono savivaldybės teritorijoje plėtojama, atsižvelgiant į konkrečios veiklos specifiką (mastą ir taršumą), prioritetą teikiant veiklai, orientuotai į poreikių tenkinimą, išnaudojant esamus teritorinius rezervus (pagal poreikį formuojant atitinkamas inžinerines sąlygas) ir prioritetą teikiant netaršiai pramonei;
- parengti preliminarų parengtinių žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų sąrašą, kuris būtų teikiamas suinteresuotoms potencialiems investuotojams;
- pagrindinius logistikos sistemos modernizavimo objektus numatyti plėtojamų ir rezervuojamų pramoninių teritorijų kontekste šalia šių teritorijų arba jų ribose, nenumatant konkrečių objektų charakteristikų ir konkrečius sprendinius formuojant esant investuotojams arba konkrečioms numatytiems objektams;
- komercinės paskirties teritorijų pasiūla Plungės rajono savivaldybėje formuojama specifinėse ir mišraus naudojimo teritorijose, įvertinant tai, kad viešosios iniciatyvos galimybės įtakoti šią sritį yra minimalios dėl privataus sektoriaus prerogatyvos;
- kadangi komercinės įmonės, nežiūrint tam tikrų jų koncentracijos zonų, neformuoja išskirtinių funkcinų rajonų, derinti mažmeninės prekybos ir paslaugų tinklo plėtrą prie urbanistinės plėtros numatant perspektyvines prekybos ir paslaugų objektų teritorijas mišraus naudojimo gyvenamosiose zonose ir (kaip lydinčią infrastruktūrą) rekreacinio vystymo funkcinėse vietovėse;
- Parengti Plungės rajono savivaldybės žemės ūkio subjektų produktų realizavimo Plungės rajono savivaldybės teritorijoje galimybių studiją, įvertinsiančią infrastruktūrinės prielaidas trumpųjų grandinių funkcionavimui;
- atsižvelgiant į rekreacinį Plungės rajono savivaldybės potencialą, vienas svarbiausių ekonominio vystymosi prioritetų yra turizmo ekonominių veiklų vystymas, rekreacinės traukos objektuose ir teritorijose bei šalia jų numatyti atitinkamų paslaugų ir aptarnavimo punktus (apgyvendinimo, maitinimo, papildomų paslaugų, inventoriaus ir įrangos nuomos, ekskursijų organizavimo ir kitos paslaugos), prioritetą teikiant tokių objektų steigimui rekreacinio vystymo teritorijose Plungės mieste ir perspektyvinėje Platelių kurortinėje teritorijoje;
- atsižvelgiant į tai, kad konkretūs turizmo objektų vystymo sprendiniai priklauso nuo daugelio faktorių, kuriuos privalu valdyti, pvz., privataus sektoriaus įsitraukimo, parengti kompleksinę turistinių objektų suformavimo programą, leisančią kryptingai veikti formuojant prioritetinių objektų (pvz., aktyvaus poilsio ir pramogų parko bei kitų aktyvaus laisvalaikio objektų, „workation“ gyvenviečių ir „darbostogų“ centrų bei kt. panašių objektų) infrastruktūrą, programoje numatant konkrečius investicijų priraukimo veiksmus ir infrastruktūros formavimo etapus bei tarpinius rezultatus;

¹⁹ Nesant numatytiems (patvirtintiems) arba numatomiems (svarstomiems) šių teritorijų panaudojimo veiksams, t.y. nesant oficialiai įtvirtintai paklausai konkrečioms teritorijoms.

- 1) vystant žemės ūkio sektorių orientuotis į ūkių specializavimąsi ir klasterinę sąveiką su maitinimo įstaigomis, apgyvendinimo įstaigomis, smulkiais maisto pramonės subjektais ir kt. (skatinant trumpųjų maisto grandinių formavimąsi ir vystymąsi), pagal poreikį skatinant nestambių ekologinių tausojamojo ūkininkavimo ūkių kūrimąsi (daržininkystės, sodininkystės, uogininkystės, bitininkystės) ir formuojant reikalingas produkcijos realizavimo teritorines ir infrastruktūrines sąlygas (pvz., esant poreikiui, kaimo gyvenamosiose vietovėse, kuriose vyrauja pirminio sektoriaus ekonominė veikla ir gyventojai aktyviai veikia žemės ūkio srityje, numatyti teritorijas šios veiklos aptarnavimo subjektams (žemės ūkio produktų sandėliavimo, džiovavimo, šaldymo bei žemės ūkio produktų supirkimo ar pirminio produktų apdorojimo) steigti).

4.5. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI

Socialinės ir ekonominės plėtros įgyvendinimo prioritetai ir priemonės:

- Gyvenamojo fondo plėtra vykdoma intensyviu būdu išnaudojant esamus rezervas (tiek esančias teritorijas, tiek pastatus), koncentruojantis į urbanizuotas teritorijas ir jų aplinkines teritorijas, koncentruojantis į skirtingų socialinių grupių poreikius, paklausą jaunų specialistų pritraukimui į Plungės rajono savivaldybę ir Savivaldybės gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimą.
- Esama švietimo ir ugdymo infrastruktūra vystoma kryptingai įveiklinant esamus pajėgumus įvairiapusiškam naudojimui, orientuotam į neformalų švietimą, kūno kultūros ir sporto plėtojimą, kultūros puoselėjimą, suaugusiųjų švietimą, nuotolinį mokymą, profesinį konsultavimą ir mokymus, karjeros planavimą ir pan. veiklas, kurios būtų vykdomos bendradarbiaujant su švietimo įstaigomis bei kitais vietos ir valstybinio lygmens viešaisiais ir privačiais subjektais (išsaugant infrastruktūros vientisumą ir visuomeninę paskirtį), tam parengiant infrastruktūros įveiklinimo galimybių studiją ir programą.
- Vystant neformaliojo gamtamokslio ugdymo galimybes parengti buvusio karinio miestelio infrastruktūros pritaikymo neformaliai ugdymui investicijų projektą ir įgyvendinti jo sprendinius, pritraukiant ES SF, arba Valstybės biudžeto finansavimą.
- Aktyvaus poilsio, pramogų ir sporto teritorijų ir objektų plėtra vykdoma programiniu pagrindu, parengiant atitinkamą dokumentą (planą arba programą), kurioje turi būti nurodyti nauji įsteigiami objektai (pvz., futbolo maniežas), vystytini esami objektai (pvz., irklavimo bazė), jiems rezervuojamos teritorijos, numatomi atlikti darbai ir preliminarūs terminai.
- Trūkstančių socialinių paslaugų infrastruktūros (grupinio gyvenimo namų paslaugos vystymas, paslaugų centro vaikams, turintiems raišos sutrikimų) vystymui numatyti reikalingas teritorijas (sklypus) arba pastatus (patalpas).
- Siekiant suformuoti prielaidas investicijų pritraukimui, parengti žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų, aktualių galimiems investuotojams, sąrašą, numatant susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendinius;
- Gamybinių ir sandėliavimo teritorijų plėtra koncentruojama Plungės mieste (vystant Plungės pramonės parką), paraleliai rezervuojant perspektyviam pramonės ir sandėliavimo bei logistikos veiklos vystymui aktualias teritorijas mažesnėse Plungės rajono savivaldybės gyvenvietėse, sudarant tokių rezervuojamų teritorijų sąrašą ir užtikrinant inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo infrastruktūros palaikymą šiose teritorijose;
- Turizmo ir poilsio paslaugų objektai ir infrastruktūra vystomi remiantis Plungės rajono savivaldybės potencialu, sukoncentruotu Plungės mieste ir perspektyvinėje Platelių kurortinėje

teritorijoje, parengiant ir vadovaujantis kompleksinę turistinių objektų suformavimo ir vystymo programą, numatančią prioritetinius objektus (aktyvaus poilsio ir pramogų parką, „darbostogų“ centrus bei kt.), jiems numatomas teritorijas, investicijų priraukimo veiksmus ir infrastruktūros formavimo etapus bei tarpinius rezultatus.

- Žemės ūkio sektoriaus vystymosi palaikymas grindžiamas orientacija į specializavimąsi skatinant ekologinių tausojamojo ūkininkavimo ūkių (daržininkystės, sodininkystės, uogininkystės, bitininkystės) kūrimąsi ir vystymąsi, klasterinės sveikos skatinimą (skatinant trumpųjų maisto grandinių formavimąsi ir vystymąsi) ir palaikant reikalingų produkcijos realizavimo teritorinių ir infrastruktūrinių sąlygų (sandėliavimo, džiovavimo, šaldymo bei žemės ūkio produktų supirkimo ar pirminio produktų apdorojimo) sudarymą, tam parengiant žemės ūkio tikslinio vystymo programą.

5. SUSISIEKIMO SISTEMA

5.1. SUSISIEKIMO SISTEMOS PLĖTOJIMO PRIELAIDOS

Plungės rajono susisiekimo sistema formuojama atsižvelgiant į urbanistines vystymo kryptis, demografinius ir ekonominius rodiklius, šalies susisiekimo sistemos strateginius tikslus bei darnaus judumo principus.

Nepaisant neigiamo ir tendencingai mažėjančio gyventojų skaičius, automobilizacijos lygis ir lengvųjų automobilių skaičius rajone nuolat auga. Augantis automobilizacijos lygis sąlygoja didėjančią transporto priemonių naudojimo intensyvumą ir mažėjančią keleivių pervežimą viešuoju transportu.

Atsižvelgiant į statistinius duomenis tikėtina, kad automobilizacijos lygio augimo tendencijos išliks ir ateityje. Vertinant 2014-2021 m. faktinius automobilizacijos lygio augimo tempus, prognozuojama, kad 2030 m. automobilizacijos lygis rajone gali siekti apie 600-620 automobilių/1000-iui gyventojų.

1. Plungės rajonui, šalies bendrasis planas nustatė šias vystymo kryptis/strategijas:
 - didinti IX B geležinkelio koridoriaus pralaidumą. Pralaidumas yra ribojamas vienkelio tarpstotyje Plungė–Šateikiai. Iki 2030 m. rekonstruoti šiuos ruožus įrengiant antruosius kelius;
 - didinti alternatyvių degalų ir elektros energijos naudojimą transporto sektoriuje. Siekti, kad 2030 m. atsinaujinančių energijos išteklių dalis, palyginti su bendruoju energijos suvartojimu transporto sektoriuje sudarytų ne mažiau kaip 15 procentų;
 - užtikrinti viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų įrengimą. Prioritetą teikiant sankryžų zonose esamiems eismo aptarnavimo įrenginiams;
 - plėtoti bevariklio transporto infrastruktūrą urbanizuotose teritorijose ir jų periferijose;
 - urbanizuotose teritorijose skatinti vaikščiojimą ir bevariklio transporto bei kitų mikromobilumo priemonių pasirinkimą, taip pat vystyti šiems judėjimo būdams pritaikytą kokybišką infrastruktūrą mažinant priklausomybę nuo privačių automobilių;
 - teikti prioritetą ekologiškam ir saugiam viešajam transportui, didinti viešojo transporto konkurencingumą privataus transporto kelionės trukmės atžvilgiu.
2. Lietuvos susisiekimo plėtros iki 2050 m. strategijoje numatoma:
 - atnaujinti viešojo transporto parkus;
 - skatinti alternatyviais degalais varomų transporto priemonių naudojimą ir įgyvendinti Baltojoje knygoje bei 2021–2030 m. Nacionaliniame pažangos plane numatytus rodiklius, t.y. iki 2030 metų per pusę sumažinti įprastiniu kuru varomų transporto priemonių skaičių, o iki 2050 metų atsisakyti jų visiškai;
 - skatinti bemotorio transporto naudojimą;
 - skatinti daugiarūšį prekių vežimą, perkelti krovinių vežimą į mažiau taršias transporto rūšis. Įgyvendinant šį tikslą siekiama, kad iki 2030 m. 30 proc. daugiau kaip 300 km keliais vežamų krovinių turėtų būti gabenama kitų rūšių transportu – geležinkelių arba vandens transportu, o iki 2050 m. šis skaičius turėtų viršyti 50 proc. Siektina, kad 2050 metais krovinių pervežimo sistemoje dominuotų elektrifikuoti geležinkeliai bei autonominiai sunkvežimiai;
 - miestų infrastruktūrą pritaikyti bemotorių transporto priemonių vairuotojų poreikiams, o naują infrastruktūrą vystyti pirmiausiai atsižvelgiant į netaišaus transporto naudojimo galimybes.

3. Plungės rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane (2021-2030 metams) numatoma:
 - įdiegti išmaniąsias eismo saugumo sistemas. Užtikrinti eismo saugumą;
 - vykdyti skatinimo naudotis draugiškomis aplinkai transporto priemonėmis programas;
 - atnaujinti ir plėsti dviračių ir pėsčiųjų takus;
 - didinti viešojo transporto draugiškumą aplinkai, patogumą ir patrauklumą gyventojams;
 - plėsti elektromobilių stotelių tinklą;
 - modernizuoti/rekonstruoti kelių ir gatvių tinklą.

4. Apibendrinant strateginių dokumentų siūlymus bei esamos situacijos išvadas, išskiriamos šios svarbiausios miesto susisiekimo sistemos vystymo kryptys:
 - susisiekimo sistemą vystyti darnaus judumo linkme;
 - modernizuoti/rekonstruoti esamų kelių ir gatvių dangas, keičiant žvyruotas dangas asfaltuotomis;
 - skatinti alternatyviais degalais varomų transporto priemonių naudojimą, plėsti elektromobilių įkrovos stotelių tinklą;
 - plėsti bemotorio transporto infrastruktūrą. Sujungti esamas ir planuojamas dviračių/pėsčiųjų trasas į vieningą bevariklio transporto sistemą;
 - užtikrinti eismo saugumą;
 - sistemingai vykdyti viešojo transporto priemonių ir infrastruktūros atnaujinimą. Skatinti viešojo transporto naudojimą.

5.2. AUTOMOBILIŲ KELIAI IR GATVĖS

1. Plungės rajone yra 39 valstybinės reikšmės keliai, iš kurių 1 magistralinis, 3 krašto ir 35 rajoniniai keliai. Bendras valstybinės reikšmės kelių ilgis – 377 km. Europinio tinklo magistralė E272/A11 „Šiauliai-Palanga“ nutiesta per rajono centrą iš rytų į vakarus ir praeina šalia rajono centro – Plungės miesto. Magistrale pasiekiami kitų savivaldybių centrai: Šiauliai, Kuršėnai, Telšiai, Kretinga, Palanga. Krašto keliai jungia Plungės rajoną su Mažeikiais, Seda, Rietavu, Taurage (krašto kelias Nr. 164), Klaipėda, Gargždais (krašto kelias Nr. 166), Skuodu (krašto kelias Nr. 169). Plungės rajono administracinis ir geografinis centras praktiškai sutampa, todėl susisiekimas su Plungės miestu yra panašus visose seniūnijose. Krašto keliais bei nuo jų išsišakojančiais rajoniniais keliais yra pasiekiami visi Plungės rajono savivaldybės seniūnijų centrai (Plungės m., Alsėdžių mstl., Platelių mstl., Babrungo k., Grumblių k., Kulių k., Stalgėnų k., Šateikių k., Varkalių k., Žemaičių Kalvarijos k., Žlibinų k.). Valstybinės reikšmės kelių tinklas yra pakankamai tankus ir gerai išvystytas, todėl jų plėtra nenumatoma.

2. Vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie trečdalis rajone esančių valstybinės reikšmės kelių turi žvyro dangą. Tokią situaciją nulėmė nedidelis eismo intensyvumas rajoniniuose keliuose. Perspektyvoje siekiant efektyviai integruoti rajoninių kelių tinklą į krašto ir magistralinių kelių tinklą, tokiu būdu realizuojant vidaus ir išorės susisiekimo tikslus, būtinas rajoninių kelių dangos gerinimas. Lietuvos automobilių kelių direkcijos duomenimis iki 2024 metų numatoma išasfaltuoti rajoninės reikšmės kelius/ruožus:

- 4606 Telšiai–Lieplaukė–Plungė (8,526-21,092 km) / VMPEI 174 aut/parą;
- 3217 Gintališkė–Medsėdžiai (2,671-4,800 km) / VMPEI 120 aut/parą;

- 3211 Mardosai–Karklėnai–Šiemuliai 3,852-8,339 km) / VMPEI 452 aut/paraž;
- 4603 Telšiai–Alsėdžiai–Barstyčiai–Skuodas (16,266-22,046 km) / VMPEI 225 aut/paraž;
- 3207 Staneliai–Vilkaičiai (4,850-12,609 km) / VMPEI 642 aut/paraž;
- 3215 Vieštovėnai–Juodeikiai–Mižuikiai (3,450-11,769 km) / VMPEI 67 aut/paraž;
- 3205 Plungė–Žlibinai–Žarėnai (9,633-16,960 km) / VMPEI 901 aut/paraž;
- 3226 Stalgėnai–Luknėnai 0,550-3,150 km) / VMPEI 77 aut/paraž;
- 3219 Truikiai–Babrunėnai (0,000-8,029 km) / VMPEI 171 aut/paraž;
- 3208 Rietavas–Lioliai–Mažiejai Mostaičiai (11,662-13,588 km;15,290-17,697 km) / VMPEI 90 aut/paraž;
- 3213 Kuliai–Šiemuliai–Gaudučiai (5,062-10,548 km) / VMPEI 295 aut/paraž;
- 4614 Žarėnai–Lieplaukė–Alsėdžiai (3,822-13,435 km) / VMPEI 70 aut/paraž;
- 4618 Gailiškiiai–Gedrimai–Žemaičių Kalvarija (6,274-9,629 km) / VMPEI 107 aut/paraž;
- 3232 Privažiuojamasis kelias prie Kėkštų nuo kelio Šiauliai–Palanga (0,000-1,120 km) / VMPEI 100 aut/paraž;
- 3234 Alsėdžiai–Dišliai (1,520-2,691 km) / VMPEI 130 aut/paraž;
- 3236 Burbaičiai–Sėleniai (0,000-3,246 km) / VMPEI 77 aut/paraž;
- 3214 Šiemuliai–Reiskiai (0,000-5,650 km) / VMPEI 46 aut/paraž;

Prioritetas žvyruotų kelių asfaltavimui skiriamas keliams, kuriuose eismo intensyvumas yra didžiausias.

1. Plungės rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ilgis 2021 metų pabaigoje siekė apie 1425 km., tai sudaro apie 80 proc. viso rajono kelių tinklo. Keliai su danga sudaro apie 68 proc. visų vietinės reikšmės kelių, iš jų apie 89 proc. turi žvyro dangą. Bendrojo kelių struktūroje keliai be dangos (grunto keliai) sudaro apie 32 proc. Vietinių kelių būklė yra prasta (žemi techniniai parametrai, kurie daugeliu atveju neatitinka techninių reikalavimų). Dalis vietinių kelių neturi dangos, kas apsunkina susisiekimo galimybes lietaus ar polaidžio metu. Siekiant integruoti vietinės reikšmės kelius į valstybinių kelių tinklą bei užtikrinti saugias eismo sąlygas tarp gyvenamųjų vietovių, būtina gerinti vietinės reikšmės kelių būklę. Prioritetas vietinės reikšmės kelių plėtrai ar rekonstrukcijai, skiriamas keliams esantiems urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose. Taip pat keliams, kurie jungia gyvenamąsias teritorijas ir seniūnijų centrus.

5.2.1. lentelė. Plungės rajono vietinės reikšmės kelių tinklo dangų rodikliai, 2021 m.

Seniūnijos pav.	Kelio danga, m					Bendras ilgis
	Asfaltbetonis	Žvyras	Gruntas	Trinkelės	Akmuo	
Alsėdžių sen.	2599 (3,2%)	61548 (74,8%)	18183 (22,1%)	0 (0%)	0 (0%)	82330
Babruno sen.	7058 (5,6%)	97214 (77,4%)	21107 (16,8%)	0 (0%)	280 (0,2%)	125659
Kulių sen.	6202 (5,4%)	75907 (66,5%)	31975 (28,0%)	0 (0%)	0 (0%)	114084
Nausodžio sen.	21341 (12,6%)	117124 (69,2%)	30784 (18,2%)	0 (0%)	0 (0%)	169249
Paukštakių sen.	4254 (3,4%)	81466 (64,4%)	40830 (32,3%)	0 (0%)	0 (0%)	126550
Platelių sen.	18366 (10,9%)	77862 (46,3%)	71918 (42,8%)	0 (0%)	0 (0%)	168146

Stalgėnų sen.	3959 (4,5%)	51876 (59,1%)	31938 (36,4%)	0 (0%)	0 (0%)	87773
Šateikių sen.	13312 (8,5%)	103795 (65,9%)	40067 (25,4%)	300 (0,2%)	0 (0%)	157474
Žemaičių Kalvarijos sen.	11100 (5,4%)	129766 (62,6%)	66054 (31,9%)	444 (0,2%)	0 (0%)	207364
Žlibinų sen.	9224 (4,9%)	75462 (40,4%)	102179 (54,7%)	0 (0%)	0 (0%)	186865
Viso, m:	97415	872020	455035	744	280	1425494
Viso, proc.:	6,8%	61,2%	31,9%	0,1%	0,02%	

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių (gatvių) sąrašas

2009 metais Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtinta Vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema, kuri nevisiškai atsitinka šių dienų aktualijas. Perspektyvoje tikslinga atnaujinti vietinės reikšmės kelių planą arba parengti galimybių studiją, kurioje būtų atnaujinta informacija apie vietinės reikšmės kelius, jų būklę, techninius parametrus, remonto poreikį, apsaugos zonas bei sukurta vietinės reikšmės kelių duomenų bazė leisianti kryptingai vykdyti kelių plėtrą bei dangos atnaujinimą.

2. Siekiant užtikrinti eismo saugumą, tenkinti krovinių ir keleivių vežimo poreikius, mažinti kelionių gaisrų bei išlaidas, neigiamą poveikį aplinkai, siūloma kompleksiskai atnaujinti ir gerinti gyvenamųjų vietovių gatves, t. y. renovuoti, rekonstruoti gatvių dangas, įrengti apšvietimą, šaligatvius, dviračių-pėsčiųjų takus, susisiekimo infrastruktūrą pritaikyti neįgaliesiems.

Plungės miesto, Platelių miestelio, Kulių miestelio susisiekimo infrastruktūra vystoma vadovaujantis vietovės lygmens bendraisiais planais.

5. Pagrindinės kelių/gatvių vystymo kryptys:

- modernizuoti/rekonstruoti esamų kelių ir gatvių dangas, keičiant žvyruotas dangas asfaltuotomis;
- inventorizuoti vietinės reikšmės kelius, atnaujinant vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą arba parengti studiją, kurioje būtų pateikta sisteminga informacija apie kelių būklę, remonto ir investicijų poreikį, darbų atlikimo etapus/prioritetus. Prioritetas vietinės reikšmės kelių plėtrai ar rekonstrukcijai, skiriamas keliams esantiems urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose. Taip pat keliams, kurie jungia gyvenamąsias teritorijas ir seniūnijų centrus;
- susisiekimo tinklo modernizavimo eiliškumas turi būti sietinas su atskirų teritorijų užstatymo prioritetais;
- užtikrinti, kad esama/rekonstruojama susisiekimo infrastruktūra atitiktų minimalius techninių reglamentų reikalavimus.

5.3. VIEŠASIS TRANSPORTAS

1. Plungės rajone, vietinio susisiekimo maršrutus aptarnauja UAB „Plungės autobusų parkas“, bei 3 privatūs vežėjai: UAB „Keliavežys“, UAB „Mivada“, UAB „Translama“. UAB „Plungės autobusų parkas“ neturi pakankamai pajėgumų aptarnauti visus maršrutus, todėl yra sudaromos transporto priemonių ir

vairuotojų nuomos sutartys su privačiomis įmonėmis. Privatūs vežėjai daugiausiai aptarnauja priemiestinius maršrutus. Keturių vežėjų buvimas vienoje rinkoje sudaro sąlygas konkurencijai, o tai yra naudinga viešuoju transportu besinaudojančiai visuomenei, tačiau tuo pačiu apsunkina viešojo transporto sistemos vystymui reikalingų sprendimų priėmimą.

2. Plungės autobusų parkas aptarnauja 22 maršrutus: 6 miesto ir 16 priemiestinių. Dalis priemiestinių autobusų tvarkaraščių yra pritaikyti moksleivių vežimui į mokyklas, todėl moksleivių atostogų metų maršrutų tvarkaraščiai yra keičiami ir pritaikomi prie pasikeitusio keleivių srauto. Plungės autobusų parkas eksploatuoja 27 autobusus, kurių vidutinis amžius apie 15 metų. Nuo 2021 m. gruodžio 17 d. autobusuose įdiegtas belaidis interneto ryšis.

Plungės rajono savivaldybės administracija 2020 m. lapkričio 18 d. priėmė sprendimą nemokamai vežti keleivius miesto ir priemiestiniais maršrutais.

3. Lietuvos vidutinių ir mažesnių miestų viešojo transporto situacija rodo sistemingą keleivių skaičiaus mažėjimą, nepriklausomai ar viešojo transporto paslaugos mokamas ar ne. Lietuvos statistikos departamento duomenis, Plungės rajono savivaldybėje vidutiniškai vienas gyventojas per metus atlieka iki 5 kelionių autobusu. Žemi viešojo transporto rodikliai rodo, kad gyventojai gerokai dažniau naudoja lengvąjį automobilį arba renkasi alternatyvius keliavimo būdus. Tikėtina, jog ši tendencija išliks ir ateityje.

4. Žemą viešojo transporto populiarumą patvirtina ir Plungės miesto darnaus judumo plano rengimo metu atlikta gyventojų apklausa, iš kurios matyti, kad apie 68 proc. apklaustųjų niekada nesinaudojo viešojo transporto paslaugomis.

5.3.1. lentelė. Keleivių pervežimai viešuoju transportu, tūkst.

	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Iš viso pagal reiso tipą	518,2	469,3	469,9	318,4	232,3
Reguliarus reisas	422,9	372,9	374,4	240,0	159,8
Tolimojo susisiekimo maršrutas	32,6	23,9	11,9	6,36	-
Vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutas	158,4	121,8	141,2	68,1	54,9
Vietinio (miesto) susisiekimo maršrutas	231,8	227,1	221,3	165,2	105,0
Specialusis reisas	24,8	23,8	24,4	32,2	27,0
Užsakomasis reisas	70,6	72,6	71,1	46,2	45,4

Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Aukštas automobilizacijos lygis, didesnis kelionių lengvaisiais automobiliais greitis ir patogumas yra pagrindiniai faktoriai dėl kurių kelionės lengvaisiais automobiliais vis dar yra populiariausias keliavimo būdas. Dėl sąlyginiai mažų atstumų iki traukos vietų, mažėjančio gyventojų skaičiaus, tikėtis aukšto viešojo transporto populiarumo rajone yra nerealu. Todėl strateginė visuomeninio transporto plėtros kryptis, pirmiausiai turėtų būti nukreipta į esamų pervežimo apimčių išlaikymą bei socialinių paslaugų teikimą, riboto mobilumo gyventojams.

4. Pagrindinės viešojo transporto vystymo kryptys:

- išlaikyti esamas keleivių pervežimo apimtis;

- sistemingai vykdyti viešojo transporto priemonių atnaujinimą, įsigyjant mažos ar vidutinės talpos autobusus, kurie būtų pritaikyti žmonėms su judėjimo apribojimais (neįgalieji, senyvo amžiaus gyventojai ir pan.);
- modernizuoti viešojo transporto stotelių infrastruktūrą;
- viešojo transporto maršrutus pritaikymas prie realių gyventojų poreikių, tam tikslinga atlikti viešojo transporto stotelių ir maršrutų plėtros/optimizavimo galimybių studiją bei nuolat vykdyti monitoringą.

5.4. GELEŽINKELIŲ INFRASTRUKTŪRA

1. Plungės rajoną kerta Europos transporto IX geležinkelių koridoriaus atšaka IX B – linija nuo valstybės sienos su Lenkija per Vilnių, Kaišiadoris, Šiaulius, Telšius į Klaipėdą, kurio bendras ilgis 412,4 km (Plungės rajone, įskaitant geležinkelio išsišakojimus ties šios vėžės aptarnavimo punktais Plungės mieste – 50,1 km).

2. Plungės rajoną kerta traukiniai vykstantys maršrutu Klaipėda – Radviliškis – Klaipėda, bei Vilnius – Klaipėda – Vilnius. Didžiausi Lietuvos miestai, kuriuos traukiniu galima pasiekti iš Plungės yra Vilnius, Klaipėda ir Šiauliai. Rajone traukiniai stoja 3 stotyse: Šateikių, Plungės miesto ir Tarvainių. Plungės mieste, autobusų ir geležinkelio stotys yra išsidėsčiusios šalia.

3. Šalies bendrajame plane yra numatyta didinti IX B geležinkelio koridoriaus pralaidumą vienkelio, tarpstotyje Plungė–Šateikiai. Iki 2030 m. rekonstruoti šį ruožą įrengiant antruosius kelius. Taip pat šalies bendrajame plane numatoma modernizuoti plačiosios vėžės vieno kelio geležinkelį.

4. Pagrindinės geležinkelio infrastruktūros vystymo kryptys:
- modernizuoti plačiosios vėžės vieno kelio geležinkelį;
 - didinti IX B geležinkelio koridoriaus pralaidumą tarpstotyje Plungė–Šateikiai;
 - skatinti gyventojus naudotis alternatyviais keliavimo būdais.

5.5. PĖSČIŪJŲ IR DVIRAČIŲ INFRASTRUKTŪRA

1. Plungės rajone esami pėsčiųjų ir dviračių takai yra įrengti epizodiškai ir nesukuria rišlios bemotorio transporto susisiekimo sistemos. Plungės miesto ir jo prieigų transporto srautų ir infrastruktūros specialiajame plane buvo numatyta suformuoti dviračių takų pagrindinį tinklą, kuris galėtų užtikrinti bazinius susisiekimo poreikius ir sudarytų pagrindą smulkesnių lokalių dviračių trasų plėtojimui. Šis tinklas turėjo būti suformuotas iš 31,6 km dviračių trasų, tačiau iš esmės dėl lėšų trūkumo nebuvo plėtojamas.

2. Vadovaujantis Plungės miesto darnaus judumo plane atlikta modalinio kelionių pasiskirstymo analize matyti, kad keliones dviračiais renkasi tik apie 2,5 proc. gyventojų. Gana žemą šios transporto rūšies naudojimą įtakoja aukštas automobilizacijos lygis bei bemotorio transporto infrastruktūros stoka. Kad gyventojai važinėti dviračiais turi būti įgyvendintas teritorijų planavimo dokumentuose numatytas dviračių tinklo karkasas, įrengtos dviračių stovėjimo vietos. Siekiant užtikrinti eismo saugumą bei dviratininkų

važiavimo sąlygoms gerinti, būtina įrengti atskirus dviračių takus valstybinės reikšmės keliuose, miestų ir miestelių pagrindinėse gatvėse, rekreacinėse teritorijose.

3. Plungės mieste ir jo priemiesčiuose, dviračių plėtra turi būti vystoma vadovaujantis Plungės miesto bendrojo plano sprendiniais bei Plungės miesto ir jo prieigų transporto srautų ir infrastruktūros specialiojo plano sprendiniais. Platelių miestelyje, bemotorio transporto infrastruktūra vystoma vadovaujantis Platelių miestelio teritorijos bendrojo plano sprendiniais. Kuliuose, bemotorio transporto infrastruktūra vystymo vadovaujantis Kulių miestelio teritorijos bendrojo plano sprendiniais.

4. Plungės rajone, bemotorio transporto infrastruktūros plėtrą siūloma vykdyti keliais etapais:

Pirmu etapu siūloma:

- bemotorio transporto infrastruktūrą plėsti rekreaciniuose centruose (Plungės m., Platelių mstl., Stalgėnų k., Žemaičių Kalvarijoje, Alsėdžių k.) ir jų prieigose, tokiu būdu bus paliesta daugiausiai vartotojų ir gaunamas geriausias pradinis efektas: padidės dviratininkų srautai, sumažės eismo nelaimių skaičius, pagerės aplinkos būklė, sumažės privataus transporto naudojimas;
- įgyvendinti Nacionalinio pėsčiųjų ir dviračių takų plėtros pirmo prioriteto sprendinius, t.y. įrengti takus: šalia krašto kelio Nr. 164 (nuo Rietavo m. iki Plungės m.); šalia rajoninio kelio Nr. 3201 (nuo Plungės miesto iki Prūsalių k.); šalia rajoninio kelio Nr. 3219 (nuo A11 iki kelio 3202); šalia rajoninio kelio 4603 (nuo Alsėdžių iki Telšių m.).

Antru etapu siūloma:

- bemotorio transporto infrastruktūrą plėsti vietiniuose urbanistiniuose centruose (Kulių k., Žlibinų k., Grublių k., Šateikių k.) ir jų prieigose;
- įrengti pėsčiųjų-dviračių takus: šalia kelio Nr. 2302 (nuo Platelių mstl. iki Salantų m.); šalia kelio Nr. 3210 (nuo kelio Nr. 2302 per Gegrėnus iki Žemaičių Kalvarijos); šalia kelio Nr. 4603 (nuo Žemaičių Kalvarijos iki Barstyčių); šalia kelio Nr. 2302 (nuo Alsėdžių iki Plokštinės g.); šalia kelio Nr. 3025 (nuo Žlibinų iki Plungės m.); šalia kelio Nr. 3206 (nuo Plungės miesto iki planuojamų civilinių kapinių); šalia vietinės reikšmės kelio nuo Prūsalių iki Narvaišių.

5. Pagrindinės pėsčiųjų-dviračių infrastruktūros vystymo kryptys:

- dviračių infrastruktūros plėtra Plungės mieste, Plateliuose, Kuliuose vystymo vadovaujantis teritorijų bendraisiais planais bei Plungės miesto ir jo prieigų transporto srautų ir infrastruktūros specialiojo plano sprendiniais;
- sujungti esamas ir planuojamas dviračių ir pėsčiųjų trasas į vieningą bevariklio transporto sistemą, pagerinant susisiekimo sąlygas tarp gyvenamųjų vietovių, rekreacinių teritorijų, pagrindinių darbo vietų, švietimo objektų ir kitų traukos objektų;
- urbanizuojamose teritorijose, formuojat struktūrinį gatvių tinklą, įrengti ir bemotorio transporto infrastruktūrą;
- įrengti dviračių aptarnavimo infrastruktūrą (dviračių stovus, saugojimo aikšteles, techninio aptarnavimo stoteles);
- atnaujinti esamą pėsčiųjų ir dviračių takų, šaligatvių infrastruktūrą;
- esamą ir planuojamą susisiekimo infrastruktūrą pritaikyti neįgaliesiems;
- nuolat atnaujinti ir diegti saugaus eismo priemones.

5.6. KITA SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪRA

1. Plungės rajone veikia 14 degalinių: Aleksandravo k., Kulių mstl., Truikių k., Plungės m., M. Mostaičių k., Platelių mstl., Varkalių k., Ž. Kalvarijos mstl. Bendras degalinių skaičius yra pakankamas. Degalinės įrengiamos privataus verslo iniciatyvą atsižvelgiant į socialinę ir ekonominę aplinką, todėl bendrajame plane degalinių vietų parinkimas nėra sprendžiamas.

2. Plungės rajone yra įrengtos 3 viešos elektromobilių įkrovimo stotelės, t.y. 2 vietos Plungės mieste (Telšių g. 3A ir Birutės g. šalia senųjų kapinių) ir 1 vieta Žemaičių Kalvarijoje (Sedos skg. 2). Atsižvelgiant į tai, kad didžiuosiuose miestuose reikalinga infrastruktūra jau yra sukurta ir yra vystoma kur kas greičiau nei mažesniuose miestuose, reikalinga plėsti įkrovimo stotelių tinklą į jį įtraukiant kuo daugiau skirtingų šalies miestų ir miestelių. Tokiu būdu bus užtikrinti elektromobilių naudotojų, kurie šias transporto priemones naudos ir keliaudami iš vieno miesto į kitą, galimybes patogiai pasiekti kelionės tikslą.

3. Siekiant skatinti alternatyvių energijos šaltinių naudojimą, būtina ir toliau plėtoti elektromobilių įkrovimo priegų tinklą. Elektromobilių įkrovimo stoteles numatoma įrengti rajono urbanistiniuose centruose: Kulių mstl., Stalgėnų k., Žlibinų k., Grumblių k., Šateikių k., Platelių mstl., Alsėdžių k. bei papildomą stotelę Žemaičių Kalvarijoje. Plungės mieste, elektromobilių įkrovos vietų plėtra turi būti vykdoma vadovaujantis Plungės miesto darnaus judumo plano rekomendacijomis bei Plungės miesto bendrojo plano sprendiniais.

4. Susisiekimas oro transportu nėra išplėtotas. Arčiausiai esantis aerodromas yra Kartenoje, kuris priklausi Kartenos sklandymo klubui. Artimiausi tarptautiniai oro uostai yra Kaune ir Palangoje, kuriuos patogų pasiekti magistralinės reikšmės keliais.

5.7. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAU

1. Susisiekimo infrastruktūros plėtros įgyvendinimo prioritetai ir priemonės:

- plėsti ir modernizuoti esamą susisiekimo infrastruktūrą. Prioritetas susisiekimo infrastruktūros plėtrai ar rekonstrukcijai, skiriamas keliams/gatvėms esantiems urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose. Taip pat keliams, kurie jungia gyvenamąsias teritorijas ir seniūnijų centrus;
- rajoninių kelių dangos gerinimas. Prioritetas žvyruotų kelių asfaltavimui skiriamas keliams, kuriuose eismo intensyvumas yra didžiausias;
- atnaujinant 2009 metais Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintą Vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą arba parengti studiją, kurioje būtų pateikta sisteminga informacija apie kelių būklę, remonto ir investicijų poreikį, darbų atlikimo etapus/prioritetus;
- strateginė visuomeninio transporto plėtros kryptis turėtų būti nukreipta į esamų pervežimo apimčių išlaikymą bei socialinių paslaugų teikimą, riboto mobilumo gyventojams;
- sistemingai vykdyti viešojo transporto priemonių atnaujinimą, išigyjant mažos ar vidutinės talpos autobusus, kurie būtų pritaikyti žmonėms su judėjimo apribojimais (neįgalieji, senyvo amžiaus gyventojai ir pan.);

- viešojo transporto maršrutus pritaikymas prie realių gyventojų poreikių, tam tikslinga atlikti viešojo transporto stotelių ir maršrutų plėtros/optimizavimo galimybių studiją bei nuolat vykdyti monitoringą;
- sujungti esamas ir planuojamas dviračių ir pėsčiųjų trasas į vieningą bevariklio transporto sistemą, pagerinant susisiekimo sąlygas tarp gyvenamų vietovių, rekreacinių teritorijų, pagrindinių darbo vietų, švietimo objektų ir kitų traukos objektų. Pirmu prioritetu, bemotorio transporto infrastruktūrą, siūloma plėsti rekreaciniuose centruose ir jų priegose bei įgyvendinti Nacionalinio pėsčiųjų ir dviračių takų plėtros plane numatytus pirmo prioriteto sprendinius;
- plėsti elektromobilių įkrovos stotelių skaičių rajone. Elektromobilių aptarnavimo infrastruktūros plėtra, pirmiausiai turėtų būti orientuota į rajono urbanistinius centrus (Kulių mstl., Stalgėnų k., Žlibinų k., Grumblių k., Šateikių k., Platelių mstl., Alsėdžių k., Žemaičių Kalvarijoje Plungės miestą);
- siekiant užtikrinti eismo saugumą, tenkinti krovinių ir keleivių vežimo poreikius, mažinti kelionių gaištį bei išlaidas, neigiamą poveikį aplinkai, siūloma kompleksiskai atnaujinti ir gerinti gyvenamųjų vietovių gatves, t.y. renovuoti, rekonstruoti gatvių dangas, įrengti apšvietimą, šaligatvius, dviračių-pėsčiųjų takus, susisiekimo infrastruktūrą pritaikyti neįgaliesiems.

2. Plungės rajono savivaldybės bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendiniai neprieštarauja Klaipėdos rajono, Rietavo, Kretingos rajono, Skuodo rajono, Mažeikių rajono, Telšių rajono savivaldybėse galiojantiems (besiribojantiems) teritorijų planavimo dokumentams.

6. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

6.1. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTOJIMO PRIELAIDOS

Inžinerinė infrastruktūra yra neatsiejama urbanizuotos teritorijos dalis. Vykdamas planingą urbanizuotų teritorijų plėtrą kartu turi būti vystoma ir inžinerinė infrastruktūra. Infrastruktūros nepakankamas išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas reikalauja daugiau materialinių resursų, padaroma žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.

Formuojant inžinerinės infrastruktūros plėtrą rajone buvo atsižvelgta į rajono ir šalies strategines vystymo kryptis:

1. Nacionalinėje energetikos nepriklausomybės strategijoje numatoma:
 - iki 2030 metų sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ne mažiau kaip 40 proc., palyginti su 1990 metais, iki 2050 metų sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas 80–95 proc.;
 - mažinti energetinę priklausomybę nuo importo, skatinant vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą;
 - didinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos suvartojimu: iki 2020 metų – 30 proc., iki 2030 metų – 45 proc., iki 2050 metų – 80 proc.;
 - didinti vartojamos elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių dalį, palyginti su galutiniu elektros energijos suvartojimu, iki 45 proc. 2030 metais ir 100 proc. 2050 metais;
 - maksimaliai didinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį centralizuotai gaminamos šilumos vartotojams, individualiai šildomiems namų ūkiams ir individualiai šildomiems nebutiniams vartotojams. Centralizuoto šilumos tiekimo sistemose energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių dalis: 2020 m - 70 proc. iki 2030 m. - 90 proc.;
 - bendrai šalyje suvartojamos galutinės elektros energijos sudarys vietinė elektros energija: iki 2030 metų 70 procentų, iki 2050 metų iki 100 procentų. Elektros energija iš atsinaujinančių energijos išteklių turėtų tapti pagrindine, palyginti su bendrai šalyje suvartojama galutine elektros energija.
2. Šalies bendrajame plane numatoma:
 - plėtoti ir renovuoti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūrą, prioritetą teikiant aglomeracijoms, kuriose gyventojų tankis yra 25 gyventojai / ha ir daugiau;
 - savivaldybių viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose ir aglomeracijose planuoti centralizuotas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo sistemas;
 - teritorijose, kurios nepatenka į savivaldybių viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijas statyti individualias ir (arba) grupines nuotekų tvarkymo ir geriamojo vandens tiekimo sistemas, užtikrinant, kad vietiniuose įrenginiuose tvarkomos nuotekos neterštų aplinkos;
 - didinti investicijas į paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą ir rekonstravimą, taip pat ir į turimos infrastruktūros teisinę registraciją;
 - mažinti vandens telkinių taršą iš sutelktosios taršos šaltinių didinant nuotekų išvalymo efektyvumą nuotekų valyklose ir užtikrinant vandensaugos tikslų įgyvendinimą. Vykdyti nuotekų valyklų ir šalia jų esančių vandens telkinių stebėseną, prioritetą teikiant geros būklės rodiklių neatitinkantiems vandens telkiniams. Esant poreikiui didinti nuotekų išvalymo efektyvumą;

- diegti ir plėtoti 5G ryšį;
 - plėtoti elektroninių ryšių infrastruktūrą ir užtikrinti, kad namų ūkių, turinčių galimybę naudoti 100 Mbp/s spartos interneto ryšį, dalis iki 2025 m. būtų 100 proc.;
 - rengiant kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus išskirti prioritėtines pastatų renovavimo ir CŠT tinklo plėtros teritorijas;
 - šilumos sektoriuje skatinti atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) plėtrą, didžiausią dėmesį skiriant šių išteklių naudojimui centralizuotai tiekiamos šilumos gamybai ir šilumos gamybai namų ūkiuose;
 - intensyviai urbanizuojamose teritorijose, apsirūpinimui šiluma prioritetą teikti centralizuoto šilumos tiekimo būdui. Didinti centralizuotai tiekiamos šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumą.
3. Plungės rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane (2021-2030 metams) numatoma:
- rekonstruoti/plėsti lietaus nuotekų surinkimo ir valymo infrastruktūrą;
 - vystyti atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumus;
 - didinti pastatų energetinį naudingumą;
 - plėtoti spartaus interneto ryšį;
 - skaitmenizuoti komunalinio ūkio, atliekų tvarkymo, vandentvarkos ir šilumos tiekimo sistemas;
 - didinti gyventojų dalį, kuriems teikiama centralizuoto vandens tiekimo/nuotekų tvarkymo paslauga;
 - plėsti ir modernizuoti vandens gerinimo įrenginių tinklą;
 - įdiegti bioskaidžių atliekų susirinkimo sistemą;
 - įdiegti energiją tausančią gatvių apšvietimo sistemą.

6.2. VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS

1. Plungės rajone vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimo sprendiniais, patvirtintais 2022 m. rugsėjo 22 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-201.

2. Šiuo metu centralizuoto geriamojo vandens tiekimo paslaugomis naudojasi apie 79 proc., nuotekų tvarkymo paslaugomis apie 70 proc. rajono gyventojų. Įgyvendinus rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialiojo plano sprendinius numatoma, kad centralizuoto geriamojo vandens tiekimo paslaugomis naudosis apie 80 proc., nuotekų tvarkymo paslaugomis apie 72 proc. rajono gyventojų. Likę gyventojai turės galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir tvarkyti nuotekas.

3. Vandens tiekimo srityje pagrindiniai sprendiniai yra susiję su vandenviečių likvidavimu, vandentiekio tinklų plėtra, vandenviečių sklypų formavimu, vandens gerinimo įrenginių įrengimu.

Geriamojo vandens tiekimo srityje numatoma:

- suformuoti 4 žemės sklypus vandenvietėms Papievių k., Rotinėnų k., Virkšų k., Purvaičių k.;
- įrengti 11 vandens gerinimo įrenginių: Alksnėnų k., Dovainių k., Gilaičių k., Gintališkės k., Grumblių k., Kadaičių k., Keturakių k., Merkelių k., Papievių k., Purvaičių k., Rotinėnų k.;
- teisės aktų nustatyta tvarka likviduoti Babrungėnų vandenvietę (ŽGR Nr. 3522), Babrungo vandenvietę (ŽGR Nr. 3523), Glaudžių vandenvietę (ŽGR Nr. 3524), Grumblių I vandenvietę (ŽGR

- Nr. 3512), Jovaišiškių vandenvietę (ŽGR Nr. 4283), Truikių vandenvietę (ŽGR Nr. 3526) ir Varkalių vandenvietę (ŽGR Nr. 41273);
- perimti/išpirkti bešeimininkius geriamojo vandens tiekimo tinklus (apie 139 km);
 - inventorizuoti ir įregistruoti apie 80 km vandentiekio tinklų;
 - įrengti vandentiekio tinklus, viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijose: Alsėdžių, Juodeikių, Milašaičių, Papievių, Plungės, Rotinėnų, Virkšų, Alksnėnų, Dovainių, Gegrėnų, Gintališkės, Grumblių, Kadaičių, Kantaučių, Karklėnų, Keturakių, Kulių, Merkelių, Milašaičių, Narvaišių, Platelių, Stalgėnų, Stonaičių, Šateikių, Žemaičių Kalvarijos, Žlibinų;
 - renovuoti avaringiausias vandentiekio tinklų ruožus (apie 26 km).
4. Nuotekų tvarkymo srityje pagrindiniai sprendiniai yra susiję su nuotekų tinklų plėtra, nuotekų valyklų statyba, rekonstrukcija/remontu. Nuotekų tvarkymo srityje numatoma:
- vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 10 str. 22 d., reikalavimais inventorizuoti visus rajone esančius nuotekų valymo/kaupimo įrenginius;
 - įrengti nuotekų tinklus Alsėdžių, Gegrėnų, Milašaičių, Narvaišių, Papievių, Platelių, Plungės, Stanelių, Virkšų, Žlibinų, Kantaučių, Karklėnų, Kulių, Stalgėnų, Stonaičių, Šateikių, Žemaičių Kalvarijos viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijose;
 - inventorizuoti ir įregistruoti apie 57 km nuotekų tinklų;
 - renovuoti avaringiausias nuotekų tinklų ruožus (apie 12 km);
 - inventorizuoti ir įregistruoti esamus nuotekų tinklus, kuriuos eksploatuoja ne viešasis geriamojo vandens tiekėjas, įvertinti jų būklę ir perduoti viešajam geriamojo vandens tiekėjui;
 - įrengti 2 nuotekų valymo įrenginius Papievių k., Virkšų k.;
 - rekonstruoti 10 nuotekų valymo įrenginių (Aleksandravo k., Gegrėnų k., Kantaučių k., Karklėnų k., Milašaičių k., Narvaišių k., Stalgėnų k., Stanelių k., Stonaičių k., Žlibinų k.), įdiegiant azoto ir (ar)fosforo šalinimą;
 - rekonstruoti Plungės miesto nuotekų valymo įrenginius, padidinat jų pajėgumus;
 - rekonstruoti Plungės miesto nuotekų valymo įrenginių dumblo sausinimo ir kaupimo aikštelę;
 - inventorizuoti, rekonstruoti/plėsti lietaus nuotekų surinkimo ir valymo infrastruktūrą.
5. Pagrindinės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros vystymo kryptys:
- vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimo sprendiniais, patvirtintais 2022 m. rugsėjo 22 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-201;
 - užtikrinti, kad esami abonentai (vartotojai) gautų reikalavimus atitinkančios kokybės, saugų geriamąjį vandenį;
 - užtikrinti, kad surenkamos nuotekos būtų tvarkomos pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus;
 - sudaryti sąlygas kiek galima didesniai skaičiui naujų potencialių vartotojų (t.y. gyventojų, kurie šiuo metu negauna centralizuotai tiekiamo vandens ir (ar) nuotekų tvarkymo paslaugų) gauti viešąsias vandentvarkos paslaugas;
 - užtikrinti galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas;

- inventorizuoti Plungės rajone esančius nuotekų valymo/kaupimo įrenginius, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo tinklus;
- plėsti/modernizuoti/rekonstruoti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijose;
- plėsti lietaus nuotekų tvarkymo sistemą.

6.3. ELEKTROS ENERGIJOS TIEKIMAS

1. Plungės rajonas elektros energiją gauna iš 330 kV ir 110 kV perdavimo tinklo per atitinkamos galios transformatorių pastotes. Rajono savivaldybėje yra įrengta apie 45,76 km 330 kV ir apie 39,79 km 110 kV elektros linijų.

2. AB „Litgrid“ Plungės rajono savivaldybėje statyti naujų aukštos įtampos elektros energijos perdavimo linijų ir naujų 110 kV pastočių savo iniciatyva neplanuoja. Naujų 110 kV pastočių statyba vykdoma elektros tinklo naudotojų iniciatyva, kai neužtenka esamų pastočių pajėgumų arba kai nėra galimybių prijungti vartotojų prie skirstomojo tinklo. Prijungiant didesnių galių elektros tinklo naudotojus vadovaujamosi AB „Litgrid“ patvirtintais prijungimo schemas parinkimo metodiniais nurodymais ir parenkama schema, kuri tenkina tiek elektros tinklo naudotojo, tiek ir operatoriaus poreikius.

Skirstomųjų elektros, gatvių apšvietimo tinklų plėtra rajone vystoma pagal individualius potencialių abonentų poreikius bei gatvių apšvietimo plėtros/modernizavimo planus, investicinius projektus.

3. Pagrindinės elektros energijos vystymo kryptys:
- išlaikyti esamą 110 kV, 330 kV elektros perdavimo tinklą, atnaujinant susidėvėjusius įrenginius;
 - modernizuoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą, keičiant susidėvėjusius įrenginius ir optimizuojant transformatorių galias;
 - keisti susidėvėjusias elektros oro linijas naujomis kabelinėmis linijomis;
 - pagal galimybes kabeliuoti elektros energijos tinklus;
 - modernizuoti ir plėsti gatvių apšvietimo tinklą.

6.4. ATSINAUJINANTYS ENERGIJOS IŠTEKLIAI

1. Nacionalinės atsinaujinančių energetikos išteklių plėtros strategijos vienas iš tikslų – didinant atsinaujinančių energijos išteklių dalį šalies energijos balanse, elektros ir šilumos energetikos bei transporto sektoriuose kuo geriau patenkinti energijos poreikį vidaus ištekliais, atsisakyti importuojamo taršaus iškastinio kuro, taip padidinti energijos tiekimo saugumą, energetinę nepriklausomybę ir prisidėti prie tarptautinių pastangų mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas.

2. Atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) naudojimo pagrindiniai tikslai turi būti siejami su atsinaujinančių energijos išteklių gamyba bei naudojimu. AEI įdiegimas susijęs su darnia energetikos plėtra, kuri remiasi dviem pagrindiniais principais – energijos poreikių mažinimu, didinant jos vartojimo efektyvumą ir iškasamo kuro pakeitimą atsinaujinančiais energijos ištekliais.

Vadovaujantis geoportalo duomenimis, Plungės rajone yra registruota 13 saulės fotoelektrinių. Vėjo jėgainių rajone registruota nėra.

3. Plungės rajone, pagrindinės AEI vystymo kryptys, siejamos su biokuro naudojimu centralizuotos šilumos tiekimo sistemose bei vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių (toliau – saulės elektrinė/parkas) plėtra. AEI plėtros vystymo kryptys, Plungės rajone:

- Centralizuotos šilumos tiekimo sistemose siekti, kad sunaudojamo kuro balanse, biokuras sudarytų nemažiau kaip 80 proc. Mažo galingumo katilinėse, šilumos energija išaugti iš alternatyvių energijos šaltinių (pvz. įrengiant šilumos siurblius).

4. Saulės šviesos energijos elektrinių plėtra vystoma atsižvelgianti į kraštovaizdžio, gamtinę ir kultūrinę aplinką:

4.1. neurbanizuojamų, urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose, neribotos galios saulės elektrinės gali būti įrengiamos ant esamų pastatų (elektrinės integruotos į pastatus);

4.2. neurbanizuojamų, urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose, antžeminės neribotos galios saulės elektrinės gali būti įrengiamos tik žemės sklypuose, kuriuose yra įregistruoti pastatai;

4.3. neurbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose neužstatytuose žemės sklypuose antžeminės iki 100 kW suminės įrengtos galios saulės elektrinės gali būti įrengiamos ne mažesniu kaip 1 km atstumu tarp žemės sklypų, kuriuose numatoma statyti ar įrengti elektrinę;

4.4. didesnės nei 100 kW suminės įrengtosios galios antžeminės saulės elektrinės gali būti įrengiamos tik potencialaus vėjo ir hibridinių elektrinių vystymo arealuose numatytuose žemiau pateiktoje scheme;

4.5. saulės elektrinių/parkų statybos draudžiamos:

- siekiant išsaugoti kraštovaizdžio vizualinį estetinį potencialą, ant žemės 1 km atstumu nuo kultūrinės infrastruktūros (piligriminių takų, autoturizmo trasų);
- saugomų teritorijų, nekilnojamo kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose, išskyrus atvejus kai jų įrengimą leidžia saugomų teritorijų, kultūros paveldo objektų ar teritorijų apsaugą reglamentuojantys teisės aktais, apsaugos reglamentai, tvarkymo planai/dokumentai;
- Žemaitijos NP ir Salantų RP buferinės apsaugos zonose, draudžiama įrengti didesnes kaip 100 kW suminės įrengtosios galios saulės elektrines. Atstumas tarp žemės sklypų, kuriuose numatoma įrengti saulės elektrines turi būti ne mažesnis kaip – 1 km;
- EB svarbos natūralių pievų, pelkių ir vandenų buveinėse/teritorijose;
- gamtinio karkaso teritorijose – migracijos koridoriuose;
- miškuose, pelkėse, šaltinyuose;
- paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose;
- didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
- naudingų iškasenų telkinių teritorijose;
- ne arčiau kaip 3 km atstumu nuo Lietuvos kraštovaizdžio panoraminių apžvalgos taškų/teritorijų;

4.6. Vieta 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 punktuose reglamentuotų inžinerinių statinių (įrenginių) statybai parenkama kiekvienu atveju taip, kad nebūtų matoma nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų), apžvalgos vietų (regyklų), turizmo trasų. Infrastruktūrą dėstyti vidinėse sklypo dalyse, neužgožiant gatvės išklotinių ir panoramų nuo pagrindinių kelių, išlaikant architektūros kokybės kriterijus – estetiką ir urbanistinį integralumą. Siekiant sumažinti planuojamos infrastruktūros neigiamą poveikį miestovaizdžiui ir kraštovaizdžiui būtina projektavimo metu įvertinti ir numatyti vizualinę taršą mažinančias priemones.

4.7. Atsižvelgti į Lietuvos Respublikos ministro 2022-11-14 įsakymo Nr. D1-358 „Dėl aplinkosauginių reikalavimų planuojant, statant ir eksploatuojant saulės šviesos energijos elektrines patvirtinimo“ reikalavimus.

5. Vėjo energijos elektrinių plėtros kryptys Plungės rajone:

5.1. teritorijos, kuriose vėjo ir hibridinių elektrinių/parkų planavimas nenumatomas:

- saugomose teritorijose, gamtos paveldo objektuose ir jų apsaugos zonose, geotopuose:
 - 1 km atstumu nuo kraštovaizdžio draustinių;
 - 0,5 km atstumu nuo kitų draustinių;
 - 0,1 km atstumu nuo gamtos paveldo objektų;
- 3 km atstumu nuo Žemaitijos NP ir Salantų RP;
- 0,5 km atstumu nuo „Natura 2000“ buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST);
- „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST):
 - 0,5 km atstumu nuo Reiskių tyro pelkės;
 - 2 km atstumu nuo Plinkšių miško;
 - 0,5 km atstumu nuo Aukštojo tyro pelkės;
 - 0,5 km atstumu nuo Minijos upės slėnio;
- EB svarbos natūralių pievų buveinėse, natūraliose pievose ir ganyklose;
- gamtinio karkaso teritorijose – migraciniuose koridoriuose, kuriuose yra potencialios vandens paukščių telkimosi ir migracijos vietos;
- valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealuose;
- archeologinio paveldo arealuose;
- 0,5 km atstumu nuo Kultūros paveldo objektų teritorijų ir jų apsaugos zonų;
- ypač saugotino estetinio potencialo arealuose/vietovėse;
- ne arčiau saugotino estetinio potencialo arealų/vietovių atstumu, kuris apskaičiuojamas prilyginant vieną metrą vėjo elektrinės aukščio (matuojant vėjo elektrinės stiebo aukštį) 10 metrų atstumui iki artimiausio kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taško vertingiausiuose kraštovaizdžio arealuose;
- tam tikro gamtinio pobūdžio kraštovaizdžio kompleksuose: smėlingas fluvioglacialinis kalvynas/kopynas (K); upės slėnis (S), ežerotas duburys (E), ežerynas (E’);
- 0,2 km atstumu nuo miškų (rekomendacinė nuostata, atstumas nuo vėjo elektrinių iki miško gali būti tikslinamas atlikus planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimo procedūras);
- pelkėse ir šaltinyuose;
- paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose ir didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
- naudingų iškasenų telkinių teritorijose;
- aerodromų apsaugos zonose;
- 0,3 km atstumu nuo sodo namų, gyvenamosios, viešbučių, kultūros paskirties pastatų, švietimo įstaigų pastatų, poilsio, gydymo, sporto ir religinės paskirties pastatų, specialiosios paskirties pastatų, kitos paskirties statiniuose, rekreacinių teritorijų aplinkos;
- 6,5 km atstumu nuo Lietuvos kraštovaizdžio panoraminių apžvalgos taškų;
- kelių, geležinkelių, inžinerinių tinklų apsaugos zonose.

5.2. teritorijose, kurios nepatenka į 5.1 punktą, vėjo energijos elektrinių statyba/įrengimas draudžiamas išskyrus Bendrajame plane suplanuotuose vėjo ir hibridinių elektrinių vystymo arealuose (A ir B), kurie nurodyti brėžinyje „Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1:50000“.

5.3. Vėjo elektrinių statyba/įrengimas galimas pagal techninius projektus, kurie pradėti rengti vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimo (T00082228) sprendiniuose integruota schema „Vėjo jėgainių teritorijų nustatymo schema“, galiojančiais teisės aktais ir specialiaisiais reikalavimais, kuri gauti iki Bendrojo plano keitimo patvirtinimo, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Statybos įstatymo 24 straipsnio 24 dalimi. Pavienės vėjo energijos elektrinės ar jų parkai, neturi daryti neigiamo poveikio kraštovaizdžiui bei vizualinei aplinkai.

6. Kitų energijos iš atsinaujinančių neiškastinių išteklių (hidroenergija, biomasė, biodujos) gavyba, vykdoma vadovaujantis teisės aktais ir nustatoma žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais ar techniniais projektais.

6.5. CENTRALIZUOTOS ŠILUMOS TIEKIMAS

1. Plungės rajono savivaldybės šilumos ūkio plėtra vykdoma vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės šilumos ūkio specialiojo plano keitimo sprendiniais, patvirtintais 2022 m. vasario 10 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-22.

2. Centralizuota šiluma vartotojams tiekama iš 14 katilinių, kuriose instaliuota apie 36,48 MW galia. Gamtinės dujos sudaro 7,9 proc., skiedros – 88,3 proc., granulės – 1,9 proc., dyzelis – 0,5 proc., suskystintos dujos - 1,4 proc. Pagrindinė ir didžiausia centralizuotos šilumos tiekimo sistema yra įrengta Plungės mieste. Plungės miesto katilinėse pagaminama iki 95 proc. visos UAB „Plungės šilumos tinklai“ pagaminamos šilumos kiekio.

3. Apie 75 proc. rajone įrengtų šilumos tinklų yra renovuoti, t.y. įrengti iš anksto izoliuoti bekanalėse trasose. Siekiant išlaikyti tinklo funkcionalumą turi būti nuolat investuojama, t.y. renovuojami likę 25 proc. tinklų, optimizuojant vamzdynų skersmenis.

4. Pagrindiniai centralizuotos šilumos sistemos vystymo tikslai:

- šilumos ūkio plėtra vykdyti vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės šilumos ūkio specialiojo plano keitimo sprendiniais, patvirtintais 2022 m. vasario 10 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-22;
- šilumos ūkio plėtrą vykdyti vadovaujantis UAB „Plungės šilumos tinklai“ veiklos strategija;
- užtikrinti nenutrūkstamą šilumos energijos tiekimą iš saugių, patikimų ir rinkos taisyklėmis veikiančių šaltinių;
- vykdyti veiklą vadovaujantis energijos efektyvumo ir ekonominio naudingumo principais;
- siekti investicijų pritraukimo darniajam šiluminės energijos gaminimui, kokybiškų paslaugų teikimui, minimizuoti nuostolius, didinti naudą vartotojams;
- naujų investicijų vertinimui naudoti gerosios praktikos taikymo principus, vertinant investicijas, naudotis racionalumo, energetinio efektyvumo, ekonominio naudingumo ir konkurencingumo principais;

- skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones.

6.6. GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMAS

1. Gamtinės dujos Plungės miestui tiekiamos iš Plungės dujų skirstymo stoties (DSS). Nuo DSS vidutinio spaudimo dujotiekiu tiekiamos dujos Plungės miestui ir jo prieigoms. Dujofikuotose teritorijose sudarytos visos galimybės jas naudoti pramonės technologijai, patalpų šildymui ir pan.

2. Esama dujotiekio schema leidžia dujofikuoti naujus objektus tiek iš vidutinio slėgio, tiek iš mažo slėgio dujotiekio. Dujų skirstymo tinklų techninis stovis geras. Perspektyvoje tikslinga ir toliau skatinti gyvenamųjų teritorijų dujofikavimą bei vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkus, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kurą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus. Skirstomasis vidutinio ir žemo slėgio vamzdynas plėtojamas, vadovaujantis rinkos principais, vartotojams ir dujų tiekimo įmonėms tarpusavyje sutarus.

3. Pagrindiniai gamtinių dujų vystymo tikslai:

- Perspektyvoje tikslinga skatinti gyvenamųjų teritorijų dujofikavimą bei vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkus, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kurą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus.

6.7. RYŠIŲ INFRASTRUKTŪRA

1. Pagrindinis viešojo fiksuoto telefoninio ryšio operatorius yra Telia Lietuva AB, tačiau fiksuotojo telefono ryšio abonentų skaičius butuose nuolat mažėja. Mobiliojo ryšio paslaugos Lietuvoje per pastaruosius metus plito ir tobulėjo greičiausiai lyginant su kitomis telekomunikacijų paslaugomis. Šiuo metu rajone galima naudotis visų mobiliojo ryšio operatorių teikiamomis paslaugomis.

2. Projektų „Kaimišųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuostis tinklas RAIN“ (RAIN) ir „Kaimišųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra“ (RAIN-2) sukurta ir kuriama infrastruktūra, sudaro galimybę naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugomis. Projekto RAIN tikslas - suteikti plačiajuosčio duomenų perdavimo prieigą visoms kaimišųjų seniūnijų viešojo sektoriaus administravimo institucijoms.

3. Pagrindiniai ryšių infrastruktūros vystymo tikslai:

- plėsti viešojo interneto prieigos taškų skaičių gyvenamosiose vietovėse ir sudaryti sąlygas gyventojams naudotis internetu;
- sudaryti sąlygas naujų telekomunikacinių paslaugų diegimui ir tiekiamų paslaugų kokybės gerinimui;
- plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą ir galimybę naudotis plačiajuosčio duomenų perdavimo prieiga;
- išlaikyti esamą pašto skyrių tinklą.
-

6.8. ATLIEKŲ TVARKYMAS

1. Plungės rajone, komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą reglamentuoja Plungės rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės, patvirtintos Plungės rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T1-69 (toliau - Taisyklės) bei Plungės rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planas, patvirtintas 2006 m. balandžio 27 d, Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-4-107 (su vėlesniais pakeitimais).

2. Plungės rajone atliekų tvarkymo paslauga yra teikiama visiems atliekų turėtojams. Mišrios komunalinės atliekos surenkamos prie daugiabučių gyvenamųjų namų esančiose komunalinių atliekų surinkimo aikštelėse, o iš individualių namų surenkamos individualiais konteineriais. Komunalinės atliekos iš fizinių ir juridinių asmenų, kurios negali būti perdirbamos ar kitaip panaudojamos priimamos Telšių regiono nepavojingų atliekų sąvartyne, Jėrubėčių k. Plungės r. sav. Taip pat Telšių regiono nepavojingų atliekų sąvartyne veikia žaliųjų atliekų ir didžiųjų atliekų surinkimo aikštelės.

3. Pagrindiniai atliekų tvarkymo vystymo tikslai:

- vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai;
- skatinti efektyvų gamtinių ir kitų išteklių naudojimą, didinant komunalinių atliekų perdirbimo (įskaitant kompostavimo) ir naudojimo apimtį;
- užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą;
- įdiegti maisto/virtuvės atliekų tvarkymo paslaugas.

6.9. GAISRINĖ SAUGA

1. Siekiant užtikrinti priešgaisrinę saugumą gyvenamosiose vietovėse, turi būti numatytos galimybės turėti reikiamą kiekį vandens gaisrams gesinti, įrengti privažiavimus prie atvirų vandens telkinių. Teritorijose, kuriuose centralizuotai tiekiamas vanduo, atskiru projektu išnagrinėti galimybes įrengti priešgaisrinę vandentiekį. Rengiant atskirų objektų infrastruktūros projektus, būtina numatyti susisiektimo dalies norminius parametrus gaisrinei technikai privažiuoti. Įrengiant ir/ar projektuojant priešgaisrinio vandentiekio tinklus ir statinius, būtina vadovautis galiojančiomis Gaisrinės saugos normomis. Šiuo metu Plungės rajone prie geriamojo vandens tiekimo sistemos yra prijungta/įrengta 204 gaisriniai hidrantai, kurių būklė yra gera.

2. Vadovaujantis Gaisrinės saugos normų teritorijų planavimo dokumentams rengti (patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Priešgaisrinės apsaugos gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-995/1-312) 16 punktu: „rengiant savivaldybių ar jų dalių bendruosius planus, teritorijos, skiriamos priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms (gaisrinėms komandoms), arba susisiektimo komunikacijos išdėstomos taip, kad atstumas vykstant artimiausiu keliu į tolimiausio įvykio vietą miesto gyvenamosiose vietovėse būtų ne didesnis kaip 5 km, atvykimo į įvykio vietą kaimo gyvenamosiose vietovėse – ne didesnis kaip 12 km“.

3. Plungės rajone, veikia Plungės priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba bei 6 ugniagesių komandos, kurios įsikūrusios Plateliuose, Kuliuose, Žemaičių Kalvarijoje, Žlibinuose, Alsėdžiuose, Šateikiuose. Plungės rajone esamos priešgaisrinės pajėgos padengia visas pagrindines urbanizuotas teritorijas.

6.10. KITA INFRASTRUKTŪRA

1. Plungės rajone yra įrengtos 169 kapinės, iš kurių 151 yra neveikiančios, 4 turi riboto laidojimo statusą ir 14 pilnai funkcionuojančios, t.y veikiančios. Šiuo metu rajone esančios kapinės yra pajėgios užtikrinti laidojimo poreikius, tačiau laidojimo vietų skaičius nuolat mažėja. Todėl, siekiant užtikrinti perspektyvinį laidojimo vietų poreikį, siūloma rezervuoti teritoriją naujų kapinių įrengimui. Teritoriją, naujų kapinių įrengimui numatoma rezervuoti Babrungo seniūnijos Užlieknio kaime, šalia rajoninės reikšmės kelio Nr. 3206 (preliminari kampinių įrengimo vieta pateikta grafinėje dalyje).

2. Planuojama perspektyvinė kapinių vieta nuo Plungės miesto teritorijos nutolusi apie 1,8 km ir yra lengvai pasiekama tiek automobiliu, tiek viešuoju transportu (šalia teritorijos įrengtas viešojo transporto maršrutas Nr. 28A). Taip pat perspektyvinė kapinių vieta yra palanki ir inžinerinių tinklų atžvilgiu, t. y. greta analizuojamos teritorijos yra esamos elektros perdavimo linijos, teritorija yra įtraukta į viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritoriją (neprioritetinė). Kultūrinių ir saugotinių bei gyvenamųjų teritorijų atžvilgiu, teritorija nėra jautri.

6.11. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI

1. Inžinerinės infrastruktūros plėtros įgyvendinimo prioritetai ir priemonės:
 - vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą vykdyti vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimo sprendiniais, patvirtintais 2022 m. rugsėjo 22 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-201;
 - perimti/išpirkti/registruoti bešeimininkius geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo tinklus;
 - modernizuoti ir plėsti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemą;
 - didinti investicijas į paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą ir rekonstravimą;
 - rekonstruoti nuotekų valymo įrenginius, kurie nėra technologiškai pritaikyti valyti bendrą fosforą ir bendrą azotą. Vadovaujantis nuotekų tvarkymo reglamento nuostatomis, nuotekų valymo įrenginiai iki 2027 m. gruodžio 31 d. turi būti rekonstruojami/pritaikomi bendro fosforo ir bendro azoto valymui iki reglamentuotų normų;
 - susidėvėjusių elektros oro linijų keitimas į požeminius kabelius. Gatvių apšvietimo infrastruktūros modernizavimas ir plėtra;
 - šilumos ūkio plėtrą, vykdyti vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės šilumos ūkio specialiojo plano keitimo sprendiniais, patvirtintais 2022 m. vasario 10 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-22;
 - didinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį centralizuotai gaminamos šilumos vartotojams, individualiai šildomiems namų ūkiams ir individualiai šildomiems nebuitiniams vartotojams. Siekti, kad centralizuoto šilumos tiekimo sistemose energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių dalis sudarytų nemažiau kaip 90 proc.;
 - vystyti atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumus;

- aktyviai vykdyti daugiabučių gyvenamųjų namų ir visuomeninės paskirties pastatų renovacijas, siekiant efektyvinti šilumos energijos suvartojimą;
- plėsti elektroninių ryšių infrastruktūrą ir siekti, kad iki 2025 m. visi namų ūkiai turėtų galimybę naudoti 100 Mbp/s spartos interneto ryšiu;
- rengti ir įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo planus ir tobulinti komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą. Įdiegti maisto/virtuvės atliekų tvarkymo paslaugas.

2. Plungės rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniai neprieštarauja Klaipėdos rajono, Rietavo, Kretingos rajono, Skuodo rajono, Mažeikių rajono, Telšių rajono savivaldybėse galiojantiems (besiribojantiems) teritorijų planavimo dokumentams.

7. TURIZMAS IR REKREACIJA

7.1. TURIZMO IR REKREACIJOS SISTEMA

1. Plungės rajono savivaldybės turizmo ir rekreacijos kryptys nustatytos Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (T00087007). Nustatytos turizmo ir rekreacijos vystymo kryptys detalizuojamos įvertinant savivaldybės gamtinės ir kultūrinės aplinkos identitetą.

2. Nustatomos turizmo ir rekreacijos vystymo kryptys:

- rekreacinių struktūrų plėtojimas didelio rekreacinio potencialo areale esamų rekreacinių struktūrų pagrindu ir formuojant naujas;
- savivaldybės rekreacijos aptarnavimo centro ir 5 vietinių rekreacijos aptarnavimo centrų vystymas;
- pažintinio turizmo sistemos plėtojimas siekiant eksponuoti gamtinius bei kultūrinius krašto savitumus, jo kraštovaizdžio vertybes, turizmo maršrutų organizavimas;
- Žemaitijos nacionalinio ir Salantų regioninio parkų rekreacijos ir turizmo bei jų infrastruktūros vystymo programų įgyvendinimas pagal parkų specialiuosius tvarkymo planus;
- Germanto -Vilkaičių rekreacinio parko (Germanto regioninio parko) steigimas;
- Minijos upės slėnio zonos įveiklinimas rekreacinio-turistinio naudojimo tikslais;
- kultūrinės infrastruktūros plėtra numatant plėtoti Šv. Jokūbo keliuose – Žemaitijos / Karaliaučiaus ir Šv. Jokūbo žiedo ir Jono Pauliaus II piligrimų kelius;
- skatinant kultūros puoselėjimą ir meno sklaidą įgyvendinama nacionalinių kultūros kelių programa - M. K. Čiurlionio kelias;
- kurortinės teritorijos statuso suteikimas Platelių miesteliui ir su juo susijusiai teritorijai;
- kaimo turizmo plėtra kaimiškosiuose seniūnijose.

2. Gamtinės aplinkos turtingumas, kraštovaizdžio vaizdingumas, rekreacinėms reikmėms tinkamas kultūros paveldas, palankios klimatinės sąlygos, didelis akvatorijų tankis, aplinkos ekologinis atsparumas, esamas rekreacinės ir turizmo infrastruktūros išvystymo lygis bei rekreacinio aptarnavimo tradicijos sąlygoja **3 resursinių arealų** išskyrimą Plungės rajono savivaldybėje, kurių ypatumai nusako rekreacinio naudojimo perspektyvas. Resursinis potencialas nustatomas kiekvienam arealui individualiai ir gali būti: didelis ir mažas:

- Plungės – Platelių – Žemaičių Kalvarijos – Alsėdžių didelio potencialo rekreacinis arealas (**1**);
- Šateikių – Alksandravo didelio resursinio potencialo rekreacinis arealas (**2**);
- Kulių – Vieštvėnų -Likėnų mažo resursinio potencialo rekreacinis arealas (**3**).

Plungės rajono savivaldybės teritorijos šiaurinė ir šiaurės rytų dalis pagal rekreacinės plėtros potencialą priskirta didelio resursinio rekreacinio potencialo teritorijoms. Pagrindiniai Plungės rajono rekreaciniai ištekčiai, vertinant pagal užimamą plotą, yra stambiai stačiai ir apystačiai kalvotas ir itin raiškus reljefas (rajono teritorijoje esanti Žemaičių vandenskyrinio kalvagūbrio dalis). Didelę rekreacinių išteklių dalį sudaro miškai, vandens telkiniai ir svarbiausia visus paminėtus išteklius (jų derinius) apjungiantys estetiniai ištekčiai. Beveik 2/5 Plungės rajono teritorijos apima kalvotų ežeringų aukštumų žemėvaizdis su vyraujančiais spygliuočių (pušų) miškais. Rajono teritoriją kerta silpnai įgilintas ir neišplatintas Minijos slėnis. Didžioji dalis estetiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingiausių rajono gamtinių išteklių koncentruojasi saugomose teritorijose – Žemaitijos nacionaliniame ir Salantų regioniniame parkuose, o taip pat rajone esančiuose kraštovaizdžio (Reiskių tyro, Gandingos, Minijos pralaužos), bei geomorfologiniuose

draustiniuose (Buožėnų, Vilkaičių). Būtent todėl su saugomomis teritorijomis yra siejami pagrindinių rekreacinių išteklių arealai.

3. Konkrečiam rekreaciniam resursiniam arealui nustatomas perspektyvinis plėtros lygmuo, vystytinos rekreacijos rūšys ir jų svarba:

- perspektyvinis plėtros lygmuo:
 - *didelio resursinio potencialo rekreacinis arealas - P2*, kuriame vystomos regioninės reikšmės rekreacinės sistemos. Plungės – Platelių – Žemaičių Kalvarijos – Alsėdžių ir Šateikių – Alksandravo didelio resursinio potencialo arealams būdingas didelis rekreacijai tinkamų akvatorių ir miškų plotų kiekis ir tankumas, didelis teritorijų vaizdingumas, yra gausu pripažintų nacionaliniu mastu kultūros paminklų ir vertybių sankaupų, yra išlikę labai raiškūs etnokultūriniai bruožai bei ženklai, saugi socialinė aplinka, teritorija tinkama intensyviai masiniam rekreaciniam naudojimui, geras arba vidutiniškai geras aplinkos sveikumas.
 - *mažiausio resursinio potencialo rekreacinis arealas - P3*, kuriame vystomos lokalinės reikšmės rekreacinės sistemos. Kulių – Viešтовėnų -Liknėnų mažo resursinio potencialo rekreaciniam arealui būdingas labai mažas rekreacijai tinkamų akvatorių ir miškų plotų kiekis ir tankumas, nedidelis teritorijų vaizdingumas, yra nedaug dispersiškai išsidėsčiusių kultūros vertybių, nykstantys etnokultūriniai bruožai sąlyginai saugi socialinė aplinka, teritorija tinkama nedidelo intensyvumo masiniam rekreaciniam naudojimui, vidutiniškai geras aplinkos sveikumas.
- vystytinos rekreacijos rūšys: *poilsis gamtoje, pramoginė rekreacija, pažintinė rekreacija, sportinė rekreacija, verslinė rekreacija;*
- vystytinos rekreacijos rūšies svarba: *prioritetinė ir neprioritetinė (kitos) rekreacijos rūšys.*

7.1.1 lentelė. Rekreacinio potencialų arealų vystymas

Arealo Nr. br.	Rekreacinio arealo pavadinimas	Rekreacinio arealo resursinis potencialas	Rekreacijos perspektyvinis plėtros lygmuo	Rekreacijos plėtros lygmuo	
				Prioritetinė svarba	Neprioritetinė svarba
1	Plungės – Platelių – Žemaičių Kalvarijos – Alsėdžių	Didelis	P2	pažintinė; pramoginė; poilsis gamtoje	verslinė; sportinė
2	Šateikių – Alksandravo	Didelis	P2	pažintinė;	pramoginė; poilsis gamtoje
3	Kulių – Viešтовėnų - Liknėnų	Mažas	P3	pažintinė; verslinė	pramoginė; poilsis gamtoje

4. Teritorijos vaizdingumas yra neatsiejamas gamtinės aplinkos išteklių turtingumo ir tinkamumo rekreacijai vertinimo kriterijus. Plungės rajono savivaldybėje išskirtiems rekreaciniam resursiniam arealams nustatomas teritorijos vaizdingumas: labai didelis vaizdingumas, didelis vaizdingumas, vidutinis vaizdingumas, mažas vaizdingumas. Vaizdingumo pasiskirstymas konkrečiame areale pateiktas brėžinyje „Rekreacijos ir turizmo brėžinys M 1:50000“.

5. Pažintinio turizmo ir rekreacijos aptarnavimo tikslais siūlomi vystyti 6 rekreacijos centrai, kurie skirstomi pagal aptarnavimo lygmenį ir specializaciją. Pagal aptarnavimo lygmenį numatomi 1 savivaldybės ir 5 vietinio lygmens rekreacijos ir turizmo aptarnavimo centrai, kuriuose gali būti teikiamos bendrosios ir specializuotos (pažintinės ir poilsinės) rekreacijos ir turizmo paslaugos: kelionės

organizavimo, turizmo informacijos, apgyvendinimo, vežimo, maitinimo, pramogų ir kitos turizmo paslaugos.

Rekreacijos ir turizmo centrams nustatomos specializacijos:

- *bendrojo turizmo* - teikiamos bendrosios specialių papildomų tikslų nekeliančios paslaugos (maitinimas, apgyvendinimas);
- *pažintinio turizmo* - teikiamas platesnis su vietos gamtine ir kultūrine aplinka suderintos paslaugų spektras (maitinimas, apgyvendinimas, informacija apie vietos gamtinę ir kultūrinę aplinką, ekskursijų organizavimas);
- *poilsinio turizmo* - bendrosios ir specializuotos (maitinimas, apgyvendinimas, poilsio ir pramogų organizavimas, poilsiui ir pramogoms skirto inventoriaus nuoma)

7.1.2 lentelė. Rekreacijos ir turizmo aptarnavimo centrų lygmuo ir specializacija.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Rekreacijos centro lygmuo	Rekreacijos ir turizmo centrų specializacija, proc.		
			Bendrasis turizmas ir rekreacija	Pažintinis turizmas ir rekreacija	Poilsinis turizmas ir rekreacija
1	Plungės miestas	savivaldybės	50	50	0
2	Žemaičių Kalvarijos mstl.	vietinis	25	50	25
3	Alsėdžių mstl.	vietinis	50	50	0
4	Kulių mstl.	vietinis	50	50	0
5	Platelių mstl.	vietinis	0	50	50
6	Stalgėnų k.	vietinis	0	25	75

6. Įvertinant Plungės rajono savivaldybės dalies, nepatekančios į Žemaitijos nacionalinį parką, rekreacinius išteklius ir lokaliųjų rekreacinių struktūrų plėtros poreikį, išskirtos 7 kitos specifinės zonos - rekreacinės zonos. Konkrečios rekreacinės zonos tvarkymas ir naudojimas nustatyti 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“.

7. Išlaikant sąsajas su Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano sprendiniais, savivaldybės rytinėje dalyje išskiriamas *Germanto -Vilkaičių* parko arealas (į Plungės rajono savivaldybės teritoriją patenka tik mažesnioji parko dalis, likusioji yra Telšių rajono savivaldybės teritorijoje). Šiai teritorijai taikoma *rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos* kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptis, kuri taikoma esamo bei perspektyvinio rekreacinio naudojimo arealams, kuriuose tikslinga formuoti ir palaikyti rekreacinį kraštovaizdį su rekreacijai palankia aplinka bei reikalinga infrastruktūra.

8. Žemaitijos nacionalinis ir Salantų regioninis parkai pagal specialius tvarkymo planus kuria savo vidines detalizuotas rekreacijos ir turizmo bei jų infrastruktūros vystymo programas, kurios svarbios plėtojant pažintinį turizmą. Bendrojo plano sprendiniuose perimami svarbiausi šių planų sprendiniai.

9. Išlaikant sąsajas su Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano sprendiniais, savivaldybės teritorijoje Minijos upės slėnio zonai yra išskirta kraštovaizdžio tvarkymo *rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentavimo kryptis*. Minijos upės slėnio zonos perspektyvinis naudojimas yra siejamas su būtinu funkcinės konversijos (pertvarkos) plėtojimu, pirmiausiai bioprodukcinio ūkio santykinės reikšmės mažėjimu ir rekreacinio-turistinio naudojimo svarbos augimu.

10. Savivaldybės teritorijoje išskirta 18 nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, pasižyminčių didžiausiu kultūriniu potencialu, kurios turi būti įtrauktos į turizmo maršrutus (žr. 3.1.1 lentelę). Planuojamas šių objektų, jų aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymas bei plėtra pagal poreikį.

11. Pažintinio turizmo ir rekreacijos aptarnavimo tikslais Plungės rajono savivaldybėje vystomas autoturizmo, dviračių ir vandens turizmo trasų tinklas bei kultūros kelių maršrutai.

Autoturizmo trasos:

- Nacionalinio lygmens autoturizmo trasa „Šv. Jokūbo žiedo ir Jono Pauliaus II piligrimų kelias“;
- Nacionalinio lygmens autoturizmo trasa „Žemaitijos keliai“;
- Nacionalinio lygmens autoturizmo trasa „Kultūros - istorijos vėrinys“;
- Regioninė autoturizmo trasa „Žemaitijos parkų žiedas“
- Rajoninė autoturizmo trasa „Plungės rajono turistinis žiedas“.

Dviračių turizmo trasos:

- Regioninė dviračių turizmo trasa „Vidurio žemaičių žiedas“;
- Žemaitijos nacionalinio parko pėsčiųjų ir dviračių trasos.

Vandens turizmo trasos:

- vandens turizmo trasa „Plungės rajono vandens keliai“ (Minijos, Babrungo upės).

Kultūros kelių maršrutai:

- Šv. Jokūbo Žemaitijos / Karaliaučiaus kelias;
- M. K. Čiurlionio kelias.

7.2. KURORTINĖ TERITORIJA

1. Siekiant išlaikyti sąsajas su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo planu (T00087007), Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose Plateliai priskirti prioritetinei gyvenamajai vietai, kuriai siekiama kurortinės teritorijos statuso²⁰.

2. Vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programa ir atlikus Platelių miestelio ir susietos teritorijos analizę (vertinimas atliktas pagal Reikalavimų kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti tvarkos aprašo reikalavimus), Bendrojo plano sprendiniuose nustatytos preliminarios Platelių kurortinės teritorijos ribos, kurios pateikiamos brėžiniuose „Pagrindinis brėžinys M 1:5000“ ir „Kraštovaizdžio tvarkymo zonų brėžinys M 1:50000“. Tikslios ribos ir plotas nustatomi Platelių kurortinės teritorijos ribų nustatymo specialiuoju planu. Kurortinės teritorijos vystymo ir tvarkymo klausimai šiame planavimo dokumente nesprenžiami.

3. Siūlomas kurortinės teritorijos plotas – 3822,10 ha. Į kurortinės teritorijos ribas pilnai ar dalinai įjungiamos 15 gyvenamųjų vietovių teritorijos ir Platelių, Akiežerio, Žiedelio, Bevardžio, Beržoro ir Ilgio ežerų akvatorijos.

²⁰ Kurortinės teritorijos statusas suteikiamas gyvenamosioms vietovėms vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 350 „Dėl kurorto statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms reikalavimų aprašo, kurortinės teritorijos statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms reikalavimų aprašo ir kurorto ar kurortinės teritorijos statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“.

4. Pagal naudmenų struktūrą kurortinės teritorijos ribose dominuoja miškai (1638,51 ha) ir rekreaciniai vandenys (1415,41 ha).

7.2.1 lentelė. Kurortinės teritorijos žemėnaudos balansas

Eil. Nr.	Žemėnaudos struktūra	Kurortinė teritorija	
		Plotas, ha	Plotas, proc.
1	Dirbama žemė	201,75	5,28
2	Kapinės	0,94	0,03
5	Miškai	1638,51	42,87
6	Kiti žalieji plotai	16,12	0,42
7	Nenaudojama žemė	9,20	0,24
8	Pelkės	224,15	5,86
9	Pievos ir ganyklos	155,49	4,07
10	Stadionai ir sporto aikštynų kompleksai	4,31	0,11
11	Užstatytos gamybinės teritorijos	3,27	0,09
12	Užstatytos teritorijos	152,94	4,00
13	Vandenys	1415,41	37,03
	Viso:	3822,10	100

3. Teritorijos 3817 ha plotas (99,87%) patenka į Žemaitijos nacionalinį parką ir jame esančias Pakastuvos telmologinio draustinio (59,95 ha), Juodupio botaninio draustinio (42,19 ha), Platelių kraštovaizdžio (1296,13 ha), Laumalenkų kraštovaizdžio (507,32 ha), Babrungo kraštovaizdžio (95,43 ha), Paburgės kraštovaizdžio (0,03 ha), Ilgio botaninio (240,19 ha), Beržoro kraštovaizdžio (223,53 ha), Siberijos telmologinio (82,86 ha) ir Platelių urbanistinio (57,42 ha), Šilinės hidrografinio (0,05 ha) draustinių teritorijas. Į kurortinės teritorijos struktūrą įjungiamos 7 rekreacinio prioriteto zonos, kurios sujungiamos į vieningą rekreacinę sistemą esamais ir planuojamais dviračių ir pėsčiųjų takais.

4. Siūlomai kurortinei teritorijai taikomi Saugomų teritorijų ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymų reikalavimai, siūlomoje kurortinėje teritorijoje ir artimoje jai aplinkoje galiojančių saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai. Kurortinės teritorijos ribų nustatymo sprendiniai galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių teisės aktų ir specialiojo saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniams.

5. Į siūlomos kurortinės teritorijos ribas patenka 20 nekilnojamojų kultūros vertybių, iš kurių 4 vertybės pasižymi didžiausių kultūrinių potencialu ir yra įtrauktos į turizmo maršrutus: Platelių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių kompleksas (1548), Beržoro Šv. Stanislovo bažnyčios pastatų kompleksas (1545), Platelių piliavietė, vad. Pilies sala (5483) ir Beržoro etnoarchitektūrinis kaimas (21324).

7.2.2. lentelė. Nekilnojamosios kultūros vertybės, kurios patenka į kurortinę teritoriją

Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Statusas
1	447	Platelių dvaro sodyba	Valstybės saugomas
2	1545	Beržoro Šv. Stanislovo bažnyčios pastatų kompleksas	Valstybės saugomas
3	1546	Svirnas	Registrinis

Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Statusas
4	1548	Platelių Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių kompleksas	Valstybės saugomas
5	5483	Platelių piliavietė, vad. Pilies sala	Paminklas
6	13250	Paežerės Rūdaičių kaimo koplytstulpis	Registrinis
7	16208	Platelių dvarvietė, vad. Dvaro kalva, Šventorkalniu	Paminklas
8	16745	Tautodailininko Stanislovo Riaubos kapas	Valstybės saugomas
9	21324	Beržoro etnoarchitektūrinis kaimas	Valstybės saugomas
10	24798	Platelių dvaro sodybos kluonas	Valstybės saugomas
11	24799	Platelių dvaro sodybos rūsys	Valstybės saugomas
12	24800	Platelių dvaro sodybos svirnas	Valstybės saugomas
13	24801	Platelių dvaro sodybos arklidė	Valstybės saugomas
14	24802	Platelių dvaro sodybos oficina	Valstybės saugomas
15	24803	Platelių dvaro sodybos parkas	Valstybės saugomas
16	26954	Šv. Stanislovo bažnyčia	Valstybės saugomas
17	26955	Varpinė	Valstybės saugomas
18	26956	Koplyčia	Valstybės saugomas
19	27101	Platelių senovės tiltas	Valstybės saugomas
20	33577	Platelių žydų žudynių vieta ir kapai	Registrinis

7.3. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PRIORITETAU

1. Turizmo ir rekreacijos sistemos įgyvendinimo prioritetai ir priemonės:
 - rengti Platelių kurortinės teritorijos ribų nustatymo specialųjį planą;
 - Plateliams suteikti kurortinės teritorijos statusą;
 - plėsti kurortinės teritorijos infrastruktūrą;
 - didinti turizmo paslaugų asortimentą, organizuoti maršrutus, teminius renginius;
 - plėsti apgyvendinimo infrastruktūrą kaimiškiosiose seniūnijose;
 - plėsti ir įrengti kultūros kelių infrastruktūrą;
 - turizmo plėtrai naudoti svarbiausius kultūrinio turizmo objektus, kuriuos atstovauja archeologijos ir architektūros objektai, kultūros paveldo objektai ir vietovės, esančios kultūros vertybių sankaupos arealuose; kultūrinio turizmo objektai šalia turizmo maršrutų, dvarų sodybos nepriklausomai nuo jų lokalizacijos, pritaikyti jų aplinką lankymui ir pažinimui;
 - rekreacinėse zonose užtikrinti viešą rekreacinę infrastruktūrą: viešo naudojimo paplūdimius, stovyklavietes, pažintinius ir pramogų takus, apžvalgos aikšteles ir kt.;
 - visoje savivaldybės teritorijoje didinti investicijas į turizmo infrastruktūros plėtrą, įrengiant trumpalaikes stovėjimo bei poilsio aikšteles maršrutuose bei maršrutuose esančiuose lankymo objektuose, vaizdingose vietose, pastatyti ženklus, rodykles, įrengti standus su žemėlapiais, informacinius standus;
 - įamžinti Plungės rajono vardą garsinančius asmenis;
 - skatinti konferencinio turizmo vystymą ir populiarinimą.

8. TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI

Plungės rajono savivaldybės teritorijos plėtrą planuojama vykdyti esamų dominuojančių funkcijų tęstinumo pagrindu numatant polifunkcinę teritorijos naudojimą. Funkcinėse zonose vyraujančios pagrindinės žemės naudojimo paskirtys, jų sąsaja su naudojimo tipais, teritorijos naudojimo būdais, maksimaliais užstatymo aukščio ir intensyvumo rodikliais yra kontekstualūs kraštovaizdžiui ir būdingai erdvinei bei funkcinei struktūrai.

Nustatomi pagrindiniai teritorijos tvarkymo ir naudojimo reikalavimai, kurie galioja visoms funkcinėms zonoms, ir teritorijos tvarkymo ir naudojimo tekstiniai reikalavimai, kurie taikomi individualiai nustatant konkrečios funkcinės zonos tvarkymo ir naudojimo reikalavimus.

8.1. PAGRINDINIAI TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI

1. Bendrieji reikalavimai

- 1.1. Bendrojo plano nagrinėjama teritorija – funkcinė zona, formuota skirtingų funkcijų pagrindu.
- 1.2. Bendrojo plano brėžiniuose pavaizduotos apibendrintos didesnės nei 5,0 ha teritorijos, nesusietos su konkrečiomis sklypų ribomis. Žemės sklypų ribos nėra Bendrojo plano sprendinys. Bendrasis planas nekeičia ir nenustato žemės sklypų ribų. Kai žemės sklypas patenka į kelias funkcines zonas, nustatomos tos funkcinės zonos tvarkymo ir naudojimo reikalavimai į kurią patenka didžioji žemės sklypo ploto dalis.
- 1.3. Rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus galimas funkcinų zonų ribų tikslinimas įvertinant duomenų transformaciją į kitą mastelį.
- 1.4. Prioritetinė funkcija – didžiausias konkrečios pagrindinės žemės naudojimo paskirties žemės sklypų santykinis plotas funkcinėje zonoje (ne mažesnis kaip 51 proc. funkcinės zonos ploto).
- 1.5. Esamuose žemės sklypuose veikla vykdoma pagal tų sklypų nustatytą paskirtį ir nustatytas specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, galiojančius teritorijų planavimo dokumentus, kitus veiklą reglamentuojančius teisės aktus.
- 1.6. Teritorijos naudojimo privalomieji reikalavimai konkretizuojami vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose (detaliuosiuose planuose) ir projektiniuose pasiūlymuose.
- 1.7. Išduodant planavimo sąlygas vietovės lygmens kompleksiniams teritorijų planavimo dokumentams ar reikalavimus žemės sklypų formavimo pertvarkymo projektams nustatoma tokia planavimo darbų apimtis, kuri užtikrina planuojamos teritorijos integraciją į esamą susisiekimo ir (ar) inžinerinę, socialinę, rekreacinę infrastruktūrą.
- 1.8. Privalomieji teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai galioja teritorijoms, kurioms nėra parengtų vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų (detaaliųjų planų). Rengiant naujus teritorijų planavimo dokumentus, privaloma vadovautis Bendrojo plano sprendiniais.
- 1.9. Pagal Bendrojo plano reikalavimus rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, projektus ar schemas, būtina vadovautis naujausiomis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų,

nekilnojamųjų kultūros vertybių, žemės gelmių registrų ir miškų kadastro informacija bei visais kitais apsaugą ir naudojimą reglamentuojančiais teisės aktų reikalavimais.

2. Savivaldybės erdvinės struktūros privalomieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai

- 2.1. Plungės rajono savivaldybės teritorija sudalinta į funkcines zonas, kurios Pagrindiniame brėžinyje suskirstytos pagal prioritetinę funkciją, pažymėtos atitinkamu indeksu ir spalva. Konkrečios funkcinės zonos indeksas pateikiamas grafinėje dalyje, o kiti teritorijų tvarkymo reikalavimai pateikiami 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ ir aiškinamajame rašte.
- 2.2. Privalomieji teritorijos reikalavimai atskiroms funkcinėms zonoms nustatyti 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“:
 - 2.2.1. Funkcinės zonos pavadinimas, numeris ir spalvinis žymėjimas;
 - 2.2.2. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos indeksas ir plotas;
 - 2.2.3. Funkcinės zonos struktūra (.galimi pagrindinės žemės naudojimo paskirtys, teritorijos naudojimo tipai ir naudojimo būdai);
 - 2.2.4. Didžiausi leistini užstatymo reglamentai: gyvenamųjų / negyvenamųjų pastatų aukštis (metrai), užstatymo intensyvumas (UI): gyvenamųjų pastatų užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje ir negyvenamųjų pastatų užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje;
 - 2.2.5. Minimalus sklypo plotas (ha): užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje;
 - 2.2.6. Teritorijos įgyvendinimo prioritetas;
 - 2.2.7. Privalomasis tekstinis reikalavimas.
 - 2.2.8. Rekomendaciniai dydžiai pažymėtoms funkcinėms zonoms: funkcinės zonos (kraštovaizdžio zonos) žemėnaudos struktūros optimalumo rodiklis (%) nuo zonos ploto.
- 2.3. Esamuose žemės sklypuose veikla vykdoma pagal tų sklypų paskirtį ir nustatytas specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, galiojančius teritorijų planavimo dokumentus, kitus veiklą reglamentuojančius teisės aktus.
- 2.4. Jei esamo pastato (iki Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo nekilnojamojo turto registre įregistruoto) aukščio (metrai) ir aukštų skaičiaus rodikliai yra didesni nei nurodyti Bendrojo plano 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“, laikoma, kad tokio pastato maksimalūs aukščio ir aukštų skaičiaus rodikliai yra esami.
- 2.5. Jei esami žemės sklypo užstatymo rodikliai (užstatymo tankis (UT) ir užstatymo intensyvumas (UI) yra didesni nei nurodyti 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“, rengiant pastatų rekonstravimo techninius projektus ir žemės sklypų detaliojo planavimo dokumentus galima nustatyti esamus žemės sklypo rodiklius.
- 2.6. Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų užstatymo tankio rodikliai nustatomi pagal Statybos techninį reglamentą STR 2.02.09:2005 „Vienbučiai ir dvibučiai gyvenamieji pastatai“. Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų žemės sklype galima vieno vienbučio ar dvibučio gyvenamojo namo statyba.
- 2.7. Funkcinėse zonose, kuriose naujų pastatų statyba nenumatoma, užstatymo intensyvumo rodiklis (UI) lygus 0. Šiose funkcinėse zonose galimi esamų pastatų ir statinių remontas, rekonstravimas, atstatymas ir naujų pastatų bei statinių statyba tik esamose užstatytose teritorijose, nedalijant žemės sklypo.
Didžiausi leistini užstatymo reglamentai:

- a) gyvenamųjų / negyvenamųjų pastatų aukštis (metrai) – 8,5/12,00 m.,
 - b) užstatymo intensyvumas (UI) gyvenamųjų pastatų užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje - 0,4/0,02.
 - c) užstatymo intensyvumas (UI) negyvenamųjų pastatų užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje – 0,8/0,03.
- 2.8. Gamybos, pramonės paskirties pastatų (7.8) technologinių įrenginių, religinės paskirties pastatų (7.15) specialiosios paskirties pastatų (7.16), ryšių (telekomunikacijų) tinklų (9.7), sporto paskirties inžinerinių statinių (11), kitos paskirties inžinerinių statinių (12) aukštis (metrai, aukštai) neribojamas.
- 2.9. Miškų ir miškingų teritorijų ir bendro naudojimo erdvių bei želdynų privačių subjektų valdomi žemės sklypai naudojami pagal esamą žemės paskirtį. Pagal poreikį minėti žemės sklypai gali būti perimti savivaldybės poreikiams.
- 2.10. Urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti funkcinėse zonose, kuriose yra įsiterpę valstybinės reikšmės miškai, veiklą juose reglamentuoja Miškų įstatymo reikalavimai.
- 2.11. Žemės ūkio funkcinėse zonose naujų pastatų statyba galima išimtiniais atvejais:
- a) esamose sodybose²¹;
 - b) konversijos iš taršios veiklos srities (esamų gamybinių, sandėliavimo, žemės ūkio pastatų) į netaršią atveju, nesukeliant naujų neigiamų pasekmių gyvenimo ir aplinkos kokybei gretimybėse;
 - c) Alksnėnų, Juodeikių, Kadaičių, Kapsudžių, Keturakių, Merkelių, Paukštakių, Rotinėnų, Šateikių Rudaičių, Šiemulių kaimų užstatytoje/užstatomoje dalyje rengiant žemės sklypų formavimo pertvarkymo projektus, formuojant žemės sklypus pagal esamą žemės sklypų struktūrą ir keičiant pagrindinę žemės naudojimo paskirtį.
 - d) kuriant ūkininko sodybas²² su kitos paskirties (fermų, ūkio, šiltnamių, kaimo turizmo) pastatais reikalingais ūkininko veiklai vykdyti pagal parengtą kaimo plėtros žemėtvarkos projektą.
 - e) numatant poilsio namų statybą esamose sodybose prieš tai pakeitus žemės sklypo žemės ūkio naudojimo paskirtį į kitą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį rekreacinių teritorijų naudojimo būdą.
- 2.12. Žemės ūkio paskirties žemės sklypuose galimas ūkininkų ūkių sodybų kūrimas tik pagal funkcinės zonos (kraštovaizdžio tvarkymo zonos) nustatytus privalomuosius naudojimo reikalavimus.
- 2.13. Urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti ir rekreacinėse funkcinėse zonose ūkininkų ūkių ir ūkininkų sodybų kūrimas negalimas. Minimalus atstumas nuo urbanizuotų ir numatomų urbanizuoti funkcinė zonų iki kitos paskirties (fermų, ūkio, šiltnamių, kaimo turizmo) pastatų reikalingais ūkininko veiklai vykdyti - 500 m., jeigu teisės aktai nenumato didesnių atstumų.
- 2.14. Žemės ūkio paskirties sklypuose kaimo turizmo objektai galimi funkcinėse zonose, kuriuose 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ nustatytas rekreacinio naudojimo žemės ūkio teritorijos (Z3) naudojimo būdas. Žemės ūkio paskirties sklypuose kuriant kaimo turizmo objektą esamoje ūkininko sodyboje, prieš tai žemės sklypui nustatomas papildomas rekreacinio naudojimo žemės ūkio teritorijos (Z3) naudojimo būdas vadovaujantis kaimo plėtros

²¹ Sodyba – gyvenamaisiais ir pagalbinio ūkio pastatais užstatyta žemės ūkio paskirties žemės sklypo dalis.

²² Ūkininko sodyba - nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype pastatytas vienas gyvenamosios paskirties pastatas su pagalbinio ūkio ir kitos paskirties (fermų, ūkio, šiltnamių, kaimo turizmo) pastatais reikalingais ūkininko veiklai vykdyti. Statyba galima teisės aktų nustatyta tvarka parinkus vietą statybai ir parengus statinių projektus.

- projektu ir taikomi funkcinėi zonai (kraštovaizdžio tvarkymo zonai) nustatyti privalomieji naudojimo reikalavimai.
- 2.15. Esamuose žemės ūkio paskirties žemės sklypuose, patenkančiuose į urbanizuotas ir numatomas urbanizuoti bei rekreacines funkcines zonas, esama ūkinė veikla galima, išskyrus kitos (fermų) paskirties pastatų – pastatų galvijams, gyvuliams, paukščiams auginti (kiaulidės, karvidės, arklidės, veršidės, paukštidės ir kita), kitos (ūkio) paskirties pastatų – žemės ūkiui tvarkyti skirti pastatai (svirnai, angarai, garažai ir kita), kitos (šiltnamių) paskirties pastatų – augalams auginti skirti pastatai (šiltnamiai, oranžerijos, žiemos sodai ir kita) statybą, iki pakeitimo į miškų ūkio ar kitą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį. Žemės sklypų žemės ūkio paskirties keitimas galimas į 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ konkrečioje funkcinėje zonoje nurodytą žemės paskirtį ir teritorijos naudojimo būdą.
 - 2.16. Žemės ūkio funkcinėse zonose, išskyrus ZU-1; ZU-2; ZU-3; ZU-5, ZU-6, ZU-11, ZU-13 ir ZU-14, gamybos, pramonės, sandėliavimo pastatų ar kompleksų, kuriems nustatoma kita pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, galima tik konvertuojant arba modernizuojant esamus veikiančius arba esamus apleistus žemės ūkio gamybinius kompleksus arba atskirus objektus neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.
 - 2.17. Žemės ūkio funkcinėse zonose galima esamų žemės ūkio gamybinių teritorijų plėtra ir naujų steigimas pagal Bendrojo plano 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ nustatytus reikalavimus, su sąlyga, kad ūkinė veikla nesudaro neigiamo poveikio greta esamoms ir numatomoms veikloms. Žemės ūkio gamybinė veikla gali būti plečiama tik tokiu atveju, jei ši veikla neapribos gretimų žemės sklypų plėtros ir konversijos galimybių.
 - 2.18. Žemės ūkio specializuoti ūkiai gali steigti konvertuojant arba modernizuojant esamus veikiančius arba esamus apleistus žemės ūkio gamybinius kompleksus arba atskirus objektus pagal 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ nustatytus reikalavimus.
 - 2.19. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose nustatoma, kad Plungės rajono savivaldybės teritorijoje nėra prioritetinių plėtros teritorijų, atitinkamai ir prioritetinės savivaldybės infrastruktūros išskyrus atvejus, kai prioritetinės plėtros teritorijos ir/ar prioritetinė savivaldybės infrastruktūra yra nustatytos/nustatomos vietovės lygmens bendruosiuose planuose.
 - 2.20. Žemės ūkio ir miškų ir miškingų teritorijų funkcinėse zonose galimas civilinių kapinių įrengimas. Preliminari civilinių kapinių vieta parinkta žemės ūkio funkcinėje zonoje ZU-16. Paaiškėjus pasirinktos teritorijos netinkamumui kapinių įrengimui, civilinėms kapinėms teritorija parenkama pagal poreikį kitoje savivaldybės vietoje neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.
 - 2.21. Kolumbariumų įrengimas galimas tik veikiančių esamų/planuojamų kapinių teritorijose ir su jomis besiribojančiuose žemės sklypuose.
 - 2.22. Krematoriumo pastato statyba galima ne arčiau kaip 400 metrų atstumu iki gyvenamosios paskirties pastatų arba didesniu atstumu, jei tai bus nustatyta atlikus planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą. Jeigu gyvenamųjų pastatų savininkai neprieštarauja ir tai raštu patvirtina, krematoriumo pastatus galima statyti mažesniu atstumu.
 - 2.23. Minimalus sklypo ploto (ha) užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje dydžio reikalavimas, kuris nurodytas 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“, taikomas rengiant teritorijų planavimo dokumentus, sklypų formavimo pertvarkymo projektus (dalinant žemės sklypus ir/ar keičiant pagrindinę žemės naudojimo paskirtį) netaikomas žemės sklypams, kuriems numatomi kultūros paveldo objektų, visuomeninės paskirties, pramonės ir

sandėliavimo objektų, komercinės paskirties objektų, susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų, susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių, bendro naudojimo, naudingų iškasenų, rekreacinės, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai), atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdai.

3. Inžinerinės infrastruktūros vystymo privalomieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai

- 3.1. Inžinerinių tinklų ir įrenginių apsaugos zonos nustatomos vadovaujantis atitinkamais Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (Nr. XIII-2166), punktais.
- 3.2. Atstumai nuo aukštos įtampos oro linijų iki planuojamų statinių, įrenginių ir tiesinių ar jų elementų nustatomi vadovaujantis Energetikos ministro 2011 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1-309 patvirtintomis Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklėmis.
- 3.3. Į planuojamą teritoriją patenkančių esamų skirstomųjų dujotiekių ir elektros tinklų apsaugos zonose vadovautis LR Elektros energetikos įstatymu, Elektros linijų apsaugos ir Gamtinių dujų skirstomųjų dujotiekių apsaugos taisyklėmis, vykdyti Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimus, bei vadovautis kitais teisės aktais.
- 3.4. Vadovautis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme (Nr. XIII-2166), VI skyriaus, vienuoliktojo skirsnio „Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“ reikalavimais.
- 3.5. Bendrajame plane pažymėti inžinerinės infrastruktūros koridoriai gali būti tikslinami rengiant vietovės lygmens kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus arba inžinerinės infrastruktūros vystymo specialiuosius planus.

4. Susisiekimo infrastruktūros vystymo privalomieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai

- 4.1. Visi objektai (dviračių, pėsčiųjų takai, inžineriniai tinklai, privažiuojamieji keliai, želdynai ir t.t.) bei jų komunikacijos turi būti įrengiamos už valstybinės reikšmės kelių juostų ribų (esant poreikiui šalia valstybinės reikšmės kelių numatant inžinerinių komunikacijų koridorius).
- 4.2. Valstybinės reikšmės keliams, vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 17 ir 18 straipsniais, taikyti kelių apsaugos zonas. Vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 19 straipsnio nuostatomis, pastatai, kurie nesusiję su kelių transporto priemonių ir ismo dalyvių aptarnavimu, valstybinės reikšmės kelių apsaugos zonose gali būti įrengiami tik tokiu atveju, Jei tai atitinka Įstatyme nurodytos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro tvarkos kriterijus.
- 4.3. Gatvių, kurios yra valstybinės reikšmės kelių tąsa, kategorijos nustatomos vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. D1-533, 4 lentelė ir Kelių direkcijos direktoriaus 2019-10 29 įsakymu Nr. V-166 „Dėl gatvių kategorijų nustatymo ir kelių ruožų priskyrimo gatvių kategorijoms patvirtinimo“;
- 4.4. Planuojamos susisiekimo infrastruktūros (vietinės reikšmės kelių ir (ar) gatvių tinklo) sujungimas su valstybinės reikšmės kelių tinklu, atliekamas vadovaujantis kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ reikalavimais, o užstatybose teritorijose – vadovaujantis statybos techniniu reglamentu STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“, išlaikant reglamentuojamus atstumus tarp sankryžų ir nuvažų valstybinės reikšmės keliuose ir gatvėse, kurios yra valstybinės reikšmės kelių tąsa;

- 4.5. Formuojant teritorijas šalia geležinkelio būtina atsižvelgti į geležinkelio kelių ir jų įrenginių, geležinkelio želdinių apsaugos zonas ir jose taikomus draudimus ir apribojimus, nustatytus Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme. Nauji susisiekimo infrastruktūros (automobilių keliai, dviračių ir pėsčiųjų takai) susikirtimai su geležinkelio keliais turi būti dviejų lygių. Būtinus inžinerinių tinklų susikirtimus su geležinkelio keliais planuoti kuo statesniu kampu, norminiuose aktuose nustatytais atstumais nuo geležinkelio infrastruktūros objektų. Neplanuoti inžinerinės infrastruktūros lygiagrečiai geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonose.
- 4.6. Bendrojo plano sprendiniuose nepavaizduotų pagalbinių (kvartalinių) gatvių įrengimui ribojimų nėra, jos įrengiamos pagal poreikį. Pagalbinių (kvartalinių) gatvių įrengimui formuojami kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių naudojimo būdo žemės sklypai. Pagalbinių (kvartalinių) gatvių raudonųjų linijų parametrai nustatomi vadovaujantis statybos techniniu reglamentu STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“.
- 4.7. Bendrasis planas nedetalizuoja susisiekimo ir inžinerinių sistemų techninių sprendinių. Numačius kitokius techninius sprendinius nei pažymėta Bendrajame plane jie gali būti tikslinami rengiant vietovės lygmens kompleksinį teritorijų planavimo dokumentą, žemės sklypų formavimo ir (ar) pertvarkymo projektą ar koreguojant kompleksinį teritorijų planavimo dokumentą statinio projekto rengimo metu.
- 4.8. Naujos degalinių vietos gali būti parenkamos visose funkcinėse zonose, kuriose galimas komercinės paskirties teritorijų naudojimo būdas.
- 4.9. Elektromobilių įkrovimo aikštelių statyba galima visose funkcinėse zonose.
- 4.10. Vėjo elektrinių, saulės šviesos energijos elektrinių ir hibridinių elektrinių įrengimas galimas vadovaujantis atsinaujinančios energetikos infrastruktūros išdėstymo reikalavimais, kurie pateikti aiškinamojo rašto 6.4 skyriuje „Atsinaujinantys energijos ištekliai“.
- 4.11. Vėjo elektrinių, visų tipų saulės šviesos energijos elektrinių ir hibridinių elektrinių, kurių įrengtoji galia neribojama, statyba galima Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje pažymėtose vietose ir išskirtuose potencialiuose ir hibridinių elektrinių vystymo arealuose (A ir B). Didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinės stiebo centrinės ašies iki kitos savivaldybės ribos būtų ne mažesnis, negu vėjo elektrinės stiebo aukštis metrais, padaugintas iš 2.
- 4.12. Išimties sąlygomis ir savivaldybės energetinių poreikių tenkinimo tikslais, visų tipų neribotos įrengtosios galios saulės šviesos energijos elektrinių statyba galima funkcinėje zonoje ZU-1 (Kūbakių g. 34, Alsėdžių mstl., Plungės r. sav.) ir funkcinėje zonoje ZU-16 (Narvašių k., Prungės r. sav.).
- 4.13. Vėjo elektrinių statyba/įrengimas galimas pagal techninius projektus, kurie pradėti rengti vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimo (T00082228) sprendiniuose integruota schema „Vėjo jėgainių teritorijų nustatymo schema“, galiojančiais teisės aktais ir specialiaisiais reikalavimais, kuri gauti iki Bendrojo plano keitimo patvirtinimo, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Statybos įstatymo 24 straipsnio 24 dalimi.
- 4.14. Funkcinėse zonose ar jų dalyse, kurios patenka į magistralinio dujotiekio vietovės klasės teritoriją, pažymėtą Bendrojo plano grafinėje dalyje, nustatyti šie reikalavimai:
Magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijose (išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos po 200 m į abi puses nuo vamzdyno ašies) yra taikomi užstatymo normatyvai: didžiausias leistinas žmonėms būti skirtų pastatų skaičius vietovės klasės vienetu, pastatų aukštų

skaičius bei mažiausias leistinas atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Šiose teritorijose negavus magistralinio dujotiekio savininko rašytinio pritarimo, yra draudžiama projektuoti ir statyti bet kokius naujus statinius ar įrenginius, juos rekonstruoti, projektuoti ir atlikti statinių bei įrenginių remonto arba griovimo darbus, keisti pastatų (patalpų) paskirtį, formuoti naujus nekilnojamojo turto kadastro objektus kaip atskirus nekilnojamojo turto objektus suformuojant patalpas pastate arba padalijant, atidalijant, sujungiant ar perdalijant pastatus ir (ar) patalpas, planuoti teritorijas, nustatyti ar keisti žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir /ar būdą, formuoti naujus ar pertvarkyti esamus žemės sklypus ir pan.

- 4.15. Žemės ūkio paskirties žemėje esančios žemės ūkio naudmenos ir žemė su veikiančiais melioracijos įrenginiais turi būti saugoma nuo jų ploto sumažėjimo, vadovaujantis Žemės įstatymu. Nuskurdintose, ekologiškai nepilnavertiškose gamtinio karkaso teritorijose stiprinant kraštovaizdžio ekologines funkcijas turi būti vykdomas subalansuotas melioracijos sistemų palaikymas, vandentėkmių vagų renatūralizacija, atkuriamos ar pritaikomos naujai veiklai pažeisto ekologinio potencialo teritorijos, saugoma biologinė įvairovė, ribojamas gamtinių išteklių naudojimas.

5. Kraštovaizdžio, gamtinės aplinkos ir nekilnojamojo kultūros paveldo privalomieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai

- 5.1. Konkreti funkcinė zona atitinka konkrečios kraštovaizdžio tvarkymo zonos ribas ir plotą.
- 5.2. Funkcinėse zonose (kraštovaizdžio tvarkymo zonose) turi būti išlaikyti 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ konkrečioje funkcinėje zonoje nustatyti rekomendaciniai žemėnaudos struktūros dydžiai (miškų, žemės ūkio, užstatomų (URBO) naudmenų), kuriuos rekomenduojama taikyti rengiant kompleksinius vietovės lygmens teritorijų planavimo, specialiojo planavimo dokumentus ir techninius projektus.
- 5.3. Saugomos teritorijos tvarkomos pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, jų ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinė zonų ribos, optimali žemėnaudos struktūra nustatomi šių teritorijų specialiaisiais planais. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos. Tai atliekama neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūras.
- 5.4. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.
- 5.5. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos nustatomos ir tikslinamos rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ir/ar statybos projektus, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais. Veiklą paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 ir 100 straipsnių reikalavimai. Vandens telkiniai naudojami, reguliuojami, tvarkomi ir prižiūrimi Lietuvos Respublikos Vandens įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo, Melioracijos įstatymo nustatyta tvarka. Patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, žemės valdos projektų, statinių projektų sprendiniai, susiję su veiklos reglamentavimu paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose lieka galioti.
- 5.6. Bendrojo plano keitimu identifikuotos gamtinio karkaso ribos gali būti detalizuojamos rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus.

- Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytas veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant teritorijų planavimo, specialiojo planavimo ir techninius projektus. Statinių statybą gamtinio karkaso teritorijose reglamentuoja Saugomų teritorijų įstatymas, Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti LR aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 „Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“ ir kiti susiję teisės aktai.
- 5.7. Veikla pelkių ir šaltinių, natūralių pievų ir ganyklų teritorijose vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 96 ir 102 straipsnių reikalavimais.
 - 5.8. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 103 ir 104 straipsnių nuostatų reikalavimais Bendrojo plano sprendiniuose nustatoma, jog plėtra teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiams, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo patenka į užliejamas teritorijas, gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms.
 - 5.9. Statyba šlaituose, kurių polinkis didesnis kaip 15 proc., statyba negalima. Statyba negalima 25 m atstumu nuo šlaito viršutinės ir apatinės briaunos Rekonstruojant esamus pastatus ir statinius minėti statybos ir aukščio reikalavimai netaikomi.
 - 5.10. Vadovaujantis Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalimi, miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas tik šio straipsnio nustatytais išimtiniais atvejais. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis vykdomas vadovaujantis Miškų įstatymo nuostatomis ir Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašu, patvirtintu LRV 2011-09-28 nutarimu Nr. 1131.
 - 5.11. Miškų įstatymo nurodytais atvejais, kada miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis, kai konkretūs objektai nenumatyti, jie teisės aktų nustatyta tvarka gali būti numatomi parengus detaliojo teritorijų planavimo dokumentą ar formavimo pertvarkymo projektą.
 - 5.12. Miškų ir miškingų teritorijų funkcinėse zonose miškai ne miško žemėje turi būti įveisiami vadovaujantis Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro parvirtintomis taisyklėmis. Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose.
 - 5.13. Jei po Bendrojo plano patvirtinimo bus atlikta miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis procedūra arba patikslinti Miškų kadastro duomenys arba pradės galioti nauji Valstybinės reikšmės miškų plotų schemos sprendiniai, tokios miškų plotų teritorijos gali būti keičiamos į 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ konkrečioje funkcinėje zonoje nurodytą žemės naudojimo paskirtį ir teritorijos naudojimo būdą.
 - 5.14. Vadovaujantis Želdynų įstatymu, esamų kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdo ir bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijos naudojimo būdo žemės sklypų, yra registruoti nekilnojamojo turto registre, nustatytas ir registruotas atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdas ir bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijos naudojimo būdas į kitus naudojimo būdus nekeičiamas. Ši nuostata taip pat galioja žemės sklypams, kuriems bus nustatytas atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdas po Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo.

- 5.15. Rengiant vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus ir techninius projektus priklausomųjų želdynų plotai nustatomi laikantis LR želdynų įstatymu ir LR aplinkos ministro 2022 m. gegužės 27 d. įsakymo Nr. D1-151 redakcijoje „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatytų reikalavimų.
- 5.16. Žemės gelmių išteklių telkinių, kurie bus užregistruoti po Bendrojo plano patvirtinimo ir nenurodyti Bendrajame plane, žemės gelmių naudojimo planai neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose teisės aktų nustatyta tvarka gali būti rengiami ir jais pagrindinė žemės naudojimo paskirtis gali būti keičiama, jeigu teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose šiose teritorijose nesuplanuota inžinerinė infrastruktūra ir (ar) jos plėtra.
- 5.17. Naudingųjų iškasenų telkinių tvarkymą ir naudojimą reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 109 straipsnio reikalavimai.
- 5.18. Vertinant aukštesnių kaip 30 metrų ypatingųjų statinių (toliau – aukšti statiniai), išskyrus vėjo elektrines, poveikis kraštovaizdžio vizualiniam estetiniam potencialui laikomas reikšmingu kai:
 - a) aukšti statiniai patenka į didelio ir didelio estetinio potencialo ypač ir vidutiniškai raiškius kraštovaizdžio kompleksus (AI, AII, AIII, AIV, BI, BII, BIII ir BIV kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipai), kurie išskirti Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. D1-703 „Dėl Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano patvirtinimo“.
 - b) aukšti statiniai nepatenka į didelio ir didelio estetinio potencialo ypač ir vidutiniškai raiškius kraštovaizdžio kompleksus, tačiau bus matomi vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų horizontalios apžvalgos lauke didesniu kaip 2,80° vertikalaus matymo kampu iš YS kraštovaizdžio arealuose esančių apžvalgos taškų.
- 5.19. Vėjo elektrinių poveikio kraštovaizdžiui reikšmingumo kriterijai nustatyti Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energijos įstatymo 49 straipsnio 18 dalyje.

6. Aplinkos kokybės reikalavimai

- 6.1. Numatoma veikla neturi daryti neigiamo poveikio greta esančioms ir numatomoms vandens ūkio, gyvenamosioms, visuomeninėms, rekreacinėms, bendro naudojimo teritorijoms, žmonių sveikatai.
- 6.2. Tais atvejais, kai objektams yra nustatytos sanitarinės apsaugos zonos, tačiau dėl veiklos pasikeitimo ar jos masto jas būtina keisti, tai gali būti atliekama neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.
- 6.3. Bendruoju atveju sanitarinės apsaugos zonos turi tilpti žemės sklypo, kuriame vykdoma ar planuojama ūkinė veikla. Jei veikiantiems objektams sanitarinės apsaugos zonos nėra įregistruotos, jos privalo tilpti žemės sklypo ribose. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nurodytų sanitarinių apsaugos zonų keitimas (sumažinimas) galimas atlikus Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūras.
- 6.4. Atliekamas grunto, dirvožemio geoekologinis tyrimas kai žemės sklype buvo vykdoma ūkinė veikla, kuriai turi būti atliktas grunto, dirvožemio geoekologinis tyrimas vadovaujantis Cheminėmis medžiagomis užterštų teritorijų tvarkymo aplinkos apsaugos reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 230.

8.2. TEKSTINIAI REIKALVIMAI

Tekstiniai reikalavimai galioja **individualiai konkrečioms funkcinėms zonoms** ir yra suskirstyti į grupes pagal funkcinių zonų konkrečios srities aktualumą ir taikomi individualiai nustatant kiekvienos funkcinės zonos tvarkymo ir naudojimo reikalavimus:

- Nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijų tvarkymo ir naudojimo reikalavimai (S);
- Gamtinės aplinkos ir gamtinio karkaso tvarkymo ir naudojimo reikalavimai (A);
- Užstatytų ir užstatomų teritorijų tvarkymo ir naudojimo reikalavimai (U);
- Susisiekimo komunikacijų, inžinerinių statinių ir įrenginių teritorijų tvarkymo ir naudojimo reikalavimai (I).

8.1.2.1. lentelė. Tekstiniai reikalavimai

Tekstinio reikalavimo indeksas	Tekstinio reikalavimo turinys
S – nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo reikalavimai	
S1	Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.
A – kraštovaizdžio ir gamtinės aplinkos tvarkymo ir naudojimo reikalavimai	
A1	Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai gali būti įgyvendinami tik įvertinant ir neprieštaraujant saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų apsaugą ir tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams bei saugomų teritorijų specialiojo planavimo dokumentams (jei tokie yra parengti).
A2	Žemaitijos nacionalinio parko buferinės apsaugos zonų paskirtis - apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio. Veiklą valstybinio parko buferinės apsaugos zonose reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo dvidešimt ketvirto skirsnio reikalavimai.
A3	Įgyvendinant Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį saugomoms rūšims, registruotoms Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS).
A4	Įgyvendinant Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms, numatyti poveikio išvengimo ir/ar sumažinimo priemones.
A5	Įgyvendinant Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį „Natura 2000“ teritorijoms
A6	Ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealuose – <i>Platelių kalvotas ežerynas</i> ir <i>Salanto -Minijos santakos senslėniai</i> užtikrinti kraštovaizdžio vizualinės struktūros išsaugojimą.

Tekstinio reikalavimo indeksas	Tekstinio reikalavimo turinys
A7	Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 103 ir 104 straipsnių nuostatų reikalavimais Bendrojo plano sprendiniuose nustatoma, jog plėtra teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiams, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo patenka į užliejamas teritorijas, gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms.
U – užstatytų ir užstatomų teritorijų tvarkymo naudojimo reikalavimai	
U1	Teritorija tvarkoma atliekant kvartalų kompleksinį atnaujinimą (modernizavimą), kurio metu numatoma įgyvendinti ne tik energetinį efektyvumą didinančias, bet ir kitas priemones, užtikrinančias darnų energijos šaltinių panaudojimą bei gerinant gyvenamosios aplinkos kokybę, pritaikant aplinką įvairių socialinių grupių gyventojų ir svečių poreikiams. Kitos kompleksinės atnaujinimo priemonės - viešųjų erdvių pritaikymas bendruomenės poreikiams, apšvietimo tinklų, šilumos tinklų, gatvių atkarpų ir šaligatvių, lietaus nuotekų tinklų, socialinės infrastruktūros atnaujinimas, sporto aikštynų sutvarkymas, apželdinimas ir mažosios architektūros įrengimas.
U2	Sodininkų bendrijų teritorijose taikomi papildomi reikalavimai, nustatyti Sodininkų bendrijų įstatyme. Sodininkų bendrijų teritorijos, kurios patenka į žemės ūkio specializuoto komplekso (paukštyno) sanitarinės apsaugos zoną, gali būti konvertuojamos į 1 PRIEDE „Teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai“ nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdus.
U3	Miškų ir miškingų teritorijų zonose įsiterpusiose žemės ūkio ir kitos pagrindinės žemės paskirties (iki Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo nekilnojamojo turto registre įregistruotuose) žemės sklypuose galimi esamų pastatų ir statinių remontas, rekonstravimas, atstatymas ir naujų pastatų bei statinių statyba neviršijant Bendrajame plane nurodytų pagrindinių naudojimo reikalavimų rodiklių reikšmių: užstatymo intensyvumo (UI), aukščio (metrai, aukštai).
U4	Galimas esamų Alksnėnų, Juodeikių, Kadaičių Kapsudžių, Keturakių, Merkelių, Paukštakių, Rotinėnų, Šateikių Rudaičių, Šiemulių kaimų kaimo užstatytos teritorijos išplėtimas ir tankinimas, rengiant žemės sklypų formavimo pertvarkymo projektus, formuojant žemės sklypus pagal esamą žemės sklypų struktūrą ir keičiant pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, neviršijant Bendrajame plane nurodytų pagrindinių naudojimo reikalavimų rodiklių reikšmių: užstatymo intensyvumo (UI), aukščio (metrai, aukštai).
U5	Taikomi Platelių kurortinės teritorijos tvarkymo ir naudojimo reikalavimai.
U6	Rekreacijos vystymui reikalingų pastatų statyba galima tik esamose užstatytose teritorijose, nedalijant žemės sklypo. Didžiausi leistini užstatymo reglamentai nurodyti U8 tekstiniam reikalavime.
U7	Komericinei ūkinės veiklos vystymui reikalingų pastatų statyba galima tik esamose užstatytose teritorijose. Galimas žemės sklypų performavimas dalijant ir apjungiant žemės sklypus.

Tekstinio reikalavimo indeksas	Tekstinio reikalavimo turinys
U8	<p>Funkcinėse zonose, kuriose užstatymo intensyvumo (UI) lygus 0, galimi esamų pastatų ir statinių remontas, rekonstravimas, atstatymas ir naujų pastatų bei statinių statyba tik esamose užstatytose teritorijose, nedalijant žemės sklypo.</p> <p>Didžiausi leistini užstatymo reglamentai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gyvenamųjų / negyvenamųjų pastatų aukštis (metrai) – 8,5/12,00 m., – užstatymo intensyvumas (UI) gyvenamųjų pastatų užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje - 0,4/0,02. – užstatymo intensyvumas (UI) negyvenamųjų pastatų užstatytoje teritorijoje / neužstatytoje teritorijoje – 0,8/0,03.
U9	<p>Žemės ūkio funkcinėse zonose, gamybos, pramonės, sandėliavimo, komercinės ūkinės veiklos vystymui reikalingų pastatų statyba galima tik konvertuojant arba modernizuojant esamus veikiančius arba esamus apleistus žemės ūkio gamybinius kompleksus arba atskirus objektus neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.</p>
U10	<p>Prioritetinės plėtros teritorijos ir/ar prioritetinė savivaldybės infrastruktūra yra nustatytos/nustatomos vietovės lygmens bendraisiais planais.</p>
I – inžinerinių statinių ir įrenginių naudojimo reikalavimai	
I1	<p>Neribotos įrengtosios galios vėjo elektrinių, visų tipų saulės šviesos energijos elektrinių ir hibridinių elektrinių statyba galima brėžinyje „Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1:50000“ išskirtose vėjo ir hibridinių elektrinių vystymo arealų (A ir B) teritorijose.</p>
I2	<p>Funkcinėje zonoje ZU-1 ir ZU-16 brėžinyje „Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1:50000“ nurodytoje vietoje galima visų tipų saulės šviesos energijos elektrinės statyba kurių įrengtoji galia neribojama.</p>
I3	<p>Rezervuojama teritorija naujų civilinių kapinių įrengimui. Teritorijos plotas ir vieta tikslinami techninio projekto rengimo metu. Nustačius, kad teritorija netinkama civilinių kapinių įrengimui, parenkama nauja vieta neatliekant Bendrojo plano koregavimo procedūros.</p>
I4	<p>Statant, rekonstruojant ar įrengiant statinius aerodromų apsaugos zonose, vadovautis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus pirmo skirsnio „Aerodromo apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“ reikalavimais.</p>
I5	<p>Galima atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo teritorijos plėtra. Didžiausi leistini užstatymo reglamentai nustatomi projekciniais siūlymais.</p>